

ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จังหวัดราชบุรี

ปริญญานิพนธ์

ของ

จรรยา อภิรักษ์อาภา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา

มีนาคม 2542

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๑๙.๗.๔๕

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาและช่วยเหลือให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนให้กำลังใจจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสุข หุ่นนิรันดร์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ประยูร อองกุลนะ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วินัส ปัทมภาสพงษ์ และอาจารย์เรือโท ดร.ไพบุลย์ อ่อนมั่ง กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม จนทำให้ปริญญานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์นภาพร มัชฌมางกูร ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุฑามาศ เทพชัยศรี นายแพทย์วัชรระ ก้อนแก้ว นางไพเราะ นิละคุปต์ และนายสุพล ศรอารา ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือและแก้ไขในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการนำเครื่องมือไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ท่านผู้อำนวยการโรงเรียนโพธิ์พัฒนาเสนี ที่อนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลในการทำวิจัย คุณนฤมล ศรีสม ที่กรุณาช่วยวิเคราะห์ข้อมูล คุณสุรพงษ์ นนทิกกร ที่กรุณาช่วยเหลือในการพิมพ์และให้คำแนะนำในการวิจัย ตลอดจนอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณเจ้าของตำรา และเอกสารทางวิชาการทุกท่าน ที่ผู้วิจัยนำมาอ้างอิงในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ และขอบพระคุณสำหรับกำลังใจและความหวังดีของเพื่อนอาจารย์ในโรงเรียนโพธิ์พัฒนาเสนีทุกท่าน และเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่ร่วมเรียนหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา ภาควิเศษ รุ่นที่ 3 ทุกท่าน

สุดท้ายขอขอบคุณความสำเร็จและความดีทั้งหมด มอบให้แก่ บิดา มารดา ครูอาจารย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ตลอดจนครอบครัวอันเป็นที่รัก ได้อบรมสั่งสอน สนับสนุน ช่วยเหลือ เป็นกำลังใจและอุ้มชูชีวิตให้มาถึงได้ ณ จุดนี้

จริยา อภิรักษ์อาภา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
คำนำ.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า.....	7
การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า.....	30
การวิจัยในต่างประเทศ.....	30
การวิจัยในประเทศไทย.....	32
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	39
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	40
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง.....	40
แบบแผนการวิจัย.....	41
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	42
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล.....	47
การดำเนินการทดลอง.....	47
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า.....	52
ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล.....	52
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
ผลการศึกษาค้นคว้า.....	53
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	71
บทย่อ.....	71
ความมุ่งหมายของการศึกษา.....	71
วิธีดำเนินการวิจัย.....	71
เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล.....	71
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	73
อภิปรายผล.....	76
ข้อเสนอแนะ.....	85
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป.....	86
บรรณานุกรม.....	87
ภาคผนวก	95
ประวัติย่อผู้วิจัย	149

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 องค์ประกอบของการเรียนรู้และลักษณะเฉพาะของการสอนเจตคติ.....	21
2 ขั้นตอนและกิจกรรมการสอนด้านเจตคติ.....	22
3 หลักการ วิธีการ ขั้นตอนและกิจกรรมการสอนทักษะปฏิบัติ.....	25
4 ขั้นตอนในการปฏิเสธพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์	26
5 แบบแผนการวิจัย.....	42
6 แผนการทดลองโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	48
7 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลตามสถานภาพ.....	53
8 จำนวนร้อยละของกลุ่มทดลอง จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ	58
9 จำนวนร้อยละของกลุ่มควบคุม จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ----	62
10 ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติเพื่อการป้องกันเอดส์ของกลุ่มตัวอย่าง	
ก่อนและหลังทดลอง.....	64
11 ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติเพื่อการป้องกันเอดส์ของกลุ่มตัวอย่าง	
ก่อนและหลังทดลอง.....	66
12 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติเพื่อการป้องกันเอดส์	
ก่อนและหลังทดลองของกลุ่มตัวอย่าง.....	67
13 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติเพื่อ	
การป้องกันเอดส์ก่อนและหลังทดลองของกลุ่มทดลอง	68
14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ของคะแนนเจตคติเพื่อ	
การป้องกันเอดส์หลังทดลองโดยใช้คะแนนเจตติก่อนการทดลองเป็น	
ตัวแปรร่วม (Covariate).....	69

15	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ของคะแนนเจตคติเพื่อ การป้องกันเอดส์หลังทดลองโดยใช้คะแนนการปฏิบัติก่อนการทดลองเป็น ตัวแปรร่วม (Covariate).....	70
----	--	----

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 องค์ประกอบของทักษะชีวิต.....	17
2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของทักษะชีวิตกับกระบวนการเรียนรู้.....	18
3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	38

บทที่ 1

บทนำ

คำนำ

จังหวัดราชบุรีมีแนวโน้มการแพร่ระบาดและการติดเชื้อเอดส์เริ่มชะลอตัวลง ในกลุ่มหญิงบริการทางเพศและกลุ่มผู้บริจาคโลหิต สำหรับกลุ่มวัยรุ่นมีอัตราการติดเชื้อเอดส์ค่อนข้างสูง จากการรายงานสถิติผู้ป่วยเอดส์สะสมปี 2532 ถึงกันยายน 2539 (สาธารณสุขจังหวัดราชบุรี. 2539 : 1) พบว่าผู้ป่วยเอดส์ในกลุ่มอายุ 25-39 ปี มีจำนวนถึง 565 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.6 ของทุกกลุ่มอายุ จากการศึกษานี้ของคร.เดวิส โฮ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยเอดส์แอรอน ไคมอนด์ (แนวน้ำ. 2540 : 19) พบว่าระยะฟักตัวของเชื้อเอดส์นานระหว่าง 3 เดือน - 10 ปี นั้นแสดงว่าผู้ป่วยได้รับเชื้อเอดส์ก่อนอายุ 15 ปี ซึ่งอยู่ในระยะวัยรุ่น จากการรายงานของสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี (สาธารณสุขจังหวัดราชบุรี. 2539 : 14) ผู้ติดเชื้อเอดส์ที่ยังไม่ปรากฏอาการของจังหวัดราชบุรี มีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากเป็นเขตที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมาก จึงมีธุรกิจ เช่น ร้านอาหารแฝงการขายบริการทางเพศ เทรค คับ บาร์ คาราโอเกะ รวมถึงสิ่งชั่วร้ายทางกามรมณ์ที่เผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือโป๊ วิดีทัศน์เป็นต้น

วัยรุ่นมีการเจริญเติบโตตามพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมพร้อมที่จะเรียนรู้ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ เพื่อก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นกำลังสำคัญของครอบครัว สังคม และประเทศชาติในอนาคต เป็นวัยที่ชอบสร้างจุดเด่นให้กับตนเอง ชอบเลียนแบบ หรือเอาอย่างเพื่อน โดยมีความเชื่อว่าจะทำให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน (สุพรรณี วีระเวชเจริญชัย. 2537 : 17) อิริคสันได้แบ่งพัฒนาการทางบุคลิกภาพของวัยรุ่นอยู่ในระยะที่ 5 ซึ่งเป็นลักษณะทำความเข้าใจตนเอง และความสับสนไม่เข้าใจตนเอง (อารี พันธัมณี. 2538 : 40-41 ; อ้างอิงมาจาก Ericson.1959 : unpagged)เมื่อวัยรุ่นไม่เข้าใจการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการด้านต่าง ๆ จะเกิดความรู้สึกสับสนและไม่มั่นใจในตนเอง หากคุณลักษณะแห่งตนไม่พบ จึงพยายามเลียนแบบและอยากทดลอง โดยไม่เลือกเฟ้นแบบอย่างที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ

เมื่อวัยรุ่นมีปัญหาจะไว้นิอเชื่อใจที่จะปรึกษาทุกเรื่องกับเพื่อนสนิท (ประยูร อองกุลนะ และ วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์. 2537 : บทนำ) ส่วนนายแพทย์ปรากรม วุฒิพงศ์ กล่าวว่ากรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มีความห่วงใยปัญหาในกลุ่มวัยรุ่น โดยเฉพาะปัญหาที่ปรากฏเด่นชัด คือ ปัญหาสุขภาพทางเพศมีพฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสม (สยามรัฐ. 2539 : 14) จากรายงานผลกิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อน พบว่านักเรียนมัธยมศึกษา 704 คน มีความคิดเห็นว่า การถูกเนื้อต้องตัวเป็นเรื่องธรรมดา 321 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6 และพบว่านักเรียนมีพฤติกรรม การมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 28.69(หน่วยศึกษานิเทศก์เขตการศึกษา 5. 2539 : 26-28) ซึ่งวัยรุ่นหญิงที่มีความรักเพื่อนต่างเพศนั้นจะรู้สึกรักและผูกพันร้ออยากใกล้ชิด รู้สึกอบอุ่นใจโดยไม่คิดถึงเรื่องจะมีเพศสัมพันธ์ ขณะที่วัยรุ่นชายจะมีความรู้สึกคล้ายกัน แต่จะมีเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่าวัยรุ่นหญิง (เจนจิรา ชัยยา. 2539 : 7) โดยวัยรุ่นชายมีความเชื่อว่าการเที่ยวหญิงขายบริการทางเพศเป็นแหล่งแพร่เชื้อเอดส์ที่อันตรายที่สุด ด้วยเหตุนี้อัตราการเที่ยวหญิงขายบริการจึงลดลง แต่วัยรุ่นยุคใหม่ได้มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานกับคนรักหรือเพื่อนของตนมากขึ้น เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อเอดส์ ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ พฤติกรรมเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานในวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้น ถือว่าเป็นพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (ศิริวรรณ อานันท์สิทธิ์. 2539:3)

4 ดังนั้นปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อเอดส์ที่สูงขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนที่มีเจตคติและการปฏิบัติตน ในการป้องกันเอดส์ไม่ถูกต้องเพราะนักเรียนมีปัญหาพฤติกรรมทางเพศซับซ้อนมากขึ้น เช่นจากการสำรวจของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ(เอแบค) เรื่องทัศนคติ พฤติกรรมและการป้องกันโรคในการมีเพศสัมพันธ์กลุ่มนักเรียนนักศึกษาในกรุงเทพฯและต่างจังหวัดจำนวน 4,789 คน ร้อยละ 17.9 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 72 มีทัศนคติเห็นด้วยต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน และร้อยละ 44.9 เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อน (ข่าวสด. 2540 : 1,16) และจากการแถลงผลของสวนดุสิตโพลที่สำรวจผู้ชายจำนวน 1,410 คน ในเรื่องเปิดใจ"ผู้ชาย" ที่เคย"รับรู้" หรือ"เกี่ยวพัน" กับ"นักเรียน/นักศึกษาขายตัว" พบว่าร้อยละ 15.73 ของนักเรียนมัธยมศึกษา เคยเกี่ยวพันหรือรับรู้ กรณีนักเรียน นักศึกษาขายตัว สาเหตุการขายตัว ร้อยละ 20.22 พบว่าการเที่ยวเตร่จนใจแตก ร้อยละ 17.15 สาเหตุมาจากการมีปัญหาครอบครัวและสิ่งแวดล้อม (มติชน. 2540 : 20)

ย้อนไปในอดีตคนส่วนใหญ่ถือว่าผู้หญิงต้องเรียบร้อย ไม่ค่อยพูด วางตัวอย่างไร้เดียงสาและยังได้รับการสั่งสอนว่า เรื่องเพศศึกษาเป็นเรื่องน่าอาย จึงสอนธรรมเนียมที่คตินั้นคือ ทำตัวเป็นคนไม่รู้ เพราะคนส่วนใหญ่ถือว่าผู้หญิงไม่รู้คือผู้หญิงดี (สยามรัฐ 2539 :18) ส่งผลกระทบบมาสู่ปัญหาทางสังคม

ทั้งโสภณียาเสพติด และโดยเฉพาะเฮโรอีนที่นับวันจะเพิ่มพูนมากขึ้น วังเข้าสู่เส้นอันตรายมากขึ้น (มติชน. 2540 : 15) ซึ่งอาจจะตกเป็นเหยื่อเฮโรอีนรายต่อไป

จากการรายงานผลกิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อนของโรงเรียนโพธิ์พัฒนาเสนา จังหวัดราชบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 พบว่า จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 2,190 คน นักเรียนมีพฤติกรรมไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศสองต่อสองจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 4.57 ยังมีนักเรียนบางส่วนมีพฤติกรรมชอบอยู่ตามลำพังกับเพื่อนต่างเพศจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 2.28 (โรงเรียนโพธิ์พัฒนาเสนา. 2540 : 2) ซึ่งนักเรียนชายและหญิงยังไม่มีวุฒิภาวะที่จะคุ้มครองตัวเอง อาจถูกล่วงละเมิดทางเพศได้ ความใกล้ชิดและบรรยากาศอาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ก่อนถึงวัยอันเหมาะสม แนวโน้มนักเรียนชายจะเป็นอาชญากรทางเพศ ส่วนนักเรียนหญิงจะมีพฤติกรรมล่า่อนทางเพศ รวมถึงการขายบริการทางเพศ ส่งผลให้มีการแพร่ระบาดของเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่น (ไทยรัฐ. 2539 : 5) ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านี้อาจมีสาเหตุจากการมีความคิดเห็นเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนเป็นเรื่องธรรมดา พอใจใคร่มีเพศสัมพันธ์กัน และมีการเปลี่ยนคู่นอนบ่อย ๆ

เมื่อนักเรียนส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่าการถูกเนื้อต้องตัวเป็นเรื่องธรรมดา ทำให้มีพฤติกรรมไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศสองต่อสอง และอาจมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศจนกลายเป็นปัญหาของสถาบันการศึกษาและสถาบันครอบครัว ดังนั้นบทบาทสำคัญของสถาบันการศึกษาและสถาบันครอบครัวในการป้องกันปัญหาเหล่านี้ ก็โดยสร้างความอบอุ่นให้กับครอบครัว ปลูกฝังค่านิยมให้รักกวดสงวนตัวและรู้จักยับยั้งชั่งใจ ตลอดจนระมัดระวังตนเองให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมและประเพณี เพื่อเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมทั้งในและนอกโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ ในรายวิชาสุขศึกษา สาระที่เกี่ยวกับครอบครัวศึกษา สุขอนามัยและสอดคล้องในวิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์และพื้นฐานสาธารณสุข และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาเรื่องครอบครัวศึกษาและสุขอนามัยตลอดจนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ภายใต้นโยบายการค้ำชูตามค่านิยมของคนส่วน

มากและอิทธิพลกลุ่มเพื่อนสนิท เช่น กิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อน กิจกรรมตามสุขบัญญัติแห่งชาติข้อที่ 5 เพื่อสร้างเสริมและปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องในเรื่อง การงดสูบบุหรี่ สุรา ยาเสพติด การพนันและการสำส่อนทางเพศให้เกิดขึ้นกับประชาชนตามนโยบายสุศึกษาแห่งชาติ (เรณู โกยสุโข. 2539 : 9) โดยใช้ยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการดำเนินการคือ การจัดการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งครูจะทำหน้าที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดโดยผ่านกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนเกิดองค์ความรู้ (เคลินิวส์. 2539 : 10)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนวิชาสุศึกษาได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและเล็งเห็นว่าสร้างเจตคติและพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องเป็นปัจจัยสำคัญต่อการป้องกันมิให้เยาวชนเกิดปัญหาดังที่ได้นำเสนอมาข้างต้น โดยเฉพาะเรื่องการสร้างเจตคติเกี่ยวกับคุณค่าของชายและหญิง เพศและเอดส์เป็นปัญหาใกล้ตัว ความสำคัญของการสร้างสรรค์สังคม และทักษะการปฏิเสธเจรจาต่อรองเพื่อรักษาหัวใจผู้อื่นเป็นองค์ประกอบสำคัญในการป้องกันเอดส์ สนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมสุศึกษาโดยใช้การสอนแบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี โดยเน้นการเกิดเจตคติและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันเอดส์ เพื่อนำไปสู่พฤติกรรมการป้องกันเอดส์อย่างยั่งยืน จะได้เป็นกลไกหลักที่สามารถพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้มีทักษะชีวิตที่ดีมีเจตคติที่ดีตัดสินใจหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและมีเพศสัมพันธ์อย่างถูกธรรมเนียมของคลองธรรมสามารถสร้างความอบอุ่นในครอบครัวตลอดจนสังคมและประเทศชาติได้ และมีความรับผิดชอบซึ่งกันและกัน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมสุศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ได้รูปแบบหรือเทคนิคการจัดกิจกรรมการสอนของโปรแกรมสุขศึกษาแบบมีส่วนร่วม
2. เป็นการพัฒนานวัตกรรมทางสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในการปลูกฝัง เจตคติและเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการปฏิบัติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโพธารณฯ เสนี อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการที่กำลังศึกษาใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 540 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโพธารณฯ เสนี อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน 60 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมดังนี้

กลุ่มทดลอง คือ กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัย ได้สร้างขึ้นจนครบโปรแกรม 4 สัปดาห์

กลุ่มควบคุม คือ กลุ่มที่ไม่ได้รับการเรียนการสอนตามหลักสูตรโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมใด ๆ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์

ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการป้องกันเอดส์ของนักเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น

1. เจตคติเพื่อการป้องกันเอดส์
2. การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันเอดส์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมายถึงผลของการจัดโปรแกรมสุขศึกษา โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ มีพฤติกรรมป้องกันการเอดส์ที่ถูกต้องโดยเฉพาะ เจตคติและการปฏิบัติตนในการป้องกันเอดส์

2. โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีเจตคติและการปฏิบัติตน หรือมีทักษะการปฏิเสธพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ได้ถูกต้อง

3. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการเรียนที่เน้นการสร้างเจตคติและฝึกทักษะ โดยใช้ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเป็นพื้นฐานในการแลกเปลี่ยนความรู้ทัศนคติเห็นต่อประเด็นนั้นและอภิปรายความคิดของนักเรียนในกลุ่มย่อย เพื่อทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดความเชื่อในกลุ่มและได้แนวคิดหรือความคิดรวบยอดแล้วสามารถนำไปใช้ได้จริงหรือประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม สถานการณ์ใหม่

4. พฤติกรรมการป้องกันเอดส์ หมายถึง นักเรียนมีเจตคติและการปฏิบัติตน หรือทักษะการปฏิเสธในการป้องกันมิให้มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ ได้แก่

4.1 เจตคติเพื่อการป้องกันเอดส์ ได้แก่ การตระหนักถึงคุณค่าศักดิ์ศรีของชายแลหญิง ปัญหาเพศและเอดส์เป็นปัญหาใกล้ตัว ตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างสรรค์สังคม

4.2 การปฏิบัติเพื่อการป้องกันเอดส์ หมายถึง การมีทักษะการปฏิเสธและการเจรจาต่อรองเพื่อรักษาน้ำใจของผู้อื่น

5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

6. โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายรวม 6 ชั้น ที่เลือกที่จะทำการวิจัยครั้งนี้ ตั้งอยู่ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ในการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ดังต่อไปนี้ แผนและนโยบายของรัฐแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ทฤษฎีการเรียนรู้และการทดลองของโคเลอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ทฤษฎีงานตามพัฒนาการ หลักและวิธีการสอนเจตคติและทักษะปฏิเสธ เทคนิคที่ใช้ในการมีส่วนร่วม

แผนและนโยบายของรัฐ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ได้มุ่งประเด็นที่การพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกคนให้เป็นผู้มีสุขภาพและพละานามัยที่ดี ให้มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันโรคและการดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัว โดยเน้นที่ส่งเสริมเผยแพร่ความรู้และสร้างทัศนคติที่ถูกต้องแก่เยาวชนให้รู้จักส่งเสริมสุขภาพการป้องกันโรคด้วยตนเอง ครอบครัวและชุมชน

แผนป้องกันและแก้ไขเอดส์แห่งชาติ (2540-2544) (คณะกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ 2539 : 9-13) ภายใต้อำนาจแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ใช้ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ พอสรุปกว้าง ๆ ได้ 8 ประเด็น

1. การพัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัวและชุมชน
2. การพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้เอื้อต่อการป้องกันและแก้ปัญหาเอดส์
3. การพัฒนาสังคมจิตวิทยาให้ผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์อยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข
4. การพัฒนาบริการพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจ
5. การส่งเสริมสุขภาพและบริการทางการแพทย์
6. การพัฒนาภูมิปัญญาและการวิจัย

7. การพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศ

8. การพัฒนากลไกการบริหารจัดการ

กลุ่มเป้าหมายที่สัมพันธ์กับกระทรวงศึกษาธิการ คือ นักเรียน ครูและผู้ปกครอง ต้อง
รับผิดชอบ 2 ประเด็นหลักทุกสถานศึกษา ได้แก่ประเด็นที่ 1 และประเด็นที่ 4 ดังนั้นแนวทางและ
ดำเนินงานดังนี้

ประเด็นที่ 1 พัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัวและชุมชน

1. ผนวกอย่างต่อเนื่องในกลุ่มประชาชนโดยทั่วไปให้สามารถป้องกันตนเองและครอบครัว
ให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อเอดส์ โดยใช้กระบวนการศึกษาเรียนรู้และการสื่อสารในทุกรูปแบบ เช่น

ก. สร้างค่านิยมทางเพศที่เหมาะสม ความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง และการมี
เพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ

ข. สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักเกี่ยวกับโรคเอดส์ อีกทั้งมีความเห็น-
ออกเห็นใจและสามารถอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ ตลอดจนความตระหนักถึงสิทธิของผู้ติดเชื้อ
และผู้ป่วยเอดส์

ค. สนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวรู้จักวิธีสื่อสารที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความ
ตระหนักและสามารถหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงต่าง ๆ ได้ เช่น การเที่ยวสถานเริงรมย์ การมีเพศ-
สัมพันธ์นอกสมรสโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย

ง. สนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และพฤติกรรมเสี่ยง โดยใช้วิธีกลุ่มเพื่อน
สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น วัยรุ่น ผู้ติดยาเสพติด ผู้ใช้และผู้ขายบริการทางเพศ

จ. ส่งเสริมสัมพันธภาพและความผูกพันของคนในครอบครัว รวมทั้งแก้ไขความเชื่อ
และเจตคติในการเลี้ยงดูที่เป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างเจตคติและทักษะชีวิตที่เหมาะสม

ฉ. ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อกระตุ้นนักเรียนชายและหญิงระดับมัธยมศึกษาให้มี
ความภาคภูมิใจ และยอมรับในคุณค่าและสถานภาพสตรี

ข. สนับสนุนการอบรมและประชาสัมพันธ์เรื่อง อนามัยครอบครัว ครอบครัวศึกษา เพศศึกษา โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การวางแผนครอบครัวผ่านระบบการศึกษา

2. ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร สื่อ กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดทักษะการดำเนินชีวิต โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ทั้งกลวิธีให้การศึกษาในระบบ และนอกระบบ ในทุกช่วงวัยโดย

ก. พัฒนาและใช้หลักสูตรที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา โดยเฉพาะหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต และพฤติกรรมสุขภาพ เช่น เพศศึกษา โรคเอดส์ และสารเสพติด เป็นต้น

ข. พัฒนาหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษา โดยให้นักศึกษามีทักษะในการใช้กระบวนการกลุ่มและกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดทักษะในเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม จริยธรรม เจตคติ และทักษะชีวิตต่าง ๆ

ค. พัฒนาคู่มือประจำการทุกระดับรวมทั้งอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถใช้กระบวนการกลุ่ม และกระบวนการสอนที่สร้างทักษะในการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน นักศึกษา

ง. สร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องการเรียนการสอนเจตคติ และทักษะชีวิตให้กับผู้บริหารการศึกษา รวมทั้งผู้บริหารสาขาอื่น ๆ

ประเด็นที่ 4 การพัฒนาบริการพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

1. จัดให้มีการบรรจุความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย รวมทั้งเรื่องเพศ และเอดส์ ไว้ในหลักสูตรการศึกษาและบริการพื้นฐานทางสังคมอื่น ๆ ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนให้เหมาะสมกับแต่ละระดับการศึกษาและพื้นที่ โดยให้ความหลากหลายและทันสมัย

2. ส่งเสริมการพัฒนาระบบการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ให้เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ โดย

ก. เน้นกระบวนการส่งเสริมให้ครูทุกระดับมีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร

กระบวนการเรียนการสอน และสามารถนำไปใช้ได้

ข. ปรับกระบวนการเรียนการสอนและเทคโนโลยีการสอน ให้ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกระดับสามารถคิด วิเคราะห์ เกิดกระบวนการเรียนรู้ ทำความเข้าใจปัญหาชีวิต และปัญหาเอคส์ จนเกิดความตระหนัก มีทัศนคติ มีทักษะชีวิตเพิ่มขึ้น และสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

ค. ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องเอคส์และเพศศึกษา ซึ่งเคยมีเฉพาะเนื้อหาทางชีววิทยา ให้นุ่งเน้นทางความรู้ ความตระหนัก และทักษะในเชิงสังคมจิตวิทยา เช่น ค่านิยม จริยธรรม ทักษะชีวิต และบทบาทชายหญิงอย่างค่อเนื่อง

ง. ส่งเสริมการร่วมมือระหว่างภาครัฐ สถาบันทางวิชาการ เอกชน องค์กรสาธารณประโยชน์และชุมชน ในการบูรณาการการเรียนการสอนทุกระดับ รวมทั้งการจัดทำสาระสำคัญของหลักสูตรกลางสำหรับการศึกษาแต่ละระดับ เพื่อให้ครูสามารถนำไปพัฒนาและประยุกต์เป็นหลักสูตรท้องถิ่นให้เข้ากับสถานการณ์ในชุมชนและสอดคล้องกับชีวิตวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ

จ. ปรับปรุงระบบการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ในส่วนสำคัญของหลักสูตรและกิจกรรม โดยให้มีบทเรียนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของตนเอง เพื่อให้เกิดสำนึกของชุมชน ความภูมิใจ เข้าใจชุมชน และศักยภาพของชุมชนของตนเอง

ฉ. ส่งเสริมสถาบันทางศาสนาให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม จริยธรรม ในโรงเรียน

ช. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครู และผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน และสร้างเครือข่ายในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กอย่างต่อเนื่องระหว่างบ้านกับโรงเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) (ประยูร อองกุลนะ. ม.ป.ป. :

19) เป็นการเตรียมความพร้อมของนักเรียนเพื่อปรับสภาพให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตหรือ

ทักษะชีวิต โดยเน้นการสร้างเจตคติและฝึกทักษะจากประสบการณ์ของนักเรียน เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ ต่อเนื่องกันเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเอง หรือระหว่างนักเรียนกับครู ซึ่งก่อให้เกิดขยายเครือข่ายความรู้และแนวทางปฏิบัติอย่างกว้างขวาง

องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมี 4 ประการ จะเริ่มจากจุดใดจุดหนึ่งก็ได้ แต่ต้องครบจึงจะถือเป็นกระบวนการ

1. ประสบการณ์ (Experience) การดึงประสบการณ์ของนักเรียนเพื่อสานกับองค์ความรู้ เจตคติและทักษะใหม่
2. การสะท้อนความคิดและอภิปรายข้อคิดเห็น(Reflect and Discussion) เพื่อให้นักเรียนมี โอกาสแสดงความคิดเห็น
3. การเกิดความคิดรวบยอดและความเข้าใจ (Understanding and Conceptualization) นักเรียนเริ่มเข้าใจถึงความคิดรวบยอด โดยเริ่มจากนักเรียนคิดเอง เมื่อไม่สมบูรณ์ครูจะช่วยเสริมให้ สมบูรณ์
4. ทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Experiment) นักเรียนนำความคิดรวบยอดไปประยุกต์ใช้กับ สถานการณ์จริง

กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล ต้องอาศัย

1. การมีส่วนร่วมสูงสุด(Maximum Group Performance) ต้องเกิดจากการออกแบบกระบวนการ กลุ่ม ดังนั้นเมื่อต้องการใช้การโน้มน้าวแนวความคิดให้ไปในทิศทางเดียวกัน หรือการตัดสินใจว่า เป็น ต้องใช้แรงสนับสนุนทางสังคม

2. การบรรลุงานสูงสุด (Maximum Task Performance) ขึ้นอยู่กับการกำหนดงานที่ชัดเจน

3 ประการ คือ

2.1 กำหนดกิจกรรมชัดเจน นักเรียนแบ่งกลุ่มอย่างไร ทำอะไร และใช้เวลาเท่าใด

2.2 กำหนดบทบาทของกลุ่มหรือสมาชิก แบ่งบทบาทให้กลุ่มย่อยหรือนักเรียนแต่ละ

คนต้องทำอะไร

2.3 ควรมีโครงการชัดเจน ครูให้งานเป็นชิ้นหรือสรุปของกลุ่ม

ทฤษฎีการเรียนรู้และการทดสอบของโคเลอร์

ทฤษฎีการเรียนรู้ ตามแนวความคิดของนักจิตวิทยาเกสตัลท์ (ฮารี พันธัมณี. 2538 : 139) เกิดจากการรับรู้เป็นส่วนรวมมากกว่าส่วนย่อยรวมกัน และประสบการณ์มีส่วนสำคัญ มี 2 ลักษณะ คือ

1. การรับรู้ (Perception) หมายถึง กระบวนการแปลความหมายของสิ่งเร้า ที่มากระทบกับประสาทสัมผัสซึ่งมี หู ตา จมูก ลิ้น และผิวหนัง และการแปลความหมายของสิ่งที่มากระทบสัมผัสก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์

2. การหยั่งเห็น (Insight) หรือการรู้แจ้งตลอด หมายถึง การเกิดความคิด ความเข้าใจแวบขึ้นมาในทันทีทันใด โดยเข้าใจสาระสำคัญในการแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ กล่าวคือ มองเห็นขั้นตอนกระบวนการความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ กับปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในการแก้ปัญหาอย่างแจ่มแจ้ง ว่าจะแก้ตรงจุดใดก่อนหลัง การหยั่งเห็นจึงเป็นความเข้าใจที่เกิดขึ้น หลังจากการแก้ปัญหาที่มาจากวิธีอื่นมาก่อนระยะหนึ่ง เช่น ลองผิดลองถูก เป็นต้น จึงเกิดกระบวนการคิดสร้างสรรค์

ทฤษฎีการเรียนรู้และการทดลองของโคเลอร์ (Wolfgang Kohler) แสดงให้เห็นว่าลิงแก้ปัญหาจากการหยั่งเห็นโดยอาศัยประสบการณ์เดิม

การทดลองที่ 1 โคเลอร์ได้นำลิงที่ไซในการทดลองไปอดอาหาร ต่อจากนั้น นำไปขังไว้ในกรงโดยมีกล้วยแขวนล่ออยู่น้ำกรงในระยะที่ลิงเอื้อมไม่ถึง และภายในกรงก็มีไม้ยาววางอยู่

ในระยะแรกของการทดลอง โคเลอร์สังเกตเห็นว่า ลิงพยายามแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น เอื้อมมือ และกระโดด เขย่ากรง เป็นต้น เพื่อเอากล้วยลงมากินแต่ไม่สำเร็จ จึงหยุดนั่งพัก และมองไปยังไม้ มองไปที่กล้วยและในทันใดนั้น ลิงก็ลุกไปหยิบไม้มาสอยกล้วยมากินได้ โคเลอร์ว่า

1. ลิงเกิดการหยั่งเห็น คือมองเห็นขั้นตอนการแก้ปัญหาตลอดในการที่จะเอากล้วยลงมากิน โดยเริ่มจากการมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความยาวของไม้กับระยะห่างระหว่างกล้วยกับกรง

2. การที่ลิงเกิดการหยั่งเห็น โดยการแก้ปัญหาเอากล้วยมากินได้ เป็นเพราะลิงมีประสบการณ์เดิมที่คล้าย ๆ กัน ลิงนำประสบการณ์มาแก้ปัญหาได้

การทดลองที่ 2 โคเลอร์ได้สร้างแรงขับให้กับลิงที่ใช้ในการทดลอง แล้วนำลิงไปไว้ในกรง โดยมีกล้วยแขวนล่อไว้สูงกว่าครั้งที่ 1 แล้ววางไม้ยาว 2 ท่อน โดยความยาวของไม้อันเดียวจะไม่สามารถสอยกล้วยได้ จากการสังเกตของโคเลอร์ในครั้งแรก ลิงพยายามใช้ไม้อันหนึ่งสอยกล้วยแต่สอยไม่ถึง จึงนั่งพัก และต่อจากนั้นจึงจับไม้ 2 ท่อนมาต่อกัน จึงสอยกล้วยได้สำเร็จ

การทดลองที่ 3 โคเลอร์ได้สร้างแรงขับให้กับลิง เมื่อจับลิงหิวมาใส่กรง แล้วแขวนกล้วยสูงกว่าเดิม ต่อจากนั้น ก็เอาไม้ที่สูงพอจะขึ้นบนกล่อง แล้วเอื้อมมือไปถึงกล้วยมาวางในกรง จากการสังเกต ลิงแก้ปัญหาโดยขึ้นไปยืนบนกล่อง และเอื้อมมือไปหยิบกล้วยมากินได้

การทดลองที่ 4 โคเลอร์ปล่อยให้ลิงอดอาหารจนหิวแล้วจับลิงใส่กรง แล้วเอากล่องไม้ 3 ใบวางในกรง แล้วแขวนกล้วยไว้สูงกว่าเดิม โคเลอร์สังเกตเห็นว่า ลิงได้นำกล่อง 3 ใบมาต่อกัน แล้วขึ้นบนกล่องเอากล้วยลงมากินได้

สรุป การที่ลิงแก้ปัญหาได้ทุกครั้งแสดงว่าลิงแก้ปัญหาด้วยการหยั่งเห็นจากประสบการณ์เดิมที่มีมาก่อนนั่นเอง

โคเลอร์เน้นว่าการเรียนรู้เกิดจากการหยั่งเห็น และการหยั่งเห็นที่เกิดขึ้นต้องอาศัยประสบการณ์เดิมที่มีก่อนนั้นมาแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ สอดคล้องกับแนวคิดของเลวิน (Kurt Lewin) ต้องเน้นการรับรู้เพื่อจะได้จัดหมวดหมู่ หรือรูปแบบของสิ่งเร้าให้เป็นสัดส่วน ซึ่งมีผลให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมอย่างมีเป้าหมายและทิศทาง

แนวคิดการมีส่วนร่วม (Active Participation Concept)

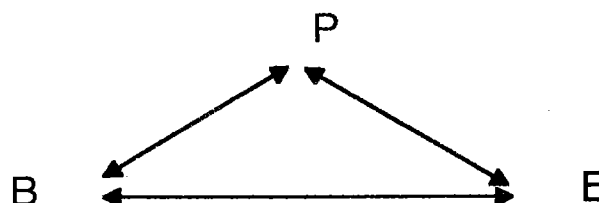
ผลการวิจัยทางจิตวิทยาสังคมบางเรื่อง เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ได้เสนอแนะว่า การเปลี่ยนเจตคติและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทำให้เกิดขึ้นได้โดยการสร้างสถานการณ์ให้เกิดการมีส่วนร่วมในกลุ่มบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526 : 112-114 ; อ้างอิงมาจาก Lewin. 1947) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบหลายเรื่อง เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้คือ การอภิปรายกลุ่ม และการสอนเป็นรายบุคคล ซึ่งมีการวิจัยเรื่องหนึ่งของเลวิน คือการชักชวนให้ประชาชนชาวอเมริกันบริโภคหัวใจของวัว ตับอ่อนและไต ให้มากขึ้นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 การทดลองทำโดย จัดให้มีการแก้ปัญหาทางโภชนาการ ในระหว่างสงครามโลก ความสำคัญของการได้รับ

วิตามินและแร่ธาตุที่ครบถ้วนจากอาหารเหล่านี้ และมีการแจกวิธีประกอบอาหารเหล่านี้ด้วย จากการติดตามผล พบว่าร้อยละ 3 ของกลุ่มที่มาฟังคำบรรยาย ใช้ส่วนประกอบที่แนะนำในการปรุงอาหาร และร้อยละ 32 ของกลุ่มที่ใช้วิธีการอภิปราย ใช้ส่วนประกอบที่แนะนำในการปรุงอาหาร ซึ่งเป็นที่แน่ชัดว่ามีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกหลายอย่างมีผลต่อความแตกต่างของการปฏิบัติของทั้งสองกลุ่มดังกล่าว องค์ประกอบแรก คือในกลุ่มที่ใช้วิธีการบรรยายนั้น ผู้ฟังเป็นแค่ผู้รับฟังไม่มีส่วนร่วม แต่ในกลุ่มที่ใช้วิธีอภิปรายกลุ่ม การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มมีมาก ทุกคนมีโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็น องค์ประกอบที่สอง คือ ในการบรรยายนั้นผู้ฟังมิได้มีความรู้สึกผูกมัดว่าจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด แต่ในการประชุมการตัดสินใจและความพยายามที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด จะมีอยู่ในสมาชิกแต่ละคนไม่มากนักน้อย องค์ประกอบที่สาม วิธีการบรรยายนั้น จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลในส่วนพุทธิปัญญา (Cognitive Component) แต่ในการประชุมกลุ่มนั้นจะมีผลต่อองค์ประกอบของเจตคติ ทั้งทางด้านพุทธิปัญญา และองค์ประกอบทางการปฏิบัติ (Behavioral Component) ด้วย และอีกประการหนึ่งดังเป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่า ความคิดเห็นของกลุ่มที่มีผลต่อองค์ประกอบทางด้านเจตคติของบุคคลมาก ในขณะที่กระบวนการกลุ่มกำลังดำเนินอยู่ บุคคลในกลุ่มจะสามารถมองเห็นความเชื่อของกลุ่มได้จากการอภิปราย และความคิดเห็นของกลุ่ม อาจจะมีส่วนทำให้ความคิดเห็นของบุคคลเปลี่ยนแปลงได้ ขณะเดียวกันบุคคลนั้นก็พยายามเปลี่ยนแปลงเจตคติสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม ถ้าเปลี่ยนไม่ได้ก็อาจคล้อยตามได้ (If you cannot beat them, join them) นอกจากนี้มีการศึกษาพบว่า การได้มีส่วนร่วม (Participation) ในการช่วยแก้ปัญหาบางอย่าง ทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกพอใจต่อวิธีการ การแก้ปัญหาเพราะบุคคลจะมีความรู้สึกว่าได้ "ลงทุน" ในการให้ความเห็น การได้ตัดสินใจ ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการแก้ปัญหา นั้น ซึ่งกระบวนการเหล่านี้มีผลทำให้บุคคลนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติของตนเอง

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม จัดได้ว่าเป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนา

เทคนิคการปรับพฤติกรรมในปัจจุบัน เพราะทฤษฎีนี้เน้นเรื่องการเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายใน โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาในแง่ของการแสดงออก (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2539 : 58 ; อ้างอิงมาจาก Bandura. 1986 : unpagged) ตัวอย่างเช่น การที่คนชอบตีเทนนิส และสนใจทำเทนนิสของนักเทนนิสที่แข่งขัน พร้อมทั้งจำวิธีการตีในท่าต่าง ๆ เอาไว้ในความจำของตนเอง ซึ่งกระบวนการนี้ถือว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นแล้ว และเมื่อบุคคลนั้นมีโอกาสเหมาะสม เช่น ได้ไปตีเทนนิสกับเพื่อน เขาก็อาจจะแสดงท่าทางการตีเทนนิสในลักษณะของนักเทนนิสที่เขาเคยดูได้ นั่นก็เป็นการพิสูจน์ว่าการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นแล้ว ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า พฤติกรรมของคนนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปตามปัจจัยทางสภาพแวดล้อม (E) อย่างเดียว ยังต้องมีปัจจัยส่วนบุคคล(ปัญญาชีวภาพ และสิ่งภายในอื่น ๆ (P) และการแสดงออกการกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรม (B) อาจเขียนได้ดังภาพ

แนวคิดในการเรียนเน้น 3 ประการ คือ ประการแรก การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation Learning) ซึ่งคนเรานั้นได้เรียนรู้จากตัวแบบที่แตกต่างกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่ต้องอาศัยการลองผิดลองถูก ตัวแบบนี้สามารถถ่ายทอดความคิดและการแสดงออก การรับรู้จึงผ่านประสบการณ์ของผู้อื่น โดยได้ยินและได้เห็นผ่านสื่อแทบทั้งสิ้น ประการที่สอง การกำกับตนเอง (Self-Regulation) มนุษย์สามารถกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อควบคุมความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเอง แต่ต้องฝึกฝนและพัฒนาด้วยความตั้งใจและปรารถนาที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับสิ่งล่อใจจะนำไปสู่ผลทางบวกที่เป็นสิ่งของความพึงพอใจในตนเอง อีกทั้งเป็นตัวจูงใจให้บุคคลประพฤติตนไปสู่มาตรฐาน ประการที่สาม คือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) ถ้าเรามีการรับรู้ว่ามีความสามารถเราก็จะแสดงออกถึงความสามารถนั้นออกมา คนที่รู้ว่าตนมีความสามารถจะมีความอดทน อุตสาหะ ไม่ท้อถอย และจะประสบความสำเร็จ

ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ

อีริกสัน (Erickson) ได้แบ่งพัฒนาการทางบุคลิกภาพของชีวิต โดยเน้นความแตกต่างของความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุกับความต้องการด้านเจตคติและทักษะ และความต้องการด้านจิตใจ ออกเป็น 8 ระยะ (อารี พันธุ์ณี. 2538 : 40-41; อ้างอิงมาจาก Erickson. 1959: unpagged) ดังนี้

ระยะที่ 1 แรกเกิดถึง 1 ปี	เป็นลักษณะของความเชื่อถือว่าไว้วางใจกับไม่มีความเชื่อถือว่าไว้วางใจ
ระยะที่ 2 ระยะ 2-3 ปี	เป็นลักษณะของความอิสระกับความสะอาด ความสงสัยไม่แน่ใจ
ระยะที่ 3 ระยะ 3-5 ปี	เป็นลักษณะของความริเริ่มกับความรู้สึกผิด
ระยะที่ 4 ระยะ 6 ปี	เป็นลักษณะของความขยันหมั่นเพียรกับความรู้สึกด้อย
ระยะที่ 5 ระยะวัยรุ่น	เป็นลักษณะของการกระทำความเข้าใจรู้จักตนเองได้กับความสับสนไม่เข้าใจตนเอง
ระยะที่ 6 ระยะเริ่มเป็นผู้ใหญ่	เป็นลักษณะของความใกล้ชิดสนิทสนมและความเป็นปึกแผ่นกับความโดดเดี่ยวอ้างว้าง
ระยะที่ 7 ระยะผู้ใหญ่และผู้ใหญ่อายุกลางคน	เป็นลักษณะของการให้กำเนิดและเลี้ยงดูบุตรด้วยความหมกมุ่นใส่ใจแต่ตนเอง
ระยะที่ 8 ระยะวัยชรา	เป็นลักษณะของความมั่นคงสมบูรณ์กับความหมดหวังทอดอาลัย

ทฤษฎีงานตามพัฒนาการ

ฮาวิกเฮิร์ส (Havighurst) เป็นผู้มองเห็นว่าพัฒนาการมีความสำคัญต่อการศึกษา ซึ่งแต่ละวัยนั้นจะประกอบด้วย การเรียนรู้ชนิดต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่างานตามพัฒนาการ ทุกคนควรจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ว่าถ้าหากต้องการมีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต งานนี้ควรเกิดขึ้นในวัยใด (วงพักตร์ ภูพันธ์ศรี. 2532:56 ; อ้างอิงมาจาก Havighurst. 1953) ในที่นี้นามากล่าวเฉพาะวัยรุ่นซึ่งศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

1. สามารถสร้างสัมพันธ์อันดีและเหมาะสมกับเพื่อนรุ่นเดียวกัน ได้ทั้งที่เป็นเพศเดียวกันและต่างเพศ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันในห้องเรียน คือ มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน เคารพเหตุผลและร่วมมือกันทำงานมีการแนะแนวเพื่อนที่ปรับตัวเข้ากับเพื่อนยาก

2. สามารถแสดงบทบาททางสังคมได้อย่างเหมาะสมกับเพศของตน การรู้จักตนเองทำให้เด็กแสดงบทบาทได้เหมาะสมกับเพศ

3. การยอมรับสภาพร่างกายของตนเอง ตลอดจนรู้จักระวังดูแลรักษาสภาพของตนเองได้

4. รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาพ่อแม่และผู้ใหญ่คนอื่น วิธีการขั้นแรกที่จะช่วยให้วัยรุ่นประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายนี้ คือช่วยให้เขารู้จักตนเองและมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

5. มีความมั่นใจในเรื่องค่าใช้จ่าย รู้จักรับผิดชอบต่อการเงินและการใช้จ่ายของตนเองได้เป็นอย่างดี รู้จักเลือกและเตรียมตัวเพื่ออาชีพ

6. พัฒนาทักษะต่าง ๆ ทางปัญญา และมีความคิดรวบยอดที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองดี ทักษะด้านการสื่อสารควรสนับสนุนให้นักเรียนร่วมกิจกรรมโรงเรียน

7. รู้จักพัฒนาตนเองให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมส่วนรวม

8. มีความรู้สึกและเข้าใจเรื่องค่านิยม ตลอดจนรู้จักตัดสินใจเลือกค่านิยมและจริยธรรมที่ควรยึดถือ

ฮาวิกเฮิร์ส (วงพัคตร์ ภูพันธ์ศรี. 2532 : 59 ; อ้างอิงมาจาก Havighurst. 1953 : unpagged)

เน้นว่านักเรียนไม่ประสบความสำเร็จด้านทักษะเบื้องต้นทางวิชาการและปัญญาในระยะเวลาที่เหมาะสม จะทำให้เกิดปัญหา เช่นสอนความคิดรวบยอดก่อนถึงวัยที่เหมาะสม นักเรียนอาจเกิดความสับสนและไม่เข้าใจทำให้เกิดความรู้สึกมีปมด้อยมากกว่าอยากเรียน ถ้าสอนความคิดรวบยอดช้ากว่าวัยที่กำหนด นักเรียนอาจขาดทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ ทำให้เบื่อทเรียน

เพียเจต์และบรุนเนอร์ มีความเชื่อว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาคิดและเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ทุกเรื่อง คิดได้อย่างมีเหตุผลและยิ่งอายุมากขึ้นก็สามารถคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ละเอียดถี่ถ้วนขึ้น และคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมได้กว้างขวางขึ้น ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนอภิปราย แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและเขียนรายงานโดยไม่มีคะแนน ครูควรส่งเสริมความคิดนักเรียนโดยสอนให้แก้ปัญหาและค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองไม่ใช่ให้ครูป้อน (วงพัคตร์ ภูพันธ์ศรี. 2532 : 84)

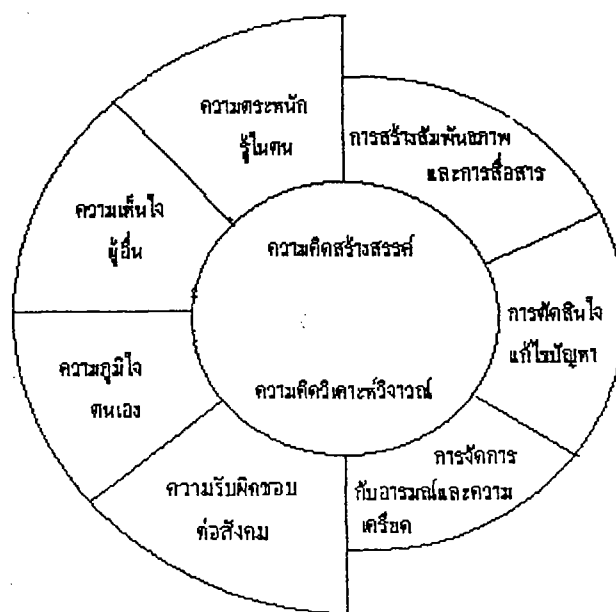
แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

องค์ประกอบของทักษะชีวิต

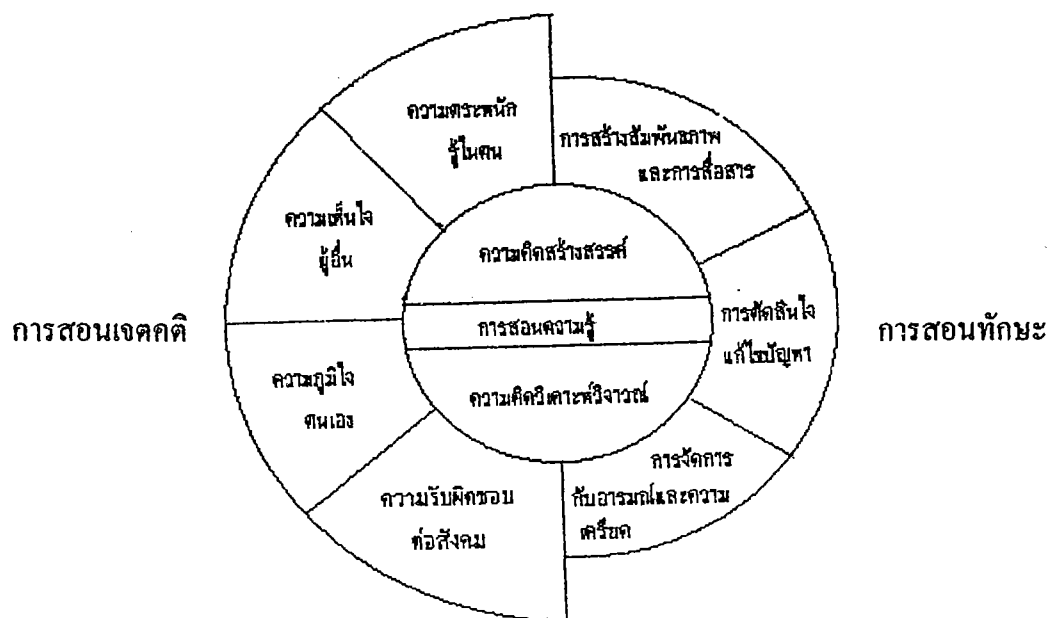
ทักษะชีวิต(LIFE SKILL) หมายถึง คุณลักษณะหรือความสามารถ ความชำนาญในการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันของตนเองและผู้อื่น (ประยูร อองกุลนะ. ม.ป.ป. : 23) องค์การอนามัยโลก (WORLD HEALTH ORGANIZATION) กล่าวถึงทักษะชีวิต (LIFE SKILL) ว่ามีองค์ประกอบทั้งที่เป็นพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัยเพื่อให้เกิดพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติและทักษะในการจัดการกับปัญหารอบ ๆ ตัว ตามสภาพการดำเนินชีวิตปัจจุบัน รวมถึงการเตรียมปรับตัวในอนาคต เช่น เรื่องเพศ สารเสพติด บทบาทของชายหญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อม จริยธรรม ปัญหาสังคมฯลฯ โดยมีองค์ประกอบของทักษะชีวิต 10 องค์ประกอบหรือ 5 กลุ่ม ดังนี้

ด้านพุทธิพิสัย	ได้แก่	ความคิดสร้างสรรค์วิเคราะห์วิจารณ์
ด้านจิตพิสัย	ได้แก่	ความตระหนักในตนและความเห็นใจผู้อื่น
ด้านทักษะพิสัย	ได้แก่	การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

ประเทศไทยได้ปรับเปลี่ยนการจัดความคิดสร้างสรรค์และความคิดวิเคราะห์เป็นองค์ประกอบร่วมของทุกองค์ประกอบของทักษะชีวิต และด้านจิตพิสัยเพิ่มเจตคติบางอย่างที่คนไทยขาดอีก 1 กลุ่ม คือ ความภาคภูมิใจในตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบของทักษะชีวิต

ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทักษะชีวิตกับกระบวนการเรียนรู้

จากภาพประกอบ 2 องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตน ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการสอนเจตคติ ส่วนองค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจ และแก้ปัญหา และการจัดการกับอารมณ์และความเครียดเป็นการสอนทักษะ ซึ่งทั้งการสอนเจตคติและการสอนให้เกิดทักษะชีวิต ยึดหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านจิตพิสัยหรือเจตคติ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 คู่คือ

คู่ที่ 1 ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตน และความเห็นใจผู้อื่น

คู่ที่ 2 ได้แก่ ความภูมิใจในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม

- ความตระหนักรู้ในตน(Self Awareness) เป็นความสามารถในการค้นหา และเข้าใจในจุดดี จุดด้อยของตนเอง และความแตกต่างที่ตนเองมีกับบุคคลอื่น ไม่ว่าจะในแง่ความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น สุขภาพ ฯลฯ

- ความเห็นใจผู้อื่น (Empathy) เป็นความสามารถในการเข้าใจบุคคลที่แตกต่างจากเรา ไม่ว่าจะเป็นในด้านเพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น สุขภาพ ฯลฯ

- ความภูมิใจในตนเอง(Self Esteem) หมายถึง ความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เช่น ความมีน้ำใจ รู้จักให้ รู้จักรับ ค้นพบและภูมิใจในความสามารถด้านต่าง ๆ (สังคม คนตรี กีฬา ศิลปะ ฯลฯ) ของตนเอง โดยมีได้มุ่งสนใจอยู่แต่ในเรื่องรูปร่าง หน้าตา เสื้อผ้า หรือความสามารถทางเพศ การเรียนเก่ง ฯลฯ เท่านั้น

- ความรับผิดชอบต่อสังคม(Social Responsibility) หมายถึงความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งที่จรรโลงสังคม มีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความภูมิใจในตนเอง เพราะหากเรามีความภูมิใจในคนคนเหล่านี้ก็มีแรงจูงใจที่จะทำดีกับผู้อื่นและสังคม

องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยหรือทักษะ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 คู่ คือ

คู่ที่ 1 การสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสาร

คู่ที่ 2 การตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหา

คู่ที่ 3 การจัดการกับอารมณ์ และความเครียด

- ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสาร (Interpersonal Relationship and Communication Skill) เป็นความสามารถในการใช้คำพูด และภาษาท่าทางเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตน และความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่ายไม่ว่าจะในการแสดงความต้องการ ความชื่นชม การปฏิเสธ การสร้างสัมพันธภาพ ฯลฯ

- ทักษะการตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหา(Decision Making and Problem Solving Skill) เป็นความสามารถในการรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือก วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก ประเมินทางเลือก ตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาที่เหมาะสม และลงมือแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

- ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด (Coping with Emotion and Stress Skill) เป็นความสามารถในการประเมินอารมณ์ รู้เท่าทันอารมณ์ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตน ใช้วิธีการที่จัดการกับอารมณ์ รู้เท่าทันอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้เหมาะสม และเป็นความสามารถที่จะรู้สาเหตุของความเครียด เรียนรู้วิธีการควบคุมระดับของความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย และหลีกเลี่ยงสาเหตุ พร้อมทั้งเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

หลักและวิธีสอนเจตคติ

การสอนเจตคตินี้มุ่งเน้นที่องค์ประกอบ 2 ส่วน คือ การสร้างความรู้สึกให้สอดคล้องกับเจตคติ และการจัดระบบความคิดความเชื่อมาสัมพันธ์กับการสอนแบบมีส่วนร่วมซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ประการดังนี้

ตาราง 1 องค์ประกอบของการเรียนรู้และลักษณะเฉพาะของการสอนเจตคติ

องค์ประกอบของการเรียนรู้	ลักษณะเฉพาะของการสอนเจตคติ
1. ประสบการณ์	เน้นประสบการณ์ด้านความรู้สึกของนักเรียน (สื่อ/กิจกรรมที่ให้ความรู้สึก)
2. การสะท้อนความคิดถกเถียง	นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และได้แย้งอย่างเต็มที่ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
3. การสรุปความคิดรวบยอด	นักเรียนได้ข้อสรุปด้วยตนเอง โดยครูกระตุ้นให้นักเรียนคิด และช่วยเพิ่มเติม
4. การทดสอบหรือประยุกต์แนวคิด	นักเรียนได้ทำกิจกรรมทั้งในและนอกเวลาเรียนเพื่อให้มี เจตคติที่ฝังแน่นมากขึ้น

ที่มา : ประยูร อองกุลนะ. ม.ป.ป. : 29

การสอนเจตคติ ถ้านักเรียนสรุปประเด็นได้ไม่ตรงกับจุดประสงค์ เช่น เชื่อว่าสามารถมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานได้ เพื่อเป็นการทดลอง ครูต้องหาทางออกโดยอาศัยแนวคิด 4 ประการดังนี้

1. ครูต้องใจกว้าง เจตคติที่เหมาะสมมิได้มีเพียงเจตคติที่ครูคาดหวังเพียงประการเดียว
2. ครูควรวางใจในตัวนักเรียน และเชื่อว่าเจตคติที่ส่วนนั้นเป็นสิ่งที่ดี ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นหาเหตุผลมาถกเถียงหรืออภิปราย โดยใช้กระบวนการกลุ่มและแรงสนับสนุนทางสังคมมาตัดสินหรือลงมติกลุ่ม
3. ครูสามารถช่วยขยายเครือข่ายการเรียนรู้ของนักเรียนได้โดย การตั้งคำถาม ครูและนักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อให้เกิดการสื่อสารแบบ 2 ทาง แทนที่จะยึดเยื้อ
4. กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ถ้านักเรียนไม่ยอมรับความคิดเห็นของครูว่าดี ครูอย่ายึดเยื้อให้นักเรียนแต่ควรสงวนความคิดไว้ เพื่อจะได้เกิดการยอมรับครู

ตาราง 2 ขั้นตอนและกิจกรรมการสอนด้านเจตคติ

ขั้นตอน	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน
การสร้างความรู้สึกร่วม	1. สื่อกระตุ้นความรู้สึก เช่น บทอ่าน แถบเสียง วิดีทัศน์ 2. กิจกรรม แบ่งได้ 3 ประเภท 2.1 กิจกรรมสร้างความรู้สึกร่วมโดยตรง เช่น ละคร ละครวิทยุ หุ่นกระบอก 2.2 กิจกรรมที่จำแนกเจตคติของนักเรียน ความแตกต่างของกลุ่ม เช่น - สำรวจความคิดเห็น ตอบแบบสอบถาม จัดลำดับความสำคัญ 2.3 กิจกรรมอื่น เช่น โต้เถียง บทบาทสมมุติ 3. เปิดเผยตนเอง เพื่อตั้งประสบการณ์เดิม โดยแบ่งกลุ่ม 2 คน หรือ 3-4 คน เช่น ระดมสมอง เขียนตอบในกระดาษ สำรวจความคิดเห็น
การจัดระบบความคิด ความเชื่อ	4. อภิปราย แบ่งกลุ่มอภิปรายและชี้ประเด็นขัดแย้งให้แสดงความคิดเห็น 5. สรุป สนับสนุนให้นักเรียนสรุปแนวคิดเองและเสริมให้สมบูรณ์ ครูประยุกต์แนวคิดโดย ให้เขียนคำขวัญ สรุปข้อความสำคัญ เขียนจดหมายเตือน หรือทดสอบ เป็นต้น

ที่มา : ประจักษ์ อองกุลนะ. ม.ป.ป. : 30

กระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

พัชนี วรกวิน (2526 : 70-72 ; อ้างอิงมาจาก Mc.Guire .1968 : unpagged) ซึ่งได้กล่าวว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ 5 ขั้นตอน คือ

1. การใส่ใจ (Attention) เป็นความสนใจ ความเอาใจใส่ในการรับฟัง ถ้าบุคคลไม่ให้ความสนใจที่จะฟังแล้ว กระบวนการขั้นตอนต่อไปก็จะไม่เกิดขึ้นและเนื้อหาสาระนั้น ๆ
2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความเข้าใจในความหมายของสารนั้น ความยากหรือง่ายเกินไป จะทำให้ผู้ฟังไม่สนใจและไม่เข้าใจ ดังที่เราจะสังเกตเห็นได้ยากการโฆษณา เขาจะใช้เวลาให้น้อยที่สุดแต่ให้ผู้ฟังได้มากที่สุด
3. การยอมรับ (Acceptance) เป็นผลจากข้อ 1 และ ข้อ 2 หากบุคคลตั้งใจ เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้งก็จะทำให้เกิดการยอมรับ แต่ถ้าไม่ได้สนใจฟัง ไม่มีความเข้าใจก็จะเลิกไปเกิดการยอมรับขึ้น
4. การกักเก็บไว้ (Retention) เป็นความคงทนหรือเป็นการจำอาจจะเก็บไว้ระยะหนึ่งเมื่อเวลาผ่านไปอาจเปลี่ยนไป หรืออาจจะยังคงอยู่ถ้าตัวบุคคลมีความน่าเชื่อถือมาก การกักเก็บไว้ก็คงทน

และอยู่ได้นาน

5. การกระทำ (Action) บุคคลเมื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติก็จะเปลี่ยนแปลงด้านการกระทำด้วย ซึ่งมีผลต่อส่วนรวมและสังคม ถ้าเราเปลี่ยนความเชื่อแล้ว แต่ไม่ได้ลงมือการกระทำก็จะมีผลกระทบกระเทือนต่อใคร

โดยทั่วไปแล้วอาจกล่าวได้ว่าเจตคติเป็นดัชนีที่จะชี้ทางในการแสดงพฤติกรรม กล่าวคือ ถ้ามีเจตคติที่ดี ก็มีแนวโน้มที่จะเข้าหาหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ตรงกันข้ามถ้ามีเจตคติที่ไม่ดีก็มีแนวโน้มที่จะไม่เข้าหา โดยการถอยหนีหรือต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2528 : 231) ดังนั้น ถ้าบุคคลมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใด โอกาสที่ผู้นั้นจะเข้าหาหรือแสดงพฤติกรรมที่ดีต่อสิ่งนั้นมากขึ้น

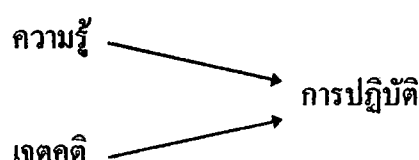
การปฏิบัติตนในการป้องกันเอดส์

เป็นความสามารถในการแสดงออกของร่างกายซึ่งรวมถึงการปฏิบัติที่อาจแสดงออกในสถานการณ์หนึ่ง ๆ หรืออาจเป็นพฤติกรรมที่คาดคะเนว่าอาจจะปฏิบัติในโอกาสต่อไป พฤติกรรมขั้นนี้ เป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้ายซึ่งต้องอาศัยพฤติกรรมด้านพุทธิปัญญา ความรู้ ความคิด และพฤติกรรมด้านเจตคติหรือความเชื่อเป็นส่วนประกอบเป็นพฤติกรรมที่สามารถประเมิณผลได้ง่าย แต่กระบวนการที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องอาศัยเวลา และการตัดสินใจหลายขั้นตอนในทางด้านสุขภาพอนามัยถือว่าพฤติกรรมด้านการปฏิบัติของบุคคลเป็นเป้าหมายขั้นสุดท้ายที่ช่วยให้บุคคลมีสุขภาพอนามัยดี

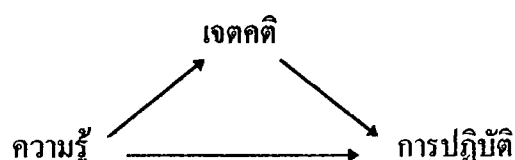
ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ กับพฤติกรรมการปฏิบัติ

ชาร์ท (Schwartz.1975 : 28-31) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ กับพฤติกรรมการปฏิบัติมีหลายรูปแบบ แต่ขอนำเสนอเพียง 2 ประเด็น ดังนี้

1. ความรู้และเจตคติต่างทำให้เกิดการปฏิบัติได้ โดยที่ความรู้และเจตคติไม่มีความเกี่ยวข้องกัน

2. ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น บุคคลมีความรู้และปฏิบัติตามความรู้ นั้น หรือความรู้มีผลต่อเจตคติก่อนแล้ว การปฏิบัติที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเจตคตินั้น

ทักษะการปฏิเสธและการเจรจาต่อรอง

ทักษะการปฏิเสธและการเจรจาต่อรองเพื่อรักษาน้ำใจของผู้อื่น และผลประโยชน์ของตนเอง ในการป้องกันเอดส์ (กระทรวงสาธารณสุข. 2539:16-19)ถือเป็นทักษะชีวิตหนึ่งที่มีประโยชน์ ในเชิงยับยั้งพฤติกรรมเสี่ยงและพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ อันเกิดจากการมีความคิดที่ไม่สร้างสรรค์ ถือเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อเยาวชนเป็นอันมากเพราะจะช่วยทำหน้าที่เป็นภูมิคุ้มกันที่คอยเหนี่ยวรั้งเยาวชนออกจากพฤติกรรมเบี่ยงเบน และชักนำให้เยาวชนเลือกกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมได้ เช่น การปฏิเสธการชักชวนของเพื่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนช่วงวัยรุ่น ซึ่งจากมุมมองของนักพฤติกรรมศาสตร์เห็นว่า เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่คนหนุ่มสาวจะต้องให้ความสำคัญกับเพื่อนสูงสุด จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นวัยที่“คิดเพื่อน”ก็ได้ พฤติกรรมเบี่ยงเบนและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเอดส์ของกลุ่มวัยรุ่น มักจะเป็นพฤติกรรมที่กระทำตามการตัดสินใจของผู้นำกลุ่ม หรือ ตามความคิดริเริ่ม และจินตนาการของการของสมาชิกในกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มจะต้องเร่งรัดตัดสินใจฉับพลันเป็นการเฉพาะหน้าภายใต้แรงกดดันของกระบวนการกลุ่มเพื่อนอีกด้วย ในสภาวะการฉับพลันเช่นนี้ หากวัยรุ่นได้ฝึกทักษะการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง เพื่อรักษาน้ำใจของผู้อื่นและผลประโยชน์ของตนเองในการป้องกันเอดส์ จะสามารถคิดหาทางเลือกในการป้องกันเอดส์อย่างเหมาะสมกับตนเองได้ด้วย

ขั้นตอนของการสอนทักษะการปฏิเสธและการเจรจาต่อรอง เพื่อรักษาน้ำใจของผู้อื่นและผลประโยชน์ของตนเองในการป้องกันเอดส์

การสอนทักษะการปฏิเสธนี้เป็นการสอนที่มุ่งเน้นในด้านทักษะพิสัย (กระทรวงสาธารณสุข. 2539:16-19) ซึ่งต้องอาศัยการสร้างให้เกิดความชัดเจนในตัวทักษะ ให้เห็นเป็นขั้นตอนที่ปฏิบัติได้ง่าย และนักเรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติในสถานการณ์ใกล้เคียงตัว ถือเป็นความสามารถที่คนเราไม่เคยมีมาก่อน แต่ได้เรียนรู้จนกระทั่งทำได้อย่างชำนาญด้วยนั้นการสอนทักษะการปฏิเสธพฤติกรรมเสี่ยงจึงต้องมี 2 ขั้นตอนคือ

1. รู้แจ้งเห็นจริง เป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนรับรู้ว่า ทักษะต่าง ๆ ในการปฏิเสธสถานการณ์และพฤติกรรมเสี่ยงมีความสำคัญ และ ฝึกฝนให้ทำเป็น หรือ ทำได้อย่างไร
2. ขั้นลงมือกระทำ เป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ลงมือปฏิบัติตามที่ได้เรียนรู้มาจากขั้นตอนแรก

กิจกรรมในขั้นรู้แจ้งเห็นจริง ครูใช้การบรรยายนำประกอบกับการยกตัวอย่าง และให้นักเรียนร่วมอภิปรายถึงความสำคัญและวิธีการฝึกทักษะนั้น ๆ จากนั้นใช้สถานการณ์จำลองให้นักเรียนคิดใช้ทักษะดังกล่าว หรือ ใช้การสาธิตซึ่งอาจให้นักเรียนมีส่วนร่วมได้ การสาธิตจะช่วยให้นักเรียนเห็นจริงเป็นลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน จากนั้นให้นักเรียนจัดกลุ่มย่อย หรือ กลุ่ม ระดมสมองเพื่อหา กฎเกณฑ์

สำหรับขั้นลงมือกระทำ เป็นการให้นักเรียนฝึกใช้ทักษะโดยการใช้บทบาทสมมุติ (Role Play) หรือการซ้อมบท (Rehearsal Play) เป็นกิจกรรมหลัก และมีการฝึกซ้ำโดยผลัดกันแสดงบทบาทจนชำนาญ ดังนั้น การฝึกอบรมนี้จะต้องฝึกให้ครูมีทักษะในการใช้ สถานการณ์จำลองและการสาธิต เพื่อให้นักเรียนเห็นจริง ขณะเดียวกันก็มีทักษะในการนำมาฝึกบทบาทสมมุติ หรือการซ้อมบท และประเมินผลการฝึกได้ มีรายละเอียดของกิจกรรมสรุปได้ ดังตาราง ดังนี้

ตาราง 3 หลักการ วิธีการ ขั้นตอนและกิจกรรมการสอนทักษะการปฏิเสธ

หลักการ	วิธีการและขั้นตอน	กิจกรรม
หลักทั่วไป	การมีส่วนร่วมของนักเรียน การได้เรียนรู้ร่วมกัน และ การลงมือปฏิบัติจริง	
หลักเฉพาะ	ขั้นตอนที่ 1 ขั้นรู้แจ้งเห็นจริง	บรรยายนำ เพื่อให้ข้อมูลหรือความรู้ที่จำเป็นในเวลาสั้น ๆ <u>กรณีศึกษา สถานการณ์จำลอง หรือ สาธิต</u> - กรณีศึกษาเป็นการตั้งโจทย์ให้ผู้เรียนคิดและแสดงความเห็น - สถานการณ์จำลอง เป็นการตั้งโจทย์เป็นเหตุการณ์ที่มีผู้แสดง - การสาธิต เป็นการแสดงให้เห็นขั้นตอนปฏิบัติที่ถูกต้อง <u>การวิเคราะห์</u> กรณีศึกษา สถานการณ์จำลอง หรือ การสาธิต
	ขั้นตอนที่ 2 ขั้นลงมือกระทำ	<u>การฝึกปฏิบัติ</u> โดยการฝึกทักษะเป็นขั้นตอนประกอบ โดยการแสดงบทบาทสมมุติ หรือ การฝึกซ้อมบทเพื่อให้เกิดความชำนาญ <u>การประเมินการฝึก</u> โดยให้สมาชิกในกลุ่มฝึกประเมินกันเอง และผู้สอนประเมินอีกครั้งในกลุ่มใหญ่

ตาราง 4 ขั้นตอนในการปฏิเสธพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์

องค์ประกอบการปฏิเสธ	คำอธิบาย	ตัวอย่างคำพูด
1. การแสดงความรู้สึกของตนเอง หรือบอกผลดี-ผลเสียของการกระทำนั้น	เป็นการบอกความรู้สึกโดยไม่อ้างเหตุผล เพราะเหตุผล	- ฉันไม่ชอบ - ฉันไม่อยาก
2. การปฏิเสธ	ตอบปฏิเสธอย่างชัดเจนเพราะเรามีสิทธิ์ปฏิเสธในสิ่งที่ไม่เห็นด้วย	- ขอไม่ไปนะ
3. การถามความเห็น	เป็นการแสดงความห่วงใยความรู้สึกของอีก ฝ่ายเพื่อให้การปฏิเสธนุ่มนวล และรักษาความสัมพันธ์กับอีกฝ่าย	- เธอคงเข้าใจนะ - เธอคงไม่ว่าอะไรนะ
4. เมื่อผู้ชวนตอบในทำนองยอมรับ หรือไม่ก็ตามแสดง ความขอบคุณ และอำลา หากอีกฝ่ายยังเข้าชี้	เช่นเดียวกับข้อ 3 และอำลาเพื่อตัดการเข้าชี้	- ขอบใจนะที่ชวน - ฉันขอตัวไปก่อนนะ

ที่มา : ประยูร อองกุลนะ. ม.ป.ป. : 42

เทคนิคที่ใช้ในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

1. การอภิปรายกลุ่ม

การอภิปรายกลุ่ม (สุริย์ จันทร์โมลี. 2527 : 100-102) เป็นการประชุมกันตั้งแต่ 6-20 คน เป็นวิธีที่นิยมใช้ในการให้สุศึกษาามาก ช่วยให้สมาชิกในกลุ่มมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ ได้เข้าใจตนเอง รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ และสมาชิกต่างให้ความร่วมมือในการช่วยกันแก้ปัญหา นอกจากนี้ทุกคนได้ปรับตัวเข้ากับคนอื่นหรือสภาพสังคมได้ โดยฝึกฝนการสะท้อนความคิดในการแก้ปัญหาร่วมกัน ได้ทำกิจกรรมและคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และอิทธิพลของกลุ่มช่วยให้สมาชิกเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ การตัดสินใจด้วยการยอมรับและสมัครใจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่ยั่งยืนต่อไป

เมื่อก้าวถึงการอภิปรายแก่นักเรียนมีครบทุกด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านเจตคติและด้านทักษะการเรียนรู้ (สิริวรรณ ศรีพหลและพันทิพา อุทัยสุข. 2529 : 91-92) ดังต่อไปนี้

1. ด้านความรู้

1.1 นักเรียนสามารถพัฒนาความรู้ของตนเองระหว่างร่วมอภิปราย คือ แสดงความคิดเห็น ข้อโต้แย้ง เพื่อเรียนรู้ด้วยตนเองจากข้อสรุป

1.2 นักเรียนสามารถรวบรวมและลำดับความรู้ของตนเองก่อนอภิปราย ให้เป็นเหตุเป็นผลเพื่อนำเสนอแก่กลุ่ม

2. ด้านเจตคติ

2.1 พัฒนาคุณค่าด้านประชาธิปไตย โดยนำกลไกของกระบวนการประชาธิปไตยมาใช้ เช่น เปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นและยอมรับมติกลุ่ม จึงทำให้นักเรียนเกิดความสำนึกและเห็นคุณค่าของความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น

2.2 พัฒนาค่านิยมด้านอื่น ๆ เนื่องจากการอภิปรายของผู้อื่นจะสะท้อนเจตคติและค่านิยมของแต่ละคนออกมา ทำให้เกิดการยอมรับ หรือคัดลอกตามถ้าสิ่งนั้นถูกต้อง

3. ด้านทักษะการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับ

3.1 ทักษะกระบวนการคิด คือคิดในลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล คิดเชิงเปรียบเทียบ คิดเชิงลำดับ เป็นต้น

3.2 ทักษะในการทำงานกลุ่ม คือ นักเรียนได้ทำงานร่วมกับคนอื่นตั้งแต่วางแผนและดำเนินการอภิปราย ตลอดจนแสดงความคิดเห็น ทำให้นักเรียนเข้าใจกระบวนการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มด้วย

3.3 ทักษะในการพูด และแสดงความคิดเห็น ทำให้นักเรียนรู้จักวิธีพูดที่ถูกต้อง มีเหตุผล พูดตรงประเด็น พูดชัดเจน เป็นต้น

3.4 ทักษะในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีโอกาสฝึกมารยาทในการฟัง และวิธีการฟังอย่างวิเคราะห์ เป็นต้น

2. บทบาทสมมติ

บทบาทสมมติเป็นวิธีการกำหนดสถานการณ์โดยครู เพื่อให้นักเรียนแสดงออกทั้งคำพูดและท่าทางตามลักษณะของบุคคลตามสถานการณ์สมมตินั้น โดยไม่มีการซ้อมแล้วนำความรู้สึกลงและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปราย เพื่อเรียนรู้การปรับพฤติกรรมการแสดงออกของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ (ทศนา เขมมณี และคณะ. 2522 : 42-43) เช่น

1. นักเรียนเข้าใจสาเหตุของพฤติกรรมที่ผลักดันให้คนแสดงออก ทำให้นักเรียนไม่ด่วนตัดสินใจอะไรง่าย ๆ และเป็นแนวทางแก้ปัญหาตรงจุด
2. นักเรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีประสบการณ์ว่าผู้อื่นคิดและรู้สึกอย่างไร ทำให้รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
3. ช่วยลดความตึงเครียดของนักเรียน โดยใช้บทบาทสมมติระบายความรู้สึกออกมา
4. ช่วยให้รู้ความต้องการของนักเรียน โดยนักเรียนเผยความรู้สึกโดยไม่รู้ตัว
5. ส่งเสริมให้นักเรียนสำรวจค่านิยมของตนเอง และหาหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิต

6. ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความรู้สึเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี
7. นักเรียนพัฒนาความสามัคคีในกลุ่ม
8. นักเรียนได้เรียนรู้การปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสม
9. นักเรียนฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจด้วยการใช้วิจารณญาณและไหวพริบ
10. ส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกการการปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมหลาย ๆ บทบาท เช่น

เป็นที่ เป็นน้อง เป็นนักเรียน เป็นต้น

11. ฝึกให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอน เช่น เมื่อเกิดปัญหาต้องเกิดความรู้สึก แล้วคิดก่อนจึงกระทำ

3. การเสริมแรง (Reinforcement)

การเสริมแรง หมายถึง การส่งเสริมให้บุคคลแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นแล้วให้มี ความคงทนถาวร หรือเกิดซ้ำ ๆ มี 2 ลักษณะ(อาร์ พันธ์ฉวี. 2538 :114-115) คือ

1. การเสริมแรงทางบวก หมายถึง การที่อินทรีย์ได้รับสิ่งเร้าแล้วเกิดความพอใจ เช่น การให้รางวัลการยกย่อง ชมเชย เป็นต้น อาจจะมีผลดีและผลเสียในการเรียนการสอนได้อย่างมาก เช่น นักเรียนที่ได้รับรางวัลก็ถือว่าตนเองประสบความสำเร็จ นักเรียนที่ไม่ได้รับรางวัลอาจเกิดความคับข้องใจ ฉะนั้นการให้รางวัลจึงมีข้อควรระวัง คือ นักเรียนแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพราะอยากได้รางวัล หรือถ้าไม่มีรางวัลประสิทธิภาพของการเรียนจะลดลงอย่างรวดเร็ว
2. การเสริมแรงทางลบ หมายถึง การที่อินทรีย์ถูกนำสิ่งที่ไม่พอใจออกไปแล้วทำให้อินทรีย์พอใจ เช่นการลงโทษ ซึ่งทำให้เกิดความเจ็บปวด ความอับอาย เกิดความรู้สึกไม่พอใจ ฉะนั้นการเสริมแรงทางลบควรลงโทษเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมนั้นอีก หรือการลงโทษอาจทำให้เกิดพฤติกรรมอื่นเข้ามาแทนที่

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในประเทศ

เอมมานูเอล (Emmanuel. 1995 : 1668-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ด้านการใช้ถุงยางอนามัยของนักศึกษาในวิทยาลัยอินเดีย กลุ่มตัวอย่าง 800 คน แยกเป็นชาวแอฟริกันกับชาวอเมริกัน สุ่มแบบแบ่งตามระดับชั้น พบว่า อายุ (น้อยกว่า 18 ปี และมากกว่า 21 ปี) เพศ สถานภาพสมรส ฐานะทางครอบครัว มีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการใช้ถุงยางอนามัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญคือ สรุปว่า นักศึกษาผิวดำมีความรู้เรื่องการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์สูง นักศึกษาส่วนใหญ่มั่นใจในการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ และมีความรับผิดชอบในการป้องกันตนเองในระหว่างมีเพศสัมพันธ์

ออร์กัสติน (Augustine. 1996 : 3464 A) ได้วิจัยเกี่ยวกับวัยรุ่นกับผู้คิดเชื่อเซอไอวีและเอดส์ ศึกษาในเม็กซิโก จัดเป็นโปรแกรมนำร่อง เพื่อประเมินประสิทธิผลการเปลี่ยนแปลงเจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของนักเรียน สุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาแยกเป็นกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมนำร่องนี้เป็นเครื่องมือวัดความรู้นักเรียนเกี่ยวกับผู้คิดเชื่อเซอไอวีและผู้ป่วยเอดส์ การติดต่อของเซอไอวีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ลดค่านิยมผิดเรื่องการติดต่อได้ โปรแกรมสามารถสร้างเจตคติในแง่บวก โดยการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยมีกระบวนการจัดระบบความคิด ความเชื่อเรื่องเจตคติ และพฤติกรรมทางเพศของพวกเขาร่วมเพศ และลดการแพร่กระจายเซอไอวีด้วย

คริสติน (Kristine. 1996 : 3463 A) ได้วิจัยเรื่องการประเมินยุทธศาสตร์เชิงรุกในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาวิทยาลัย โดยใช้ทฤษฎีทางปัญญาสังคม กลุ่มตัวอย่าง 184 คน เป็นนักศึกษาในวิทยาลัยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โปรแกรมสามารถอธิบายและทำนายพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับประสิทธิผลในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ได้พบว่าการกำหนดความคาดหวังว่าต้องใช้ถุงยางอนามัย ร้อยละ 61.4 ทั้งที่ไม่เคยใช้ถุงยางอนามัยแตกต่างกัน

มีนัยสำคัญกับกลุ่มที่เคยใช้ถุงยางอนามัย สามารถกำหนดผลลัพธ์ของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้หลากหลายและการใช้ถุงยางอนามัยอย่างเหมาะสมตามแนวคิดตนเอง เน้นการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อให้แนวคิดแต่ละคนเสริมกันเอง

✓ บาร์เนียและซิโปรี บรัช (Brinea and Zipori-Bash, 1994 : 30-31) พบว่าในประเทศอิสราเอล นักเรียนที่ติดเชื่อเอดส์มาโรงเรียนเป็นที่รังเกียจของบุคคลรอบข้างทางโรงเรียนจึงปรับเปลี่ยนโปรแกรมการสอนเป็นกรณีพิเศษเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีและเอดส์ เพื่อให้เพื่อนนักเรียนเห็นอกเห็นใจนักเรียนที่ประสบปัญหา คนในครอบครัวก็สามารถดูแลได้อย่างเหมาะสม หรือเพื่อนบ้านก็ไม่รังเกียจเขา สรุปว่าระบบการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่สามารถหยุดยั้งการแพร่กระจายเอดส์ได้โดยจัดโปรแกรมการศึกษา เรื่องชีวิตครอบครัวและเพศศึกษาเป็นวิชาบังคับสำหรับนักเรียนแต่ละวัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มพูนรูปแบบพฤติกรรมทางเพศที่มีความรับผิดชอบ

ดิโลเรนโซ (Dilorenzo, 1993 : 73-78) ได้ศึกษาโปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่ในโรงเรียน (Primary Prevention) ของนักเรียนในสถานศึกษาชั้น 7 โดยใช้รูปแบบจิตวิทยาสังคม ซึ่งคำนึงถึง พ่อแม่ เพื่อนและอิทธิพลสื่อ รวมทั้งการสอนทักษะเชิงปฏิเสธ เพื่อต่อต้านการสูบบุหรี่จากสังคม พบว่าตัวแปรที่มีผลต่อการศึกษา มี 3 ตัวแปร คือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบุหรี่ ทักษะการปฏิเสธการสูบบุหรี่ และเจตคติต่อการสูบบุหรี่ โดยใช้แบบสอบถามก่อนและหลังทดลอง พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้ และทักษะการปฏิเสธการริเริ่มสูบบุหรี่ตั้งแต่แรกเพิ่มขึ้น และได้มีการติดตามผลหลังจากลงกิจกรรมไปแล้ว 1 เดือน และหลังจากนั้นอีก 1 ปี นักเรียนกลุ่มทดลองยังคงไม่สูบบุหรี่เช่นเดิม

✓ ฮิลตัน (Hylton, 1994 : 309-311) ศึกษาเรื่องหยุดเอดส์โดยใช้โครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษากล่าวถึงสื่อต่าง ๆ ที่สอนให้นักเรียนเข้าใจปัญหาความรุนแรงของผู้ติดเชื้อเอดส์ เช่น วิดิทัศน์ การแสดงความคิดเห็น สไลด์ และการจินตนาการ เป็นเครื่องมือที่สอดคล้องแทรกการสอนให้เกิดความตระหนักได้ โดยจัดโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาที่มีรูปแบบเฉพาะแยกเป็นบทเรียนตามระดับชั้น

การวิจัยในประเทศ

การวิจัยที่เกี่ยวเนื่องกับเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์

นันทนา เทพบริรักษ์ (2518 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เปรียบเทียบ การสอนแบบธรรมดาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีเจตคติด้านมนุษยสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบธรรมดา

ศุภจรี วชิวิวัฒน์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ เจตคติ ประสพการณ์เกี่ยวกับ เพศและโรคเอดส์ โดยศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ และประสพการณ์เรื่องเพศในระดับปานกลาง มีความรู้เรื่องโรคเอดส์ในระดับสูง และมีเจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ ได้แก่ สายการศึกษา อาชีพบิดา การศึกษาของบิดา-มารดา และสถานภาพการสมรสของบิดา-มารดา ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสพการณ์ทางเพศ ได้แก่ สายการศึกษา จำนวนพี่น้อง เพศชาย ที่พักอาศัย เงินค่าใช้จ่ายที่ได้รับ และสถานภาพการสมรสของบิดา-มารดา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ ได้แก่ อาชีพบิดา-มารดา การศึกษาของบิดา-มารดา นอกจากนั้นยังพบว่า ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศมีความสัมพันธ์กับความรู้และเจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ ส่วนประสพการณ์ทางเพศพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ เจตคติ เกี่ยวกับโรคเอดส์

ทัศนีย์ พฤษชัย (2535 : ข) ได้ศึกษาผลการใช้กระบวนการกลุ่มต่อความรู้เรื่องโรคและพฤติกรรมสุขอนามัยในหญิงตั้งครรภ์ ที่เป็นพาหะของโรคไวรัสตับอักเสบบี โดยศึกษาหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่า เป็นพาหะของโรคไวรัสตับอักเสบบี ที่มาฝากครรภ์ที่หน่วยฝากครรภ์แผนกสูติกรรม โรงพยาบาลรามารับดี จำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่า การใช้กระบวนการกลุ่มร่วมกับการใช้คู่มือการปฏิบัติไปอ่านทบทวนภายหลังการใช้กระบวนการกลุ่ม ทำให้หญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะโรคไวรัสตับอักเสบบีมีความรู้เรื่องโรคดีกว่า และมีพฤติกรรมอนามัยที่ถูกต้องเหมาะสมกว่าหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นพาหะโรคไวรัสตับอักเสบบีที่ได้ความรู้จากเจ้าหน้าที่ปกติ

เพิ่มพูน ธรรมเจริญ (2536 : 2) ได้ศึกษาผลการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มต่อการปรับตัว-
 เองของผู้ป่วยมะเร็ง บริเวณศีรษะและคอที่ได้รับรังสีรักษา ที่สาขารังสีรักษา ภาควิชารังสีวิทยา คณะ
 แพทย์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 38 ราย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับความรู้โดย
 กระบวนการกลุ่ม มีคะแนนปรับตัวดีกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติจากพยาบาลประจำการอย่าง
 มีนัยสำคัญทางสถิติ

✓ รัตนา คอนแก้ว (2539 : ก-ข) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันโรค
 เอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดแพร่ โดยทำการศึกษาตามแนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิตศึกษาของ
 องค์การอนามัยโลก และเน้นศึกษาเฉพาะทักษะการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ทักษะการปฏิเสธต่อรอง
 ทักษะการปรับเปลี่ยนเจตคติและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง โดยนำทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ
 แบนดูรา มาประยุกต์ใช้ในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง 1 สัปดาห์ และ 4 สัปดาห์ กลุ่ม
 ทดลอง มีการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ย ด้านทักษะการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ทักษะการปฏิเสธต่อรอง
 ทักษะการปรับเปลี่ยนเจตคติ และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่ม
 ควบคุม

สุรศักดิ์ ช่วยบุญ (2539 : 4) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม
 การป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล จำนวน 60 คน โรงพยาบาลศิริราช โดยวิธีบรรยาย
 สาธิต ประชุมกลุ่มสาเหตุ สไลด์ พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมในการป้องกันโรค
 เอดส์ด้านความรู้ เจตคติและการปฏิบัติไปในทางที่ดีขึ้นสูงกว่าก่อนการทดลองและกลุ่มควบคุม

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันเอดส์

เพ็ญศิริ เมฆโหรา (2533 : 92-95) ได้ศึกษาการใช้กระบวนการกระตุ้นเตือน ที่มีต่อ

พฤติกรรมในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ของทหารเกณฑ์ จังหวัดราชบุรี โดยใช้ แผ่นพับ และจดหมายข้อความเตือนให้ทหารเกณฑ์ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง เมื่อมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิง อาชีพพิเศษ พบว่าทหารเกณฑ์มีความรู้และปฏิบัติที่ถูกต้องมากขึ้น

✓ศุภจิรี วชิวิวัฒน์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ เจตคติ ประสิทธิภาพเกี่ยวกับ เพศและโรคเอดส์ โดยศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ และประสิทธิภาพเรื่องเพศในระดับปานกลาง มีความรู้เรื่องโรคเอดส์ในระดับสูง และมีเจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ ได้แก่ สายการศึกษา อาชีพบิดา การศึกษาของบิดา-มารดา และสถานภาพการสมรสของ บิดา-มารดา ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพทางเพศ ได้แก่ สายการศึกษา จำนวนพี่น้อง เพศชาย ที่พักอาศัย เงินค่าใช้จ่ายที่ได้รับ และสถานภาพการสมรสของบิดา-มารดา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ ได้แก่ อาชีพบิดา-มารดา การศึกษาของบิดา-มารดา นอกจากนี้ ยังพบว่า ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศมีความสัมพันธ์กับความรู้และเจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ ส่วนประสิทธิภาพทางเพศพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ เจตคติ เกี่ยวกับโรคเอดส์

ศุภมาต อิศระพันธ์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อป้องกันโรคเอดส์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างเป็น กลุ่มไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ และมีเพศสัมพันธ์แบบต่างเพศ โดยให้เรียนรู้ด้วยตนเองจากเทปโทรทัศน์ และเอกสารที่จัดให้ ร่วมกับการอภิปรายกลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันเอดส์เพิ่มมากกว่าก่อนการทดลอง

วิลาวัลย์ ประทีปแก้ว (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อป้องกันโรคเอดส์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร เป็นนักเรียนกลุ่มที่เคยมี เพศสัมพันธ์แบบต่างเพศและ ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์มาก่อน ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมสุขศึกษาที่จัดให้

ทั้ง 2 กลุ่มนี้ ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้และเจตคติเรื่องโรคเอดส์ดีขึ้นกว่าเดิม

✓ เอ็มพร ทองกระจาย (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ เจตคติ เกี่ยวกับเอดส์ และพฤติกรรมทางเพศในกลุ่มเยาวชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาของรัฐบาล และเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกระทบจากโครงการรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ โดยใช้แนวคิดของการมีกลุ่มเพื่อนต่อความรู้และพฤติกรรมทางเพศของเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนทั่วไปคิดว่าไม่เสี่ยงต่อเอดส์เพราะไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงมาก กลุ่มที่เสี่ยงต่อโรคเอดส์ คือ กลุ่มผู้ชายจะถูกเพื่อน หรือรุ่นพี่ชวนไปมกค้มเหล้าก่อน มีเจตคติต่อโรคเอดส์ส่วนใหญ่จะกลัวโรคนี้แต่ไม่คิดว่าตนเองจะเสี่ยง นักเรียนสามารถบอกวิธีการใช้ถุงยางอนามัยได้ แต่ไม่ถูกต้อง

สุพรรณิ สฤษดิ์อิริภักษ์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาในการป้องกันโรคเอดส์ในนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบุรี โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคร่วมกับทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม จำนวน 188 คน พบว่าภายหลังการทดลองมีการเปลี่ยนแปลง ความรู้ และการประเมินอันตรายต่อโรคเอดส์มากกว่าก่อนทดลองและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแปรที่อธิบายความแปรผันของพฤติกรรม การป้องกันโรคได้ติดตามลำดับ คือ ประสพการณ์มีเพศสัมพันธ์ การรับรู้ในความรุนแรงของโรคเอดส์ การดื่มสุรา และความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อพฤติกรรมป้องกันการป้องกันโรคเอดส์

✓ ประยูร อองกุลนะและวิรัช สิริไตรย์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความเป็นเพื่อนกับการป้องกันเอดส์ในระดับมัธยมศึกษา เกี่ยวกับความรู้เรื่องเอดส์ ความสัมพันธ์กับเพื่อนกับการป้องกันเอดส์ และการดำเนินกิจกรรมป้องกันเอดส์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความรู้เรื่องเอดส์ดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศหรือมีความคับข้องใจในการคบเพื่อนนั้น นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างจะให้ความไว้วางใจเพื่อนสนิทเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำแก้ไขปัญหานั้น ๆ นักเรียนมีความเห็นว่า การเตือนเพื่อนให้เปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเอดส์เป็นกลวิธีหนึ่งที่สามารถป้องกันเอดส์มิให้เกิดกับกลุ่มเยาวชนวัยรุ่นได้

นางลักษณ์ ไทบันลือภพ (2539 : 132) ได้ศึกษาการจัดโปรแกรมสุขศึกษา โดยประยุกต์ ทฤษฎีในการป้องกันโรคและแรงสนับสนุนทางสังคม นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมือง จังหวัด ลำปาง จำนวน 126 คน โดยจัดล้อเลียนทักษะปฏิเสธยาบ้า พบว่านักเรียนมีทักษะปฏิเสธยาบ้าที่ถูกต้อง เพิ่มขึ้นหลังการจับคู่นักเรียนเล่นบทบาทสมมติเกี่ยวกับการปฏิเสธที่ถูกต้อง การฝึกกระทำซ้ำ ๆ เพื่อ เพิ่มความมั่นใจในการปฏิเสธ

สุรศักดิ์ ชั่วบุญ (2539 : 4) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล จำนวน 60 คน โรงพยาบาลศิริราช โดยวิธีบรรยาย สาริต ประชุมกลุ่มสาเหตุ สไลด์ พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการป้องกันโรค เอดส์ด้านความรู้ เจตคติและการปฏิบัติไปในทางที่ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองและกลุ่มควบคุม

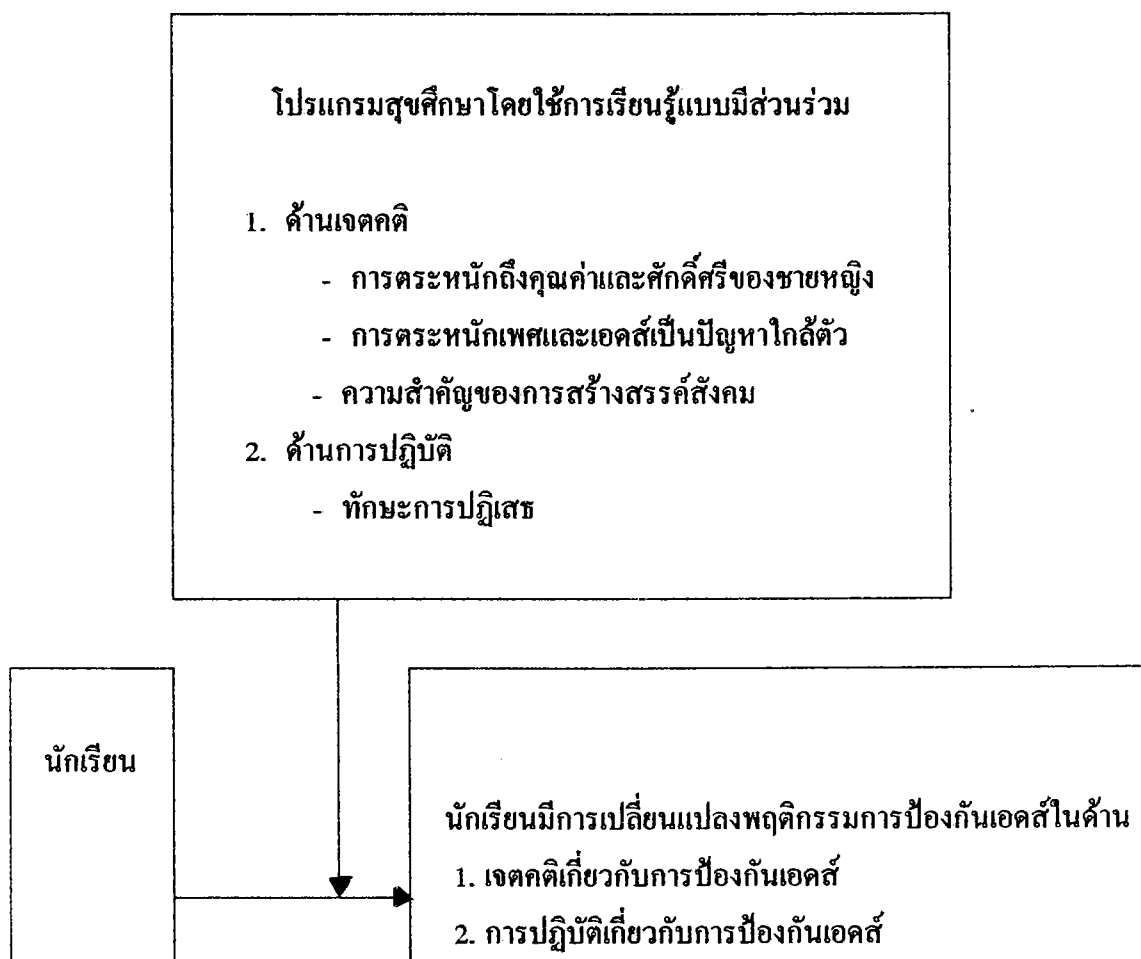
✓ สิริวรรณ อานันท์สิทธิ์ (2539 : 83-88) ได้ศึกษาความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ ของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทชั้นเรียน เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้ เกี่ยวกับโรคเอดส์ กับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ และ แหล่งที่ได้รับความรู้ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ

✓ รัตนา คอนแก้ว (2539 : ก-ข) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันโรค เอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดแพร่ โดยทำการศึกษาตามแนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิตศึกษาของ องค์การอนามัยโลก และเน้นศึกษาเฉพาะทักษะการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ทักษะการปฏิเสธต่อรอง ทักษะการปรับเปลี่ยนเจตคติและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง โดยนำทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรามาประยุกต์ใช้ในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง 1 สัปดาห์ และ 4 สัปดาห์ กลุ่ม ทดลอง มีการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ย ด้านทักษะการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ทักษะการปฏิเสธต่อรอง ทักษะการปรับเปลี่ยนเจตคติ และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่ม ควบคุม

ทวีศักดิ์ นพเกษตรและคณะ (2539 : 30) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความชุกการติดเชื้อโรคเอดส์ และพฤติกรรมทางเพศของชายไทย ในทหารเกณฑ์ เมื่อปี พ.ศ. 2539 ผลการวิจัยพบว่า ความชุกของ

ทหารเกณฑ์ในกลุ่มที่มาจากภาคเหนือตอนบนสูงกว่าในกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลาง ภาคอีสาน และภาคใต้ ประมาณ 1 ใน 2 ของกลุ่มตัวอย่างเริ่มมีประสบการณ์ทางเพศตั้งแต่อายุเท่ากับหรือต่ำกว่า 16 ปี เกือบ 3 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่าง มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับหญิงโสเภณี กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด เคยร่วมเพศกับโสเภณี ซึ่งมีร้อยละ 40 เท่านั้นที่ใช้ถุงยางอนามัย 1 ใน 7 ของกลุ่มตัวอย่างเคยมี ประสบการณ์ร่วมเพศทางทวารหนักกับเพศชาย เกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มที่มีประสบการณ์เช่นนี้ไม่เคย ใช้ หรือเคยใช้ถุงยางอนามัยเป็นบางครั้ง และ 1 ใน 10 ของกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้สึกทางเพศได้เมื่อดู ภาพชายเปลือย

สุขชัย กิจศิริพรชัย (2539 : 80) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสำรวจพฤติกรรมทางเพศในกลุ่ม ชายไทย โดยศึกษาทหารกองประจำการ ผลการวิจัยพบว่า ชายที่เข้าเป็นทหารกองประจำการ ร้อยละ 70 ไม่ใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 87 เคยมีเพศสัมพันธ์มาก่อน อายุเฉลี่ยของการมี เพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุ 17 ปี ครั้งแรกคู่นอนคนแรกของชายไทยกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นเพื่อนหญิง การใช้ถุงยางอนามัยขึ้นอยู่กับประเภทของคู่นอน ชายที่ใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก จะใช้ถุงยางอนามัยในปีที่ผ่านมามากกว่าชายที่ไม่ใช้

ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีเจตคติเพื่อป้องกัน
เอดส์ดีกว่าก่อนการทดลอง
2. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีการปฏิบัติเพื่อ
ป้องกันเอดส์ดีกว่าก่อนการทดลอง
3. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีเจตคติเพื่อป้องกัน
เอดส์ของกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุม
4. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีการปฏิบัติเพื่อ
ป้องกันเอดส์ของกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการจัดโปรแกรมสุขศึกษา โดยใช้การสอนแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้กลุ่มทดลองเกิดเจตคติในการป้องกันเอดส์และการปฏิบัติตนหรือทักษะการปฏิเสธ แล้วทดลองเปรียบเทียบเจตคติ และการปฏิบัติตนในเรื่องการป้องกันเอดส์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

1. แหล่งข้อมูล และกลุ่มตัวอย่าง
2. แผนแบบงานวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล
5. วิธีดำเนินการทดลอง
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนโพธารณพัฒน์ อำเภопоธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน 12 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 540 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนโพธาราม-
เสณี อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน 2 ห้องเรียน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive
Sampling) จากจำนวน 12 ห้องเรียน มา 2 ห้องเรียน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random
Sampling) โดยวิธีจับสลากเข้ากลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน
จำนวน 30 คน

กลุ่มทดลอง คือ กลุ่มที่มีการจัดโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมให้ โดย
ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจนครบโปรแกรม 4 สัปดาห์ และมีการวัดพฤติกรรมป้องกันเอดส์ ทั้งก่อนและหลัง
การจัดโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

กลุ่มควบคุม คือ กลุ่มที่ไม่ได้รับการจัดโปรแกรมสุขศึกษาใด ๆ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แต่มีการ
วัดพฤติกรรมป้องกันเอดส์ โดยมีการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้
แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ 2 ครั้ง คือ ก่อนจัดโปรแกรม 1 สัปดาห์ และหลังเสร็จสิ้นโปรแกรม
สุขศึกษา 1 สัปดาห์ ในวันและเวลาเดียวกันกับกลุ่มทดลอง

แบบแผนงานวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยใช้แผนการ
ทดลอง pretest - posttest control group design (อนันต์ ศรีโสภณ. 2527 : 112)

ดังตาราง 5

ตาราง 5 แบบแผนการวิจัย

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ทดลอง	O _{1B}	X	O _{2B}
ควบคุม	O _{1C}		O _{2C}

สัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปของการทดลอง

O _{1B}	แทน	การสอบก่อนทำการทดลองในกลุ่มทดลอง
O _{2B}	แทน	การสอบหลังทำการทดลองในกลุ่มทดลอง
O _{1C}	แทน	การสอบก่อนทำการทดลองในกลุ่มควบคุม
O _{2C}	แทน	การสอบหลังทำการทดลองในกลุ่มควบคุม
X	แทน	โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. เครื่องมือในการดำเนินการทดลอง

- โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การสอนแบบมีส่วนร่วมที่ 1 จุดประสงค์เพื่อให้

เห็นคุณค่าศักดิ์ศรีของชายและหญิง

- โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การสอนแบบมีส่วนร่วมที่ 2 จุดประสงค์เพื่อ

ตระหนักถึงเพศและเอดส์เป็นปัญหาใกล้ตัว

- โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การสอนแบบมีส่วนร่วมที่ 3 จุดประสงค์เพื่อ
ให้เห็นความสำคัญของการสร้างสรรค์สังคม

- โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การสอนแบบมีส่วนร่วมที่ 4 จุดประสงค์เพื่อ
ให้เกิดทักษะปฏิเสธ

2. เครื่องมือในการประเมินผลการศึกษา

1. เครื่องมือในการดำเนินการทดลอง การจัดโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การสอนแบบมี
ส่วนร่วมเพื่อสร้างเจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันเอดส์

1.1 โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้านการสร้างเจตคติเพื่อ
ป้องกันเอดส์ อันได้แก่

- เห็นคุณค่าศักดิ์ศรีของชายและหญิง
- ตระหนักว่าเพศและเอดส์เป็นปัญหาใกล้ตัว
- เห็นถึงความสำคัญในการสร้างสรรค์สังคม

1.2 โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกัน
เอดส์

- ทักษะปฏิเสธ

การสร้างเครื่องมือในการดำเนินการทดลอง

1. ศึกษาเนื้อหาจากตำรา เอกสารการวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการ
ป้องกันเอดส์

2. ศึกษาวิธีการสร้างโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกัน
เอดส์

3. สร้างโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์

4. ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีประสบการณ์ด้านโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วมตรวจสอบโปรแกรมที่จัดทำนี้

5. นำโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไปทดลองสอนกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มทดลองก่อนนำไปทดลองกับกลุ่มทดลองจริง

6. ปรับปรุงโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ให้เหมาะกับนักเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มทดลอง

2. เครื่องมือประเมินผลการศึกษาที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับด้านเจตคติและการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันเอดส์ แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันเอดส์ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert's scale) สำหรับนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันเอดส์ของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ปฏิบัติ ปฏิบัติพอใช้ ปฏิบัติไม่ดี

เกณฑ์การให้คะแนน

1. แบบสอบถามวัดเจตคติ การให้คะแนนขึ้นอยู่กับคำตอบ ดังนี้

คำตอบที่มีลักษณะทางบวก ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน
เห็นด้วย	4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน

คำตอบที่มีลักษณะทางบวก ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน
เห็นด้วย	4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน

ประเมินค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

4.50 - 5.00	เจตคติดีมาก
3.50 - 4.49	เจตคติดี
2.50 - 3.49	เจตคติปานกลาง
1.50 - 2.49	เจตคติไม่ดี
1.00 - 1.49	เจตคติไม่ดีมาก

2. แบบสอบถามการปฏิบัติ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ เกณฑ์ในการให้คะแนน

ตามเกณฑ์การประเมินผล ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9) ดังนี้

1.67 - 2.00	ปฏิบัติในระดับดี
1.34 - 1.66	ปฏิบัติในระดับพอใช้
0.00 - 1.33	ปฏิบัติในระดับไม่ดี

เกณฑ์การให้คะแนน

คำตอบที่มีลักษณะปฏิเสธโดยใช้คำพูดหรือทำที่รักษาน้ำใจ นุ่มนวลและบอกความรู้สึกของตนเองในความห่วงใยต่อเรื่องนั้น ๆ โดยอ้างเหตุผลของการปฏิเสธ

ให้คะแนน 2 คะแนน

ถ้าเลือกตัวเลือกที่ปฏิเสธ โดยไม่อ้างคำพูด ท่าทีที่รักษาน้ำใจหรือบอกความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ

โดยไม่อ้างเหตุผลของการปฏิเสธ

ให้คะแนน 1 คะแนน

ถ้าเลือกคำตอบยอมรับการชักชวนการชักชวนไปมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการได้รับเชื้อเอดส์

ให้คะแนน 0 คะแนน

การสร้างเครื่องมือประเมินผลทางการศึกษาที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาจากเอกสาร เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมกับการศึกษาปัญหา ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนในโรงเรียน เกี่ยวกับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์จากตำราการวัดผลการศึกษาและการประเมินผลสุขศึกษา

3. กำหนดขอบเขตและประเด็นหลักเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์ และการปฏิบัติตนหรือทักษะ การปฏิเสธเพื่อป้องกันเอดส์ นำมาสร้างแบบสอบถามโปรแกรมสุขศึกษาโดยการใช้แบบมีส่วนร่วม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามและโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ ที่ สร้างเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

5. ทำการทดลองใช้ (Try Out) แบบสอบถามโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กับนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จำนวน 130 คน ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง

6. ได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเกี่ยวกับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์เพื่อนำมาใช้จริง

การคุณภาพของเครื่องมือ

1. การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน

130 คน นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก โดยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Corrected Item TO Total Correlation) (สุณี รักษาเกียรติศักดิ์. 2539 :117) แบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันเอดส์ 33 ข้อ ใช้ได้ 17 ข้อ แบบปฏิบัติ 43 ข้อ ใช้ได้ 40 ข้อ (แยกแบบสอบถามการปฏิบัติคนแบบรวม 12 ข้อ แบบสอบถามการปฏิบัติคนของชาย 14 ข้อ แบบสอบถามการปฏิบัติคนของหญิง 14 ข้อ)

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

- แบบสอบถามวัดเจตคติ และการปฏิบัติคนเกี่ยวกับเอดส์นำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (สุณี รักษาเกียรติศักดิ์. 2539 : 118) แบบสอบถามด้านเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์ มีค่าความเชื่อมั่น .73 แบบสอบถามการปฏิบัติคนรวม(12 ข้อ) .75 ความเชื่อมั่นแบบสอบถามการปฏิบัติคนของชาย(14 ข้อ) .82 ความเชื่อมั่นแบบสอบถามการปฏิบัติคนของหญิง(14 ข้อ) .70

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังโรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี เพื่อขออนุมัติการศึกษาวิจัย
2. ผู้วิจัยติดต่อผู้อำนวยการโรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี อนุมัติการศึกษาวิจัย ซึ่งใช้เวลาทั้งสิ้น 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ตั้งแต่วันที่ 13 พฤศจิกายน 2540 ถึงวันที่ 24 ธันวาคม 2540 หลังการทดลองแล้ว นำแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์มาจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการทดลอง

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ด้วยการจับฉลากเลือก 1 ใน 2 ห้องเรียนเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2. ทำการทดสอบ (Pre-test) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสอบถามวัดเจตคติ และแบบสอบถามการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันเอดส์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

3. ดำเนินการทดลองโดย

3.1 กลุ่มทดลองเข้ารับโปรแกรมสุขศึกษา ตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ โดยทำการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 50 นาที ดังตาราง 5

ตาราง 6 แผนการทดลองโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	กลุ่ม	กิจกรรม
pretest	4 กุมภาพันธ์ 2541	ทดลอง ควบคุม	Pre-test Pre-test
1	11 กุมภาพันธ์ 2541	ทดลอง	เข้ารับโปรแกรมสุขศึกษา
2	18 กุมภาพันธ์ 2541	ทดลอง	เข้ารับโปรแกรมสุขศึกษา
3	25 กุมภาพันธ์ 2541	ทดลอง	เข้ารับโปรแกรมสุขศึกษา
4	4 มีนาคม 2541	ทดลอง	เข้ารับโปรแกรมสุขศึกษา
posttest	11 มีนาคม 2541	ทดลอง ควบคุม	Post-test Post-test

3.2 กลุ่มควบคุมไม่ได้เข้ารับโปรแกรมสุขศึกษาตามที่กำหนดไว้

4. เมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 4 ของการทดลอง ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง (Post-test) โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

5. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้ ทำการตรวจให้คะแนน แล้วนำคะแนนที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรม SPSS เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเจตคติและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเอดส์ โดย
หาค่าสหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อและคะแนนรวม (สุณี รักษาเกียรติศักดิ์. 2539 : 117)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X กับตัวแปร Y

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนสอบ (Item) ของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum Y$ = ผลรวมของคะแนนรวม (Total) ของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum XY$ = ผลรวมของผลคูณของคะแนน X และคะแนน Y

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเจตคติและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเอดส์ โดย
ใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอน-บัค (Cronbach Alpha Coefficient) ของสูตร (สุณี รักษาเกียรติศักดิ์.
2539 : 118)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{\sum_t^2} \right]$$

เมื่อ α = ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n = จำนวนข้อในแบบทดสอบ

$\sum S_i^2$ = ผลรวมของคะแนนความแปรปรวนของข้อสอบแต่ละข้อ

$\sum_t^2$ = คะแนนความแปรปรวนของข้อสอบทั้งหมด

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 ค่าร้อยละ

2.2 หาค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) จากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2537 : 40)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ = ค่าผลรวมของคะแนน

N = จำนวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ความแปรปรวน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร (Ferguson. 1981 : 68)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S = ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X^2$ = ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2.4 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของคะแนนสอบก่อนและหลัง โดยใช้

สถิติค่า ที (Paired sample t-test) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2537 : 201) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 และ 2

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{\sum d^2 - (\sum d)^2}{(N-1)}}}$$

df = $n - 1$

D แทน ความแตกต่างระหว่างคะแนนสอบก่อนและสอบหลัง

N แทน จำนวนคน

2.5 ทดสอบหาความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมโดยใช้สถิติ ANCOVA (บุศรี วงศ์รัตนะ. 2537 : 305) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 และ 4

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาตัวแปรเป็นโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ และตัวแปรตาม คือ เจตคติเกี่ยวกับการป้องกันเอดส์ และการปฏิบัติเพื่อป้องกันเอดส์หรือทักษะการปฏิเสธ

ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
X	แทนค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติ และการปฏิบัติ
S	แทนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทนค่าที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงแบบ t (Paired samples t-test)
F	แทนค่าที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงแบบ F (F-distribution)
SS	แทนผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทนค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of Square)
df	แทนความเป็นอิสระที่คะแนนจะแปรเปลี่ยนไป (Degree of freedom)
p	แทนความน่าจะเป็น (Probability)
**	แทนนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส (SPSS/PC⁺ Statistical Package for the Social Sciences / PersonalComputer Plus) มาวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอายุ เพศนักเรียนพักอาศัยอยู่กับใคร จำนวนเพื่อนสนิทในและนอกโรงเรียน กิจกรรมที่นักเรียนทำในยามว่าง ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ เสนอเป็นตาราง

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันเอดส์ ก่อนทดลองและหลังทดลองภายในกลุ่มทดลองด้วยสถิติค่า ที (Paired samples t-test) เสนอเป็นตารางเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 , 2

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ค่าความแปรปรวนของคะแนนเจตคติและการปฏิบัติเพื่อการป้องกันเอดส์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3, 4 ผลการศึกษาค้นคว้า

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ อายุ เพศ นักเรียนพักอาศัยอยู่กับใคร จำนวนเพื่อนสนิทในและนอกโรงเรียน กิจกรรมที่นักเรียนทำในยามว่าง ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ

ตาราง 7 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลตามสถานภาพ

	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ				
13	4	13.30	7	23.30
14	24	80.00	18	60.00
15	2	6.70	5	16.70
รวม	30	100.00	30	100.00
เพศ				
ชาย	15	50.00	15	50.00
หญิง	15	50.00	15	50.00
รวม	30	100.00	30	100.00

ตาราง 7 (ต่อ)

	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียนอาศัยอยู่กับ				
บิดาและมารดา	20	66.70	20	66.70
บิดาหรือมารดา	4	13.30	8	26.70
ญาติ	4	13.30	2	6.70
เพื่อน	2	6.70	-	-
คนเดียว	-	-	-	-
อื่น ๆ ระบุ	-	-	-	-
รวม	30	100.00	30	100.00
นักเรียนมีเพื่อนสนิทในโรงเรียน				
ไม่มี	-	-	1	3.30
1 - 2 คน	6	20.00	3	10.00
3 - 4 คน	1	3.30	5	16.70
5 - 6 คน	7	23.30	1	3.30
7 - 9 คน	6	20.00	4	13.30
10 คนขึ้นไป	10	33.33	16	53.30
รวม	30	100.00	30	100.00
นักเรียนมีเพื่อนสนิทนอกโรงเรียน				
ไม่มี	-	-	1	3.30
1 - 2 คน	4	13.30	3	10.00
3 - 4 คน	2	6.70	5	16.70
5 - 6 คน	5	16.70	1	3.30
7 - 9 คน	3	10.00	4	13.30
10 คนขึ้นไป	16	53.30	16	53.30
รวม	30	100.00	30	100.00

ตาราง 7 (ต่อ)

กิจกรรมที่นักเรียนทำในเวลาว่าง เลือกเป็นอันดับ 1	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. อ่านหนังสือการ์ตูน/ นวนิยาย	2	6.7	-	-
2. ฟังเพลงหรือเล่นดนตรี	4	13.3	5	16.7
3. ดูโทรทัศน์	16	53.3	21	70.0
4. ปลูกต้นไม้ ช่วยงานบ้าน	2	6.70	2	6.7
5. เล่นกีฬา	1	3.3	2	6.7
6. นอนเล่น	3	10.0	-	-
7. ดูภาพยนตร์	2	6.7	-	-
8. อื่น ๆ	2	6.7	-	-

กิจกรรมที่นักเรียนทำในเวลาว่าง เลือกเป็นอันดับ 2				
1. อ่านหนังสือการ์ตูน/ นวนิยาย	4	13.3	-	-
2. ฟังเพลงหรือเล่นดนตรี	4	13.3	6	20.0
3. ดูโทรทัศน์	5	16.7	5	16.7
4. ปลูกต้นไม้ ช่วยงานบ้าน	4	13.3	-	-
5. เล่นกีฬา	7	23.3	9	30.0
6. นอนเล่น	3	10.0	6	20.0
7. ดูภาพยนตร์	3	10.0	-	-
8. อื่น ๆ	3	10.0	-	-

ตาราง 7 (ต่อ)

กิจกรรมที่นักเรียนทำในเวลาว่าง เลือกเป็นอันดับ 3	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. อ่านหนังสือการ์ตูน/ นวนิยาย	1	3.3	-	-
2. ฟังเพลงหรือเล่นดนตรี	1	3.3	6	20.0
3. ดูโทรทัศน์	6	20.0	1	3.3
4. ปลูกต้นไม้ ช่วยงานบ้าน	3	10.0	7	23.3
5. เล่นกีฬา	3	10.0	1	3.3
6. นอนเล่น	8	26.7	11	36.7
7. ดูภาพยนตร์	3	10.0	2	6.7
8. อื่น ๆ	3	10.0	-	-

จากตาราง 7 แสดงว่า กลุ่มทดลอง เป็นนักเรียนชาย 15 คน ร้อยละ 50 นักเรียนหญิง 15 คน ร้อยละ 50 อายุ 13-15 ปี ส่วนใหญ่อายุ 14 ปี ร้อยละ 80 รองลงมาอายุ 13 ปี ร้อยละ 13.30 ส่วนใหญ่นักเรียนพักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา 20 คน ร้อยละ 66.70 รองลงมาอาศัยอยู่กับ บิดาหรือมารดา ญาติ จำนวน 4 คน ร้อยละ 13.30 เกี่ยวกับเพื่อนสนิทในโรงเรียนมีมากกว่า 10 คน ร้อยละ 33.33 รองลงมา มีเพื่อน 5-6 คน อยู่ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนเพื่อนนอกโรงเรียนมีมากกว่า 10 คน จำนวน 16 คน ร้อยละ 53.30 รองลงมา มีเพื่อนนอกโรงเรียน 5-6 คน อยู่ 5 คน ร้อยละ 16.70 กิจกรรมที่นักเรียนทำในเวลาว่างเป็นอันดับ 1 มากที่สุดคือ ดูโทรทัศน์ จำนวน 16 คน ร้อยละ 53.30 นักเรียนเลือกเป็นอันดับ 2 มากที่สุด คือเล่นกีฬา จำนวน 7 คน ร้อยละ 23.30 นักเรียนเลือกเป็นอันดับ 3 มากที่สุด คือนอนเล่น 8 คน ร้อยละ 26.70

กลุ่มควบคุม เป็นนักเรียนชาย 15 คน ร้อยละ 50 นักเรียนหญิง 15 คน ร้อยละ 50 อายุ 13-15 ปีส่วนใหญ่อายุ 14 ปี จำนวน 18 คน ร้อยละ 60 รองลงมาอายุ 13 ปี จำนวน 7 คน

ร้อยละ 23.30 ส่วนใหญ่นักเรียนพักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา 20 คน ร้อยละ 66.70 รองลงมาอาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดา ญาติ จำนวน 8 คน ร้อยละ 26.70 เกี่ยวกับเพื่อนสนิทในโรงเรียนมีมากกว่า 10 คน 16 คน ร้อยละ 53.33 รองลงมา มีเพื่อน 3-4 คน อยู่ 5 คน ร้อยละ 16.70 ส่วนเพื่อนนอกโรงเรียนมีมากกว่า 10 คน จำนวน 16 คน ร้อยละ 53.30 รองลงมา มีเพื่อนนอกโรงเรียน 3-4 คน อยู่ 5 คน ร้อยละ 16.70 กิจกรรมที่นักเรียนทำในเวลาว่างเป็นอันดับ 1 มากที่สุดคือ ดูโทรทัศน์ จำนวน 21 คน ร้อยละ 70.00 นักเรียนเลือกเป็นอันดับ 2 มากที่สุด คือเล่นกีฬา จำนวน 9 คน ร้อยละ 30 นักเรียนเลือกเป็นอันดับ 3 มากที่สุด คือนอนเล่น จำนวน 11 คน ร้อยละ 36.70

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มทดลอง จำแนกตามความคิดเห็น เกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ

	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
1. การรักษาพรหมจรรย์ของหญิงเป็นการกระทำที่น่ายั่วยุ				
ชาย	14 (93.3)	1 (6.7)	14 (93.3)	1 (6.7)
หญิง	15 (100.0)	-	15 (100.0)	-
2. การรักษาพรหมจรรย์ของชายเป็นการกระทำที่น่ายั่วยุ				
ชาย	14 (93.3)	1 (6.7)	14 (93.3)	1 (6.7)
หญิง	11 (73.3)	4 (26.7)	13 (86.7)	2 (13.3)
3. ผู้หญิงถูกละเมิดทางเพศเป็นเรื่องไม่เสียหาย				
ชาย	3 (20.0)	12 (80.0)	6 (40.0)	9 (60.0)
หญิง	-	15 (100.0)	-	15 (100.0)
4. ชายถูกละเมิดทางเพศเป็นเรื่องไม่เสียหาย				
ชาย	3 (20.0)	12 (80.0)	6 (40.0)	9 (60.0)
หญิง	6 (40.0)	9 (60.0)	6 (40.0)	9 (60.0)
5. หญิงเรียบร้อยจะไม่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ				
ชาย	10 (66.7)	5 (33.3)	5 (33.3)	10 (66.7)
หญิง	6 (40.0)	9 (60.0)	6 (40.0)	9 (60.0)

ตาราง 8 (ต่อ)

	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
6. หญิงควรรักษาพรหมจรรย์ไว้ให้คู่ครองเท่านั้น				
ชาย	14 (93.3)	1 (6.7)	14 (93.3)	1 (6.7)
หญิง	15 (100.0)	-	15 (100.0)	-
7. ชายควรรักษาพรหมจรรย์ไว้ให้คู่ครองเท่านั้น				
ชาย	14 (93.3)	1 (6.7)	14 (93.3)	1 (6.7)
หญิง	15 (100.0)	-	15 (100.0)	-
8. การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนถือเป็นเรื่องธรรมดา				
ชาย	-	15 (100.0)	1 (6.7)	14 (93.3)
หญิง	-	15 (100.0)	1 (6.7)	14 (93.3)
9. คุณค่าของคนอยู่ที่การทำความดี				
ชาย	14 (93.3)	1 (6.7)	14 (93.3)	1 (6.7)
หญิง	15 (100.0)	-	15 (100.0)	-
10. การปฏิเสธเป็นสิทธิอันชอบธรรมของบุคคล				
ชาย	15 (100.0)	-	15 (100.0)	-
หญิง	14 (93.3)	1 (6.7)	14 (93.3)	1 (6.7)

ตาราง 8 (ต่อ)

	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
11. การที่ท่านปฏิเสธการชวนของเพื่อน ท่านรู้สึกไม่สบายใจ				
ชาย	10 (66.7)	5 (33.3)	10 (66.7)	5 (33.3)
หญิง	9 (60.0)	6 (40.0)	11 (73.3)	4 (26.7)
12. การเตือนและการปฏิเสธควรคำนึงถึงการใช้คำพูดเป็น สำคัญ				
ชาย	15 (100.0)	-	15 (100.0)	-
หญิง	15 (100.0)	-	15 (100.0)	-

จากตาราง 8 จะเห็นว่า กลุ่มทดลอง นักเรียนชายมีความเห็นทั้งก่อนและหลังทดลอง ร้อยละ 100.00 เห็นด้วย กับความคิดที่ว่า การปฏิเสธเป็นสิทธิอันชอบธรรมของบุคคล (ข้อ 10) การเตือนและการปฏิเสธควรคำนึงถึงการใช้คำพูดเป็นสำคัญ (ข้อ 12) รองลงมาร้อยละ 93.3 เห็นด้วย กับความคิดเห็นเกี่ยวกับการรักษาพรหมจรรย์ของหญิงและชาย เป็นการกระทำที่น่ายกย่อง (ข้อ 1, 2) และหญิงชายควรรักษาพรหมจรรย์ไว้ให้คู่ครองเท่านั้น (ข้อ 6,7) รวมถึงคุณค่าของคนอยู่ในการกระทำ ความดี (ข้อ 9) นักเรียนหญิงมีความเห็นทั้งก่อนและหลังทดลอง ร้อยละ 100.00 เห็นด้วย กับการรักษาพรหมจรรย์ของหญิงเป็นการกระทำที่น่ายกย่อง (ข้อ 1) หญิงชายควรรักษาพรหมจรรย์ไว้ให้ คู่ครองเท่านั้น (ข้อ 6,7) คุณค่าของคนอยู่ในการทำความดี (ข้อ 9) การเตือนและการปฏิเสธควร คำนึงถึงการใช้คำพูดเป็นสำคัญ (ข้อ 12) รองลงมาร้อยละ 93.3 เห็นด้วยกับการปฏิเสธเป็นสิทธิ อันชอบธรรมของบุคคล (ข้อ 10) นักเรียนชายลงความเห็นทั้งก่อนและหลังทดลอง ร้อยละ 100.00

ไม่เห็นด้วย กับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา (ข้อ 8) ส่วนนักเรียนหญิงลงความเห็นทั้งก่อนและหลังทดลอง ร้อยละ 100.00 ไม่เห็นด้วย ว่าผู้หญิงถูกละเมิดทางเพศเป็นเรื่องไม่เสียหาย (ข้อ 3) การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา (ข้อ 8)

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มควบคุมจำแนกตามความคิดเห็น เกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ

	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
1. การรักษาพรหมจรรย์ของหญิงเป็นการกระทำที่น่ายั่วยุ				
ชาย	11 (73.3)	4 (26.7)	11 (73.3)	4 (26.7)
หญิง	15 (100.0)	-	15 (100.0)	-
2. การรักษาพรหมจรรย์ของชายเป็นการกระทำที่น่ายั่วยุ				
ชาย	14 (93.3)	1 (6.7)	13 (86.7)	2 (13.3)
หญิง	13 (86.7)	2 (13.3)	13 (86.7)	2 (13.3)
3. ผู้หญิงถูกละเมิดทางเพศเป็นเรื่องไม่เสียหาย				
ชาย	2 (13.3)	13 (86.7)	3 (20.0)	12 (80.0)
หญิง	-	15 (100.0)	-	15 (100.0)
4. ชายถูกละเมิดทางเพศเป็นเรื่องไม่เสียหาย				
ชาย	2 (13.3)	13 (86.7)	2 (13.3)	13 (86.7)
หญิง	6 (40.0)	9 (60.0)	6 (40.0)	9 (60.0)
5. หญิงเรียบร้อยจะไม่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ				
ชาย	6 (40.0)	9 (60.0)	8 (53.3)	7 (46.7)
หญิง	5 (33.3)	10 (66.7)	10 (66.7)	5 (33.3)

ตาราง 9 (ต่อ)

	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
6. หญิงควรรักษาพรหมจรรย์ไว้ให้คู่ครองเท่านั้น				
ชาย	12 (80.0)	3 (20.0)	12 (80.0)	3 (20.0)
หญิง	13 (86.7)	2 (13.3)	13 (86.7)	2 (13.3)
7. ชายควรรักษาพรหมจรรย์ไว้ให้คู่ครองเท่านั้น				
ชาย	11 (73.3)	4 (26.7)	11 (73.3)	4 (26.7)
หญิง	13 (86.7)	2 (13.3)	13 (86.7)	2 (13.3)
8. การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนถือเป็นเรื่องธรรมดา				
ชาย	1 (6.7)	14 (93.3)	2 (13.3)	13 (86.7)
หญิง	-	15 (100.0)	-	15 (100.0)
9. คุณค่าของคนอยู่ที่การทำความดี				
ชาย	15 (100.0)	-	15 (100.0)	-
หญิง	14 (93.3)	1 (6.7)	14 (93.3)	1 (6.7)
10. การปฏิเสธเป็นสิทธิอันชอบธรรมของบุคคล				
ชาย	15 (100.0)	-	15 (100.0)	-
หญิง	13 (86.7)	2 (13.3)	13 (86.7)	2 (13.3)

ตาราง 9 (ต่อ)

	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
11. การที่ท่านปฏิเสธการชวนของเพื่อน ท่านรู้สึกไม่สบายใจ				
ชาย	9 (60.0)	6 (40.0)	9 (60.0)	6 (40.0)
หญิง	10 (66.7)	5 (33.3)	10 (66.7)	5 (33.3)
12. การเตือนและการปฏิเสธควรคำนึงถึงการใช้คำพูดเป็น สำคัญ				
ชาย	14 (93.3)	1 (6.7)	14 (93.3)	1 (6.7)
หญิง	15 (100.0)	-	15 (100.0)	-

จากตาราง 9 จะเห็นว่า กลุ่มควบคุม นักเรียนชายลงความเห็นทั้งก่อนและหลังทดลอง ร้อยละ 100.0 เห็นด้วย กับความคิดเห็นที่ว่าคุณค่าของคนอยู่ที่การทำความดี (ข้อ 9) การปฏิเสธเป็นสิทธิอันชอบธรรมของบุคคล (ข้อ 10) รองลงมาร้อยละ 93.3 เห็นด้วย กับการเตือนและการปฏิเสธควรคำนึงถึงการใช้คำพูดเป็นสำคัญ (ข้อ 12) นักเรียนหญิงลงความเห็นทั้งก่อนและหลังทดลองร้อยละ 100.0 เห็นด้วย กับการรักษาพรหมจรรย์ของหญิงเป็นการกระทำที่น่ายกย่อง (ข้อ 1,2) รองลงมาร้อยละ 93.3 เห็นด้วยว่าคุณค่าของคนอยู่ที่การทำความดี (ข้อ 9) นักเรียนชาย ก่อนทดลองลงความเห็นร้อยละ 93.3 ไม่เห็นด้วย กับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา (ข้อ 8) หลังทดลองลดลงเหลือร้อยละ 86.7 รองลงมาร้อยละ 86.7 ไม่เห็นด้วย ว่าชายถูกละเมิดทางเพศเป็นเรื่องไม่เสียหาย ทั้งก่อนและหลังทดลอง ส่วนนักเรียนหญิงลงความเห็นทั้งก่อนและ

หลังทดลอง ร้อยละ 100.0 ไม่เห็นด้วย ว่าการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา (ข้อ 8)

รองลงมาก่อนทดลองร้อยละ 66.7 ไม่เห็นด้วย ว่าหญิงเรียบร้อยจะไม่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ (ข้อ 5)

หลังทดลองลดลงเหลือร้อยละ 33.3

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติเพื่อการป้องกันเอดส์ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและ

หลังทดลอง

กลุ่ม	เจตคติก่อนทดลอง			ระดับ เจตคติ	เจตคติหลังทดลอง			ระดับ เจตคติ
	N	$\bar{X}$	S		N	$\bar{X}$	S	
ทดลอง	30	3.03	.23	ปานกลาง	30	3.71	.28	ดี
ควบคุม	30	3.12	.23	ปานกลาง	30	2.94	.41	ปานกลาง

จากตาราง 10 แสดงว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านเจตคติเพิ่มขึ้นจาก 3.03 เป็น 3.71 โดยก่อนการทดลองมีคะแนนเจตคติในระดับปานกลาง และหลังการทดลองมีคะแนนเจตคติในระดับดี กลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านเจตคติลดลงจาก 3.12 เป็น 2.94 โดยก่อนและหลังการทดลองมีคะแนนเจตคติในระดับปานกลาง

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติเพื่อป้องกันเอดส์ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและ
หลังทดลอง

กลุ่ม	การปฏิบัติ ก่อนทดลอง			ระดับ การ ปฏิบัติ	การปฏิบัติหลังทดลอง			ระดับ การ ปฏิบัติ
	N	$\bar{X}$	S		N	$\bar{X}$	S	
ทดลอง	30	1.08	.35	ไม่ดี	30	1.71	.19	ดี
ควบคุม	30	1.56	.22	พอใช้	30	1.47	.22	พอใช้

จากตาราง 11 แสดงว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านการปฏิบัติเพิ่มขึ้นจาก 1.08 เป็น 1.71 โดยก่อนการทดลองมีคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับไม่ดี และหลังการทดลองมีคะแนนการปฏิบัติในระดับดี ส่วนกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านการปฏิบัติลดลงจาก 1.56 เป็น 1.47 โดยก่อนและหลังการทดลองมีคะแนนการปฏิบัติในระดับพอใช้

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์ก่อนและหลังทดลองของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	การทดลอง	N	$\bar{X}$	S	t	p
กลุ่มทดลอง	ก่อนทดลอง	30	3.03	.22	10.40	.00
	หลังทดลอง		3.71	.281		
กลุ่มควบคุม	ก่อนทดลอง	30	3.15	.27	.86	.07
	หลังทดลอง		3.12	.20		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 12 แสดงว่าภายหลังทดลอง กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์เพิ่มขึ้นจาก 3.03 เป็น 3.71 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านเจตติก่อนทดลองและหลังทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านเจตติก่อนทดลองต่ำกว่าหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์ดีกว่าก่อนทดลอง

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติเพื่อป้องกันเอดส์
ก่อนและหลังทดลองของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	การทดลอง	N	$\bar{X}$	S	t	p
กลุ่มทดลอง	ก่อนทดลอง	30	1.08	.35	11.97**	.00
	หลังทดลอง		1.71	.19		
กลุ่มควบคุม	ก่อนทดลอง	30	1.47	.22	7.23	.02
	หลังทดลอง		1.56	.22		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านปฏิบัติเพื่อป้องกันเอดส์เพิ่มขึ้นจาก 1.08 เป็น 1.71 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านปฏิบัติก่อนทดลองและหลังทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติก่อนทดลองและหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีการปฏิบัติเพื่อป้องกันเอดส์ ดีวก่อนทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุม คะแนนเฉลี่ยด้านปฏิบัติหลังทดลองเพิ่มขึ้นจาก 1.47 เป็น 1.56

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม(ANCOVA) ของคะแนนเจตคติเพื่อการป้องกันเอดส์
หลังการทดลอง โดยใช้คะแนนเจตคติก่อนการทดลองเป็นตัวแปรร่วม(Covariate)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
Covariates	.00	1	.00	.03	.87
Main Effect	8.35	1	8.35	66.88**	.00
Explained	8.80	2	4.40	35.26**	.00
Residual	7.11	57	.13		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 14 แสดงว่าคะแนนเจตคติก่อนทดลอง ไม่มีความสัมพันธ์กับคะแนนเจตคติหลังทดลอง ส่วนผลการศึกษาของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีเจตคติเพื่อการป้องกันเอดส์ ซึ่งเป็นเจตคติหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และจากตาราง 12 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์ของกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีเจตคติเพื่อการป้องกันเอดส์ ของกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุม

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ของคะแนนการปฏิบัติเพื่อการ-
ป้องกันเอดส์หลังการทดลอง โดยใช้คะแนนการปฏิบัติก่อนการทดลองเป็นตัวแปรร่วม

(Covariate)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
Covariates	1.21	1	1.21	54.91**	.00
Main Effect	1.94	1	1.94	88.41**	.00
Explained	2.01	2	1.01	45.84	.00
Residual	1.25	57	.02		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 15 แสดงว่าคะแนนการปฏิบัติก่อนทดลอง มีความสัมพันธ์กับคะแนนการ-
ปฏิบัติหลังทดลอง และสามารถพยากรณ์คะแนนการปฏิบัติหลังการทดลองได้อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01 และคะแนนการปฏิบัติหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และจากตาราง 13 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติหลังการทดลองของกลุ่มทดลองคื
กว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การ-
เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีการปฏิบัติเพื่อการป้องกันเอดส์ ของกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุม

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษา

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกัน
เอดส์ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ศึกษาเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี จังหวัด
ราชบุรี จำนวน 540 คน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน
60 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือในการดำเนินการทดลอง

- โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การสอนแบบมีส่วนร่วมที่ 1 จุดประสงค์เพื่อให้
เห็นคุณค่าศักดิ์ศรีของชายและหญิง

- โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การสอนแบบมีส่วนร่วมที่ 2 จุดประสงค์เพื่อ
ตระหนักถึงเพศและเอดส์เป็นปัญหาใกล้ตัว

- โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การสอนแบบมีส่วนร่วมที่ 3 จุดประสงค์เพื่อ
ให้เห็นความสำคัญของการสร้างสรรค์สังคม

- โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การสอนแบบมีส่วนร่วมที่ 4 จุดประสงค์เพื่อ
ให้เกิดทักษะปฏิเสธ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการศึกษา ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ด้านเจตคติและการปฏิบัติตนหรือทักษะปฏิเสธเพื่อป้องกันเอดส์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ผ่านการตรวจสอบ

ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และนำมาทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2540 โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 130 คน แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1

1.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ประกอบด้วย อายุ เพศ นักเรียนพักอยู่กับใคร จำนวนเพื่อนสนิทในและนอกโรงเรียน กิจกรรมที่นักเรียนทำในยามว่าง

1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันเอดส์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 17 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .73

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามวัดการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันเอดส์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามการปฏิบัติตนรวม จำนวน 12 ข้อ มีความเชื่อมั่น .75 ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการปฏิบัติตนของชาย จำนวน 14 ข้อ มีความเชื่อมั่น .82 ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการปฏิบัติตนของหญิง จำนวน 14 ข้อ มีความเชื่อมั่นของหญิง .70

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามก่อนการทดลองและหลังการทดลองเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส (SPSS / PC⁺ Statistical Package for the Social Science / Personal Computer Plus) วิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

2.1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (แจกแจงความถี่และค่าร้อยละ)

2.2 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์ และคะแนนด้านการ

ปฏิบัติตนเพื่อป้องกันเอดส์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.3 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติ และการปฏิบัติตนเพื่อ

ป้องกันเอดส์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบค่าสถิติ ที (Paired sample t-test)

2.4 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนด้านเจตคติและการปฏิบัติตนเพื่อป้องกัน

เอดส์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป

พบว่า กลุ่มทดลอง เป็นนักเรียนชาย 15 คน ร้อยละ 50 นักเรียนหญิง

15 คน ร้อยละ 50 นักเรียนอายุ 14 ปี มีจำนวน 24 คน ร้อยละ 80 ส่วนใหญ่นักเรียนพักอาศัยอยู่กับ บิดาและมารดา 20 คน ร้อยละ 66.70 เพื่อนสนิทในโรงเรียนมีมากกว่า 10 คน มีจำนวน 10 คน ร้อยละ 33.33 ส่วนเพื่อนนอกโรงเรียนมีมากกว่า 10 คน จำนวน 16 คน ร้อยละ 53.30 กิจกรรม ที่นักเรียนทำในเวลาว่าง มากที่สุดคือ ดูโทรทัศน์ จำนวน 16 คน ร้อยละ 53.30 (จากตาราง 7)

กลุ่มควบคุม เป็นนักเรียนชาย 15 คน ร้อยละ 50 นักเรียนหญิง 15 คน ร้อยละ 50

นักเรียนอายุ 14 ปี จำนวน 18 คน ร้อยละ 60 ส่วนใหญ่นักเรียนพักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา 20 คน ร้อยละ 66.70 เกี่ยวกับเพื่อนสนิทในโรงเรียนมีมากกว่า 10 คน 16 คน ร้อยละ 53.33 กิจกรรม ที่นักเรียนทำในยามว่าง มากที่สุดคือ ดูโทรทัศน์ จำนวน 21 คน ร้อยละ 70.00

กลุ่มทดลอง นักเรียนชายลงความเห็นทั้งก่อนและหลังทดลองร้อยละ

100.00 เห็นด้วย กับความคิดที่ว่า การปฏิเสธเป็นสิทธิอันชอบธรรมของบุคคล (ข้อ 10) การเตือน และการปฏิเสธควรคำนึงถึงการใช้คำพูดเป็นสำคัญ (ข้อ 12) นักเรียนหญิงลงความเห็นทั้งก่อนและ หลังทดลอง ร้อยละ 100.00 เห็นด้วย กับการรักษาพรหมจรรย์ของหญิงเป็นการกระทำที่น่ายกย่อง (ข้อ 1) หญิงชายควรรักษาพรหมจรรย์ไว้ให้คู่ครองเท่านั้น (ข้อ 6,7) คุณค่าของคนอยู่ที่การกระทำ

ความดี (ข้อ 9) การเตือนและการปฏิเสธควรคำนึงถึงการใช้คำพูดเป็นสำคัญ (ข้อ 12) นักเรียนชาย
ลงความเห็นทั้งก่อนและหลังทดลอง ร้อยละ 100.00 ไม่เห็นด้วย กับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน
ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา(ข้อ 8) ส่วนนักเรียนหญิงลงความเห็นทั้งก่อนและหลังทดลอง ร้อยละ 100.00
ไม่เห็นด้วย ว่าผู้หญิงถูกละเมิดทางเพศเป็นเรื่องไม่เสียหาย (ข้อ 3) การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนถือว่าเป็น
เป็นเรื่องธรรมดา (ข้อ 8) (จากตาราง 8)

กลุ่มควบคุม นักเรียนชายลงความเห็นทั้งก่อนและหลังทดลอง ร้อยละ 100.0 เห็นด้วย กับการ
ความคิดเห็นที่ว่าคุณค่าของคนอยู่ที่การทำความดี (ข้อ 9) การปฏิเสธเป็นสิทธิอันชอบธรรมของ
บุคคล (ข้อ 10) นักเรียนหญิงลงความเห็นทั้งก่อนและหลังทดลองร้อยละ 100.0 เห็นด้วย กับการ
รักษาพรหมจรรย์ของหญิงเป็นการกระทำที่น่ายกย่อง (ข้อ 1,2) นักเรียนชายก่อนทดลองลงความเห็น
ร้อยละ 93.3 ไม่เห็นด้วย กับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา (ข้อ 8) หลังทดลอง
ลดลงเหลือร้อยละ 86.7 ส่วนนักเรียนหญิงลงความเห็นทั้งก่อนและหลังทดลอง ร้อยละ 100.0 ไม่
เห็นด้วย ว่าการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา (ข้อ 8) (จากตาราง 9)

2 การจัดโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ของ
นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี มีประสิทธิผลต่อเจตคติ และการปฏิบัติดังนี้

2.1 ก่อนการจัดโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกัน
เอดส์ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี

2.1.1 เจตคติเพื่อป้องกันเอดส์ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนน
เจตคติอยู่ในระดับปานกลาง

2.1.2 การปฏิบัติตนเพื่อป้องกันเอดส์ในกลุ่มทดลอง มีคะแนนการปฏิบัติตน
อยู่ในระดับไม่ดี กลุ่มควบคุมมีคะแนนการปฏิบัติตนอยู่ในระดับพอใช้

2.2 ภายหลังการจัดโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกัน
เอดส์ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี

2.2.1 กลุ่มทดลองมีคะแนนเจตคติและการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันเอดส์ ก่อน
การทดลอง มีคะแนนเจตคติอยู่ในระดับปานกลางและหลังทดลองมีคะแนนอยู่ในระดับดี ส่วนการ

ปฏิบัติตน ก่อนการทดลองมีคะแนนการปฏิบัติตนอยู่ในระดับไม่ดี และหลังทดลองมีคะแนนอยู่ในระดับดี

2.2.2 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนทดลองมีคะแนนเจตคติ อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 กลุ่ม ส่วนหลังการทดลองมีคะแนนการปฏิบัติของกลุ่มทดลองอยู่ในระดับดี กลุ่มควบคุมอยู่ในระดับปานกลาง

2.2.3 ภายหลังการจัด โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลองมีคะแนนเจตคติหลังทดลองดีกว่าก่อนทดลองแตกต่างกัน สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่กล่าวว่านักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์ดีกว่าก่อนทดลอง

2.2.4 ภายหลังการจัด โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 กลุ่มทดลอง มีคะแนนการปฏิบัติ ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่กล่าวว่า นักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีการปฏิบัติเพื่อป้องกันเอดส์ดีกว่าก่อนทดลอง

2.2.5 ภายหลังการจัด โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเจตคติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่กล่าวว่า นักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์ของกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุม

2.2.6 ภายหลังการจัด โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนการปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 ที่กล่าวว่า นักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีการปฏิบัติเพื่อป้องกันเอดส์ของกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุม

อภิปรายผล

จากการศึกษาประสิทธิผลโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยนำเสนออภิปรายผลออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1 ด้านเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันเอดส์

ก่อนการทดลอง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 3.03 คะแนน กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย 3.12 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน(จากตาราง 10) ซึ่งทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนเจตคติในระดับปานกลาง เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนเจตคติไม่แตกต่างกัน (จากตาราง 12)

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นเดียวกัน คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อายุเหมือนกัน พักอาศัยอยู่กับบิดามารดาหรือผู้ปกครองเหมือนกัน นักเรียนมีเพื่อนสนิททั้งในและนอกโรงเรียน 10 คนขึ้นไป กิจกรรมที่ใช้เวลาว่างอันดับแรกคือ ดูโทรทัศน์ รองลงมาคือ เล่นกีฬาและนอนก่อน อีกทั้งการเกิดเจตคติเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเกิดจากการเลียนแบบบุคคลที่ชื่นชมเคารพ หรือจากการได้รับฟังความคิด หรือจากการดูโทรทัศน์ ที่น่าสนใจ คือ กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้รับความรู้ ความเข้าใจเรื่องสถานการณ์ปัจจุบันของเอดส์ตามนโยบายของแผนเอดส์แห่งชาติ ฉบับที่ 8 เน้นการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับเอดส์ บำบัดรักษาและฟื้นฟู ตลอดจนทำกิจกรรมในและนอกหลักสูตรในโรงเรียน และเน้นให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการป้องกันเอดส์เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันตัวเอง ดังนั้นจากปัจจัยทั้งหลายด้านที่กล่าวมา ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์ก่อนทดลองของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงควรปลูกฝังเจตคติและทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์ โดยการจัดโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ เพื่อการตอกย้ำเจตคติให้นักเรียนพัฒนาตนเองให้มีพฤติกรรมป้องกันเอดส์อย่างยั่งยืน

หลังการทดลอง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์ 3.71 คะแนน (จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน) ซึ่งเพิ่ม .70 คะแนน จากเดิม 3.03 คะแนน ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย 2.94 คะแนน ลดลง .18 คะแนน จากเดิม 3.12 คะแนน (จากตาราง 10) พบว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองอยู่ในระดับดี กลุ่มควบคุมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์ (จากตาราง 12) พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านเจตติกติก่อนทดลองและหลังทดลองแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 1 คือนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์ดีกว่าก่อนทดลอง เนื่องจากปัจจุบันนักเรียนชอบทำกิจกรรมเวลาว่างมากที่สุด คือการดูโทรทัศน์ ร้อยละ 53.30 ซึ่งสื่อมวลชนสามารถนำเสนอความรู้และเจตคติในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย และนักเรียนมีเพื่อนสนิทนอกโรงเรียนร้อยละ 53.30 ซึ่งอาจมีการถ่ายทอดประสบการณ์ต่อกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์ จะทำให้นักเรียนเข้าใจและมีคะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติป้องกันเอดส์อยู่ในระดับดี ที่เป็นเช่นนั้นเพราะ เจตคติเป็นเรื่องของ-ความคิด ความเชื่อ ค่านิยมที่เคยสะสมมาตั้งแต่เด็กโดยมีความรู้สึกเป็นองค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีปัญญาสังคมของแบนดูรา ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายใน โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาในแง่การแสดงออก เพราะพฤติกรรมของคนไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงตามปัจจัยทางสภาพแวดล้อมอย่างเดียว ยังต้องมีปัจจัยส่วนบุคคล เช่น สิ่งภายในอื่นๆ และการแสดงออก การกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรมด้วย (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2539:58; อ้างอิงมาจาก Bandura.1986 : unpagged) จึงทำให้การกำหนดพฤติกรรมของคนโดยการเปลี่ยนแปลงเจตคติในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ จึงทำให้เกิดขึ้นได้ยาก ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาเพียง 4 สัปดาห์ จึงเป็นช่วงเวลาที่สั้นเกินไป ในการเปลี่ยนแปลงเจตคติที่เคยสะสมมาตั้งแต่วัยเยาว์

เมื่อนำคะแนนเจตคติมาหาความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) (จากตาราง 14) พบว่าคะแนนเจตติกติก่อนทดลองไม่สัมพันธ์กับคะแนนเจตคติหลังการทดลอง ส่วนผลของโปรแกรม-

สุขศึกษา ซึ่งเป็นเจตคติหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 คือ นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์ของกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 :136) ที่กล่าวว่า การสอนสุขศึกษาโดยการจัดให้มีการบันทึกการสอนหรือแผนการสอน ได้แก่ กิจกรรม อุปกรณ์และการประเมินผล จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ได้ง่ายขึ้น

สำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 3 โปรแกรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยมีจุดมุ่งหมายอภิปรายผลดังนี้

1. ขั้นเตรียมสู่บทเรียน ผู้วิจัยต้องการสร้างบรรยากาศของการเรียนให้เกิดความคุ้นเคยกันระหว่างผู้วิจัยและผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อม การมีส่วนร่วมในโปรแกรมสุขศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยตั้งใจให้เกิดอารมณ์ผ่อนคลาย เกิดสะท้อนใจตามทิศทางจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยกำหนด เพื่อให้แสดงความรู้สึกรักของนักเรียนออกมาโดยเปิดเผยตนเองด้วยวิธีเขียนลงกระดาษ และอภิปรายความคิดเห็นออกมาให้หลากหลายมากที่สุด มีทั้งคล้ายตามและขัดแย้งกัน โดยยังไม่สรุปประเด็น สื่อกระตุ้นความรู้สึก 3 ประเด็นนี้ เป็นเทปบันทึกเสียงเรื่องชีวิตของปราง จดหมายของพลอย และสรุปข่าวพิเศษและภาพประกอบโจรเอดส์ปล้นแบงก์กรุงศรี-อยุธยา

3. ขั้นจัดระบบความคิดความเชื่อ ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม เป็นขั้นตอนต่อเนื่องคือ

การอภิปราย เป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยทำให้ผู้เรียนฝึกฝนกระบวนการคิดคาดคะเนเหตุการณ์ และสามารถตัดสินใจเอง โดยมีประเด็นคำถามเป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญ ถ้าผู้เรียนแสดงความคิดเห็นแตกต่างกัน ก็จะหาข้อยุติที่เหมาะสมสำหรับสถานการณ์ได้ ถือว่าเป็นการหลอมแนวคิดแต่ละคนได้ชัดเจน

4. **ขั้นสรุป** ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำเสนอแนวคิดเองและสนับสนุนเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ โดยร้อยรัดแนวคิดให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และจากข้อสรุปนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เขียนคำเตือน และวิเคราะห์คำเตือนของเพื่อน โดยใช้เวลาที่เหลืออยู่ช่วงท้าย

ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผลการทดลองพบว่าโปรแกรม สุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ มีประสิทธิผล สอดคล้องกับแนวคิดของ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 112-114) ที่กล่าวว่า ผลการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างหรือเปลี่ยนแปลงเจตคติ ทำให้เกิดขึ้นได้โดยการสร้างสถานการณ์ให้เกิดการมีส่วนร่วมในกลุ่มคนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะมีผลต่อองค์ประกอบด้านเจตคติของบุคคลมาก ทั้งด้านพุทธิปัญญา และองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ ขณะที่กระบวนการกลุ่มกำลังดำเนินอยู่ บุคคลในกลุ่มสามารถมองเห็นความเชื่อของกลุ่มได้จากการอภิปราย อาจมีส่วนทำให้ความคิดเห็นของบุคคลเปลี่ยนแปลงหรือพยายามเปลี่ยนแปลงเจตคติ สมาชิกคนอื่นในกลุ่ม ถ้าเปลี่ยนไม่ได้อาจคล้อยตามได้ นอกจากนี้มีการศึกษาพบว่า การได้มีส่วนร่วม ช่วยแก้ปัญหาบางอย่างได้ ทำให้บุคคลพอใจต่อวิธีการเพราะรู้สึกว่าคุณ "ลงทุน" ให้ความคิดเห็น คัดสินใจ ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงความคิดเพื่อนำมาแก้ปัญหา ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ทำให้บุคคล เปลี่ยนแปลงเจตคติของตนเองซึ่งสอดคล้องทฤษฎีการเรียนรู้ ของ วอล์ฟแกง (Wolfgang Kohler) เน้นว่าการเรียนรู้เกิดจากการหยั่งเห็น และการหยั่งเห็นที่เกิดจากความคิด ความเข้าใจแวบเข้ามาทันทีทันใด โดยเข้าใจสาระสำคัญ ในการแก้ปัญหาอย่างแจ่มแจ้งว่าจะแก้ตรงจุดใดก่อนหลัง การหยั่งเห็นเป็น ความเข้าใจที่เกิดขึ้นหลังจากการแก้ปัญหาที่มาจากวิธีอื่นมาก่อนระยะหนึ่งเช่น ลองผิดลองถูก จึงจะ เกิดกระบวนการคิดสร้างสรรค์ หรืออาจกล่าวได้ว่าต้องอาศัยประสบการณ์เดิมที่มีมาก่อนเพื่อแก้ปัญหา สถานการณ์ใหม่ (อารี พันธุ์ณี. 2538 : 139) ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น อย่างอิสระและเขียนรายงานแบบไม่มีคะแนน ครูควรส่งเสริมความคิดนักเรียนโดยสอนให้แก้ปัญหา และค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง ไม่ใช่ครูป้อน (วงพัทตร์ ภูพันธ์ศรี. 2532 : 84) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการสร้างเจตคติและฝึกทักษะด้วยตนเองซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการ เรียนรู้ โคนครผู้สอนเป็นผู้ช่วยจัดกระบวนการเรียนการสอนมากกว่าเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ (หน่วย

ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. ม.ป.ป. : 2) ดังนั้นผู้วิจัยได้นำการอภิปรายมาใช้ในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับ พรสุข หุ่นนิรันดร์ (2534 : 131) บทบาทสมมติเป็นวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพมากในการสร้างและพัฒนาเจตคติที่ดี สอดคล้องกับ สุรีย์ จันทรโมลี (2527 : 100-102) กล่าวว่า การอภิปรายนิยมใช้อย่างมากในการให้สุขศึกษากับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ช่วยให้สมาชิกมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ ได้เข้าใจตนเอง รับฟังความคิดเห็นคนอื่น มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่และสมาชิกให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเต็มที่ โดยใช้ความคิดใคร่ครวญอย่างรอบครอบเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งมีผลให้สมาชิกตัดสินใจที่จะยอมรับและสมัครใจ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพต่อไป

ผลการศึกษาด้านเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์สอดคล้องกับ ดิโลเรนโซ (Dilorenzo. 1993 : 73-78) ศึกษาโปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่ในโรงเรียน ของนักเรียนชั้นปีที่ 7 โดยใช้รูปแบบจิตวิทยาสังคมซึ่งคำนึงถึงพ่อแม่ เพื่อน และอิทธิพลสื่อ รวมทั้งสอนทักษะเชิงปฏิเสธเพื่อต่อต้านการสูบบุหรี่ จากสังคม พบว่ามีตัวแปรที่สำคัญ 3 ตัวแปร คือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบุหรี่ เจตคติและทักษะปฏิเสธการสูบบุหรี่ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้และทักษะการปฏิเสธตั้งแต่เริ่มแรกในการสูบบุหรี่ การติดตามผลหลังจากนั้น 1 เดือน และ 1 ปี ก็ยังไม่สูบบุหรี่เช่นเดิมและสอดคล้องกับ รัตนา ดอกแก้ว (2539 : 134-147) ศึกษาผลของการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ในนักเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดแพร่ พบว่าภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีทักษะการพัฒนาปรับเปลี่ยนเจตคติ มีความรู้สึกรู้ว่ามีคุณค่าสูงกว่ากลุ่มควบคุม และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิสารณ์วัฒนมะโน (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี พบว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับเอดส์ ความรับผิดชอบในการป้องกันเอดส์มากขึ้นกว่าก่อนทดลอง สอดคล้องกับการศึกษาของ วิภาพรรณ ผลผลา (2541 : 97) เกี่ยวกับประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 พบว่าภายหลังการ

ทดลองกลุ่มทดลองมีเจตคติและทักษะปฏิบัติดีกว่าก่อนทดลอง และดีกว่ากลุ่มควบคุม สอดคล้องกับสุภาพ กลีบบัว (2541 : 143-146) ได้รายงานผลการศึกษเกี่ยวกับ ผลการสอนเจตคติเพื่อป้องกันสารเสพติด(ยาบ้า) ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 จังหวัดชลบุรี โดยใช้โปรแกรมการสอนเจตคติแบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันสารเสพติด(ยาบ้า) ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าภายหลังทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับ โปรแกรมการสอนเจตคติแบบมีส่วนร่วมมีเจตคติดีกว่าก่อนทดลอง และดีกว่ากลุ่มควบคุม

2. ด้านการปฏิบัติเพื่อป้องกันเอดส์

ก่อนทดลอง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 1.08 คะแนน กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย 1.56 คะแนน จากคะแนนเต็ม 2 คะแนน (จากตาราง 11) โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติเพื่อป้องกันเอดส์อยู่ในระดับไม่ดี ส่วนควบคุม มีคะแนนด้านปฏิบัติเพื่อป้องกันเอดส์อยู่ในระดับพอใช้

การที่คะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติของสองกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า เนื่องจากข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ใกล้เคียงกัน แต่ที่น่าสนใจคือ นักเรียนทำกิจกรรมยามว่างมากที่สุดคือการดูโทรทัศน์ ร้อยละ 53.30 ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารจากสื่อใกล้ตัวที่สุดโดยไม่ต้องออกจากบ้านขึ้นอยู่กับการนำเสนอข้อมูลส่งเสริมเจตคติและการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันเอดส์ของภาครัฐและเอกชน ถือว่าเป็นกลวิธีการใช้สุขศึกษาที่ดีวิธีหนึ่ง อีกแห่งหนึ่งก็นำเสนอภาพยนตร์รายการบันเทิงต่าง ๆ ที่เป็นสื่อที่ช่วยความบันเทิง ที่แสดงออกทั้งท่าทาง การกระทำและคำพูดสื่อไปในทางล่อลวงละเมิดทางเพศของนักแสดง พิธีกร เป็นต้น จึงทำให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเลียนแบบตามที่ตนเห็นและชื่นชม จึงอาจเป็นผลให้กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน

หลังการทดลอง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติ 1.71 คะแนน เพิ่มขึ้นจากเดิม 1.01 คะแนน ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติ 1.47 คะแนน ลดลง .09 คะแนน จากเดิม 1.56 คะแนน (จากตาราง 11) ซึ่งกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติระดับดี และกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติระดับพอใช้ เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของ

คะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติเพื่อป้องกันเอดส์ พบว่ากลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติเพื่อป้องกันเอดส์ดีกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (จากตาราง 13) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 คือนักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ มีการปฏิบัติตนดีกว่าก่อนทดลองและเมื่อเปรียบเทียบกับพบว่า กลุ่มทดลองมีการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันเอดส์ดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (จากตาราง 15) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 คือนักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ มีการปฏิบัติตนดีกว่ากลุ่มควบคุม

การเปลี่ยนแปลงของคะแนนที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มทดลอง อภิปรายได้ตามแนวคิดของยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ (2537 : 16) การสอนทักษะแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นรู้ชัดเจนจริง เป็นขั้นมุ่งเน้นให้นักเรียนรับรู้ทักษะเหล่านั้นอย่างมีความสำคัญ จากนั้นเป็นขั้นลงมือกระทำ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนลงมือปฏิบัติตามที่ได้เรียนรู้มาจากขั้นตอนแรก โดยใช้หลักการและขั้นตอนปฏิเสธและการหาทางออก (ประยูร อองกุลนะ. ม.ป.ป : 25) ซึ่งประกอบด้วย

1. การปฏิเสธอย่างจริงจังทั้งท่าทาง น้ำเสียง และคำพูด
2. ใช้ความรู้สึกเป็นข้ออ้างประกอบเหตุผล
3. การขอความเห็นชอบและแสดงการขอบคุณเพื่อรักษาน้ำใจ
4. เมื่อถูกเข้าชี้หรือสบประมาทให้ปฏิเสธซ้ำหรือต่อลงเพื่อหากิจกรรมอื่น

ทดแทนหรือผัดผ่อน

ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ ชลชัย ทศกุลณี (2541 : บทคัดย่อ) เรื่องการประยุกต์ทักษะชีวิตร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคชายเขตการศึกษา 6 การศึกษามุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิตจำเป็นในการป้องกันการเสพยาบ้าเพื่อพัฒนาให้เกิดความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความตระหนักในตนเองและทักษะการตัดสินใจ ตลอดจนทักษะในการปฏิเสธ ให้เกิดความชำนาญในการปฏิเสธ ซึ่งการฝึกทักษะ ทำให้ผู้เรียนมีความพร้อม ที่จะเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ และสามารถมีชีวิตอย่างปกติสุขในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

ผลการศึกษาด้านเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์สอดคล้องกับ ดิโลเรนโซ (Dilorenzo. 1993 : 73-78) ศึกษาโปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่ในโรงเรียน(Primary Prevention) ของนักเรียนในสถานศึกษาชั้นปีที่ 7 โดยใช้รูปแบบจิตวิทยาสังคมซึ่งคำนึงถึงพ่อแม่ เพื่อน และอิทธิพลสื่อ รวมทั้งสอนทักษะเชิงปฏิบัติเพื่อต่อต้านการสูบบุหรี่จากสังคม พบว่ามีตัวแปรที่สำคัญ 3 ตัวแปร คือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบุหรี่ เจตคติและทักษะปฏิเสธการสูบบุหรี่ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้และทักษะการปฏิเสธตั้งแต่เริ่มแรกในการสูบบุหรี่ การติดตามผลหลังจากนั้น 1 เดือนและ 1 ปี ก็ยังไม่สูบบุหรี่เช่นเดิม และสอดคล้องกับ รัตนา ดอกแก้ว (2539 : 134-147) ศึกษาผลของการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์ในนักเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดแพร่ พบว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีทักษะการพัฒนาปรับเปลี่ยนเจตคติ มีความรู้สึกละอายใจสูงกว่ากลุ่มควบคุม และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิสารณ์ วัฒนมะโน (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการประยุกต์โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี พบว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับเอดส์ ความรับผิดชอบในการป้องกันเอดส์ขึ้นสูงกว่าก่อนทดลอง สอดคล้องกับการศึกษาของ วิภาพรรณ ผลผลา (2541 : 97) เกี่ยวกับประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 พบว่าภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีเจตคติและทักษะปฏิเสธดีกว่าก่อนทดลอง และดีกว่ากลุ่มควบคุม สอดคล้องกับสุภาพ กลีบบัว (2541 : 143-146) ได้รายงานผลการศึกษาเกี่ยวกับผลการสอนเจตคติเพื่อป้องกันสารเสพติด(ยาบ้า) ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดชลบุรี โดยใช้โปรแกรมการสอนเจตคติแบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันสารเสพติด(ยาบ้า) ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าภายหลังทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการสอนเจตคติแบบมีส่วนร่วมมีเจตคติดีกว่าก่อนทดลอง และดีกว่ากลุ่มควบคุม

รัตนา ดอกแก้ว (2539 : ก-ข) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์

ของนักเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดแพร่ โดยการนำทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรา มาประยุกต์ พบว่ากลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทักษะการ ปฏิเสธต่อรอง ทักษะการปรับเปลี่ยนเจตคติและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูงกว่าการทดลอง และสูง กว่ากลุ่มควบคุม ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดจึงทำให้หลังทดลอง กลุ่มทดลองมีการปฏิบัติตนเพื่อ ป้องกันเอดส์ดีกว่าก่อนทดลองและดีกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้ แบบการมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์

สรุปว่า โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและดำเนินการตามโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมี ส่วนร่วมมีประสิทธิภาพต่อเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์ และการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี

ข้อเสนอแนะ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อการป้องกันเอดส์ เป็นการพัฒนานวัตกรรมทางสุขศึกษา เพื่อปลูกฝังเจตคติและเปลี่ยนพฤติกรรม สุขภาพในนักเรียน ซึ่งส่งผลให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์สถานการณ์ การคาดการณ์ล่วงหน้า โดยไม่ จำเป็นต้องมีพฤติกรรมเสี่ยง และปฏิเสธโดยไม่เสียน้ำใจผู้ขอ โดยเน้นกลวิธีทางสุขศึกษา คือให้ผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการป้องกันเอดส์ ในนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเจตคติและการปฏิบัติดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษา ดังนั้นจึงควรนำ หลักการและขั้นตอนไปเขียนเป็นยุทธศาสตร์ในเชิงรุกกับกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะนักเรียน จำเป็นต้อง มีความสามารถในการปฏิบัติตนในการดำรงชีวิตที่อาจจะประสบกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดและนำไปสู่ การติดเชื้อเอดส์

2. ผู้สอนต้องมีประสบการณ์และมีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครอบคลุมทั้ง 4 ของกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เมื่อนักเรียนหลงประเด็นอภิปรายไม่ตรงกับประเด็นคำถามที่กำหนดให้ ผู้สอนต้องให้กลับมาอยู่ประเด็นเดิมอย่างธรรมชาติ โดยไม่แสดงอารมณ์โกรธ หงุดหงิดออกมาเพื่อเกิดความคิดรวบยอด และนำมาทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนหรือเสริมในส่วนที่ยังไม่บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของโปรแกรม สุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

3. กลุ่มผู้เรียนทั้งชายและหญิงมีความแตกต่างกันระหว่างเพศและความคิดเห็น การอภิปรายประเด็นที่น่าสนใจคือ ต่างกันอย่างชัดเจนต้องให้เหตุผลประกอบแนวคิด อย่างลงความเห็นว่ามีผิดหรือถูก ต้องยอมรับความหลากหลายของทัศนะแล้วหลอมเป็นความคิดรวบยอดในทิศทางที่เหมาะสม เช่น คุณธรรมหรือกฎหมาย

4. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนแบบมีส่วนร่วม ควรกำหนดเวลาให้ชัดเจนเพื่อเป็นการประมาณการ เมื่อมีปัญหาว่าจะเกินเวลาใช้วิธีสุ่มอภิปรายแทนที่จะต้องอภิปรายทุกคน

5. สื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน การกระตุ้นความรู้สึกได้ดีต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจหรือใกล้ตัวเองจริงที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความสนใจ จินตนาการสร้างและเปลี่ยนเจตคติ นำไปสู่ทักษะที่ดีต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ รูปแบบหรือเทคนิคการสอนแบบโปรแกรมสุขศึกษาแบบมีส่วนร่วม เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง สมควรมีการนำโปรแกรมนำส่งไปสู่วิชาอื่น เช่น วิทยาศาสตร์ สังคม และแนวหรือกิจกรรมพิเศษ เพื่อสามารถปรับกลยุทธ์ของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่าเจตคติในกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นหลังการทดลอง แต่เนื่องจากจำกัดด้วยเวลา 4 คาบ หรือ 1 เดือน สมควรที่จะย้ายเจตคติหลังจากนั้นเป็นระยะอย่างน้อยประมาณ 1 เดือน หรือเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรหลังสิ้นสุดโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ยั่งยืน สามารถปรับตัวและคาดการณ์ล่วงหน้าก่อนเกิดสถานการณ์ใหม่ที่ต้องปฏิบัติตนเพื่อป้องกันเอดส์ได้ก่อนเกิดเหตุการณ์ เช่น ทักษะปฏิเสธเพื่อการดำรงชีวิต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

การศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมสุขศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อการป้องกันเอดส์ มีผลต่อเจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันเอดส์ ของนักเรียน

เพื่อให้มีการนำเอาโปรแกรมสุขศึกษาแบบมีส่วนร่วมไปเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุก หรือเป็นการป้องกันก่อนเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ โดยนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กระบวนการวิจัย ฯลฯ ผู้วิจัยขอเสนอการวิจัยที่จะศึกษาต่อไปในประเด็นต่อไปนี้

1. โปรแกรมสุขศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อการป้องกันเอดส์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้นำเยาวชนสาธารณสุขในโรงเรียน ในกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ นักเรียนนอกระบบการศึกษา (กศน.)
2. โปรแกรมสุขศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ในชุมชน ในหมู่บ้าน
3. โปรแกรมสุขศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อฟื้นฟูจิตใจของนักเรียนที่ด้อยคุณค่าในตัวเอง
4. โปรแกรมสุขศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพฤติกรรมสุขภาพในบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน
5. โปรแกรมสุขศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างจิตสำนึกความปลอดภัยในการเดินทาง
6. โปรแกรมสุขศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. การเปรียบเทียบโปรแกรมสุขศึกษาแบบมีส่วนร่วมกับการประยุกต์ทฤษฎีแบบคูรา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย , 2528.
- "กรมอนามัยเล็งเด็กวัยรุ่น," สยามรัฐ. 4 มกราคม 2539. หน้า 14.
- "การรักษาโรคเอดส์แบบเกลือจิ้มเกลือ," ไทยรัฐ. 1 สิงหาคม 2540. หน้า 7.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน . แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544)
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539 .
- "คิดอย่างไรกับกรณี"นักศึกษาชายตัว," มติชน. 4 กรกฎาคม 2540. หน้า 15.
- จันทพงษ์ วะสี และคณะ. "การลดความเสี่ยงจากการปฏิบัติการทางพยาบาล," นิตยสารทางการแพทย์กับการคิดเชิง เอกสารประกอบการบรรยายประชุมวิชาการ. สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย, 2534.
- เจนจิรา ชัยยา. "ระวังวัยรุ่นชายรักเพื่อนหญิงหวังเคลม," สยามโพสต์. 16 กุมภาพันธ์ 2539. หน้า 7.
- "แจ้เข้กั้มหา'ลัย-ร.ร. วัย 17 ร้อนนิยมเพื่อนร่วมชั้น," ข่าวสด. 2 สิงหาคม 2540. หน้า 1, 16.
- ชลชัย ทศกุลณี. รายงานการประชุมวิชาการ เรื่องทักษะชีวิตและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ครั้งที่ 1.
นนทบุรี : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2541.
- ชนวนทอง ธนสุกาญจน์, บรรจง คำหอมกุล และเอนก หิรัญรักษ์. คู่มือโรคเอดส์. กรุงเทพฯ : คณะ
สาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2537.
- ดวงใจ กสานติกุล. ตำราจิตเวชศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2536.
- "ตั้งกลยุทธ์ 9 ข้อ พิชิตโรคเอดส์ รู้พฤติกรรมเสี่ยง-ป้องกันการเสี่ยง," สยามรัฐ. 28 กุมภาพันธ์ 2539.
หน้า 18.

ทวีศักดิ์ นพเกษตรและคณะ. "ความชุกของการติดเชื้อโรคเอดส์และพฤติกรรมของชายไทย อายุ 21 ปี

ในภาคเหนือ," รวมผลงานวิจัยเกี่ยวกับโรคเอดส์ พ.ศ. 2531-2537. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2539.

ทัศนีย์ พดุษชีวะ. ผลการใช้กระบวนการกลุ่มต่อความรู้เรื่องโรคและพฤติกรรมอนามัยในหญิงตั้งครรภ์ที่

เป็นพาหะโรคไวรัสตับอักเสบบี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.

อัคราณา.

ทิสนา แคมมณี และคณะ. คู่มือการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2522.

ชนวรรณ อัมสมบุญ. "การดำเนินการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ," เอกสารประกอบการบรรยายวิชา

พฤติกรรมศาสตร์ทางสุขภาพ. 2540. อัคราณา

ธีรรัตน์ เทพธาดา. "คุณภาพสังคม," ไทยรัฐ. 13 มีนาคม 2539. หน้า 5.

นงลักษณ์ ไต่บันลือภพ. การประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม

เพื่อป้องกันการพึ่งพายาแอมเฟตามีนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมือง

จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539. อัคราณา.

นันทนา เทพบริรักษ์. การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวิทยาศาสตร์หน่วย"พลังงาน"โดยวิธีกระบวนการ

กลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนธรรมชาติในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์, ค.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518. อัคราณา.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ : การจัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

พริพรีนา, 2526.

..... พฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมสุขภาพและสุขภาพ. กรุงเทพฯ : คณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล, 2532.

ประยูร อองกุลนะ. คู่มือแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อป้องกันเอดส์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : ม.ป.ป.

ประยูร อองกุลนะ และวีรสิทธิ์ สิริไตรย์.ความเป็นเพื่อนกับการป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา.

กรุงเทพฯ : หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมโครงการ โรคเอดส์
สภากาชาดไทย, 2537.

ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ, คณะกรรมการ. แผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเอดส์แห่งชาติ

พ.ศ. 2540-2544. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

พรสุข หุ่นนิรันดร์. การพัฒนาหลักสูตรสุขภาพศึกษา. กรุงเทพฯ : เอ็กเพรส มีเดีย, 2534.

พัชนี วรกวิน. จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2526.

เพ็ญศิริ เมฆโหรา. ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขภาพในพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
และโรคเอดส์ของทหารเกณฑ์ จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล,
2533. อัดสำเนา.

เพิ่มพูน ธรรมเจริญ. ผลของการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มต่อการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งบริเวณศีรษะ
และคอที่ได้รับรังสีวิทยา. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536. อัดสำเนา.

โพธาวัฒนาเสนี, โรงเรียน. รายงานผลกิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อนของโรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี. ราชบุรี :
งานอนามัยโรงเรียน, 2540.

ขงอุทธ วงศ์ภิรมย์สานต์ และคณะ. กระบวนการเรียนเพื่อสร้างและเปลี่ยนแปลงเจตคติ. นนทบุรี :
กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2537. อัดสำเนา.

รัตนา คอกแก้ว. ผลของการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษา
จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539. อัดสำเนา.

เรณู โกยสุโข. "นโยบายการสุขภาพแห่งชาติ," ใน เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการสุขภาพศึกษา
ในปีงบประมาณ 2539. กรุงเทพฯ : กองสุขภาพ, 2539.

"วงการแพทย์เผยผู้ป่วยเอดส์มีหวังแล้วจากการบำบัดวิธีใหม่ด้วยการใช้ยาหลายชนิด ร่วมกัน,"
แนวหน้า. 2 มิถุนายน 2540. หน้า 19.

วงศ์พัชร ภูพันธ์ศรี. จิตวิทยาพัฒนาการและการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย-

รามคำแหง, 2532.

วิเชียร เกตุสิงห์. "ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็ผิดพลาดได้," ข่าวสารการ

วิจัยการศึกษา. 18(3) : 8-11 ; กุมภาพันธ์-มีนาคม 2538.

วิลาวุธ ประทีปแก้ว. ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อป้องกันโรคเอดส์ ในนักเรียนมัธยมศึกษา

ปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534. อัดสำเนา.

วิภาพรณ ผลผลา. ประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อ

ป้องกันเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีวิทยา 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541. อัดสำเนา.

"ศร.เดิน-หาทางสกัดนักเรียนมั่วเซ็กซ์ เรียกทุกอริบติดถ่วง," ข่าวสด. 3 สิงหาคม 2540. หน้า 1, 13.

ศิริวรรณ อานันทสิทธิ์. ความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับมัธยมศึกษาตอน-

ปลาย ประเภทชั้นเรียน เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย-

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.

ศึกษานิเทศก์, หน่วย. กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์ การค้าประเวณี การติดยาและสารเสพติด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

เอ็น.เอส.อินเตอร์พริ้นท์, น.ป.ป.

ศึกษานิเทศก์ เขต 5, หน่วย. กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานผลกิจกรรมเพื่อนเตือน

เพื่อน ปีการศึกษา 2539. จังหวัดราชบุรี : ศึกษานิเทศก์ เขต 5, 2539.

ศุภกิจ วชิวิวัฒน์. ความรู้ ทักษะชีวิตเกี่ยวกับเรื่องเพศและโรคเอดส์ : การศึกษานักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.

อัดสำเนา.

สุกมาศ อิสระพันธ์. ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อป้องกันโรคเอดส์ ในนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4

จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2532. อัดสำเนา.

ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจังหวัดราชบุรี. แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

จังหวัดราชบุรี พ.ศ. 2540-2544. ราชบุรี : ธรรมรักษ์การพิมพ์, 2539.

"สปช. ปรับกระบวนการเรียนการสอนใหม่เน้นเด็กได้ใช้สมองมากขึ้นรับปัญหายาเสพติด," เดลินิวส์.

17 กรกฎาคม 2539. หน้า 10

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์-

มหาวิทยาลัย, 2539.

"สวนดุสิตโพลเชื่อว่านักศึกษาชายตัว," มติชน. 10 กรกฎาคม 2540. หน้า 20.

สาธารณสุข, กระทรวง. การสอนทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. กรมอนามัย กระทรวง

สาธารณสุข. 2539. อังคณา.

..... รู้ทันเอดส์. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : กองโรคเอดส์ กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวง-

สาธารณสุข, 2538.

..... สรุปสถานการณ์โรคเอดส์. กรุงเทพฯ : กองระบาดวิทยา, 30 กรกฎาคม 2538.

สาธารณสุขจังหวัดราชบุรี, สำนัก. ข้อมูลผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ ปี 2532-2539. กลุ่มงานระบาดวิทยา,

2539.

สิริวรรณ ศรีพล และพันทิพา อุทัยสุข. "การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง," เอกสารการสอนชุดวิชา

การสอน หน่วยที่ 8-15 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชนจำกัด,

2529.

สุชัย กิจศิริพรชัยและคณะ. "การสำรวจพฤติกรรมทางเพศในกลุ่มชายไทย," วารสารโรคเอดส์.

8(2) : 80 ; มกราคม - มีนาคม 2539.

สุณี รักษาเกียรติศักดิ์. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ : สำนักคอมพิวเตอร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.

สุทธิสารณ์ วัฒนมะโน. การประยุกต์ใช้โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนชาย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยมหิดล : 2540.

อัคราณา.

สุพัฒน์ ชีรเวชเจริญชัย. "เยาวชนไทยกับสิ่งเสพติดให้โทษ," ก้าวไกล 5(5) : 17-19 ; กันยายน 2537.

สุพรรณิ สมุทคือภิรักษ์. ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขภาพในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล,

2537. อัคราณา.

สุภาพ กลีบบัว. รายงานการประชุมเชิงวิชาการเรื่อง ทักษะชีวิตและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ครั้งที่ 1.

นนทบุรี : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2541.

สุรศักดิ์ ช่วยบุญ. ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมในการป้องกันเอดส์ของนักเรียน

ผู้ช่วยพยาบาล. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2539. อัคราณา.

สุริย์ จันทร์โมลี. วิธีการสุขภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ดวงกมล, 2527.

"สวนดุสิตโพลเชื่อนักศึกษาชายตัว," มติชน 10 กรกฎาคม 2540. หน้า 20.

อนันต์ ศรีโสภณ. การวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสอนของอาจารย์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2527.

อนุวัตร ลิ้มสุวรรณ. เอดส์. กรุงเทพฯ : บริษัทเมคาร์ทจำกัด, 2528.

อลิสรา ชูชาติ. เทคนิคการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง, 2538.

อารี พันธมณี. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ, 2538.

เอี่ยมพร ทองกระจ่าย. "ความรู้ ทักษะเกี่ยวกับเอดส์และพฤติกรรมทางเพศในกลุ่มเยาวชน : ข้อมูลเบื้องต้น

ต้นจากการพัฒนากลุ่ม," การประชุมวิชาการพฤติกรรมสุขภาพ ครั้งที่ 3. ม.ป.ท. , 2539. อัคราณา.

Augustine, R. "Adolescents and AIDS/HIV education in Mexico," Dissertation Abstracts International.

56(9) : 3464A; March, 1996.

Branea, H. and L. Zipori-Bash, " AIDS - A QUESTION OF LIFE" Study Program for the prevention of AIDS, for grades 7-12, 1-33; January, 1994.

Dilorenzo, Doi. "An Evaluation Of tobacco use education-prevention program," Department Of Psychology. 1993.

Emmanual, A. "Self-efficacy of condom use among African American college students in selected Indiana colleges," Dissertation Abstracts International. 56(5) : 1668A; November, 1995.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper and Row, 1981.

Hylton, J. "SAFE : Stopping AIDS through functional education," Intervention in School and Clinic. 28(5) : 309-11 May : 1994.

Kristine, J. "Evaluation the effectiveness of an educational intervention to prevent the transmission of sexually transmitted infection in college students : A social cognitive theory approach," Dissertation Abstracts International. 56(9) : 3464A; March, 1996.

Nicholas, D. and Adelaide, G. "Did an AIDS peer education program change first-year college students,"

Journal of American College Health. 42(4) : 163-165 ; January, 1994.

Schwartz, N.E. "Nutrition knowledge attitude and practices of high school graduates," Journal of The American Dietetic Association. 66 : 28-31; January, 1975.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. นายแพทย์วัชร ก้อนแก้ว แพทย์เชี่ยวชาญด้านอายุรกรรม
โรงพยาบาลโพธาราม จังหวัดราชบุรี
2. นางไพเราะ นีละคุปต์ ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 5 จังหวัดราชบุรี
3. รศ.นภาพรณ์ มัชฌมากร อาจารย์ประจำภาควิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
4. ผศ.จุฑามาศ เทพชัยศรี อาจารย์ประจำภาควิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
5. นายสุรพล ศรอารา อาจารย์ผู้สอนวิชาสุขศึกษา
โรงเรียนหนองปลาหมอวิทยาคม จังหวัดราชบุรี

ที่ ทม 1007/0166

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

13 มกราคม 2541

เรื่อง ขออนุมัติโครงการ

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลโพธาราม

เนื่องจาก นางสาวจริยา อภิรักษ์อาภา นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกสุศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ประสิทธิผลของโปรแกรมสุศึกษา
โดยทำการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี"
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสุข หุ่นจันทร์ ประธาน

อาจารย์ประยูร อองกุลณะ กรรมการ

มีความประสงค์จะขอเชิญ นายแพทย์วัชร ก้อนแก้ว เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามและแผนการสอน

บัณฑิตวิทยาลัยจึงเรียนมาเพื่อขออนุมัติโครงการในเรื่องนี้ด้วย และขอขอบคุณในความช่วยเหลือ
อนุมัติโครงการที่ท่านจะให้แก่บัณฑิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 01๖๔

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

13 มกราคม 2541

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5

เนื่องจาก นางสาวจริยา อภิรักษ์อาภา นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกสุขศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษา
โดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี"
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสุข หุ่นจันทร์ ประธาน

อาจารย์ประยูร อึ้งกู่ณะ กรรมการ

มีความประสงค์จะขอเชิญ นางไพเราะ นีละคุปต์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามและแผนการสอน

บัณฑิตวิทยาลัยจึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในเรื่องนี้ด้วย และขอขอบคุณในความช่วยเหลือ
อนุเคราะห์ที่ท่านจะให้แก่นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

บันทึกข้อความ

100

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5644
ที่ ทม 1007/ 0166 วันที่ 13 มกราคม 2541
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน คณบดีคณะพลศึกษา

เนื่องจาก นางสาวจริยา อภิรักษ์อาภา นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกสุขศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษา
โดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี"
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสุข หุ่นนิรันดร์

ประธาน

อาจารย์ประยูร อองกุลนะ

กรรมการ

มีความประสงค์จะขอเชิญ รองศาสตราจารย์นภาพร มัชฌมางกูร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุฑามาศ เทพชัยศรี
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามและแผนการสอน

บัณฑิตวิทยาลัยจึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในเรื่องนี้ด้วย และขอขอบคุณในความช่วยเหลือ
อนุเคราะห์ที่ท่านจะให้แก่ นิสิตผู้นี้

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 1007/0164

101

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

13 มกราคม 2541.

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองปลาหมอกวิทยาคม

เนื่องจาก นางสาวจริยา อภิรักษ์อาภา นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกสุศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "ประสิทธิผลของโปรแกรมสุศึกษา
รดยาใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี"
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสุข หุ่นจันทร์ ประธาน

อาจารย์ประยูร อองกุลนะ กรรมการ

มีความประสงค์จะขอเชิญ นายสุพล ศรีอารา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแผนการสอน

บัณฑิตวิทยาลัยจึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเรื่องนี้ด้วย และขอขอบคุณในความช่วยเหลือ
อนุเคราะห์ที่ท่านจะให้แก่นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 0165

102

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

13 มกราคม 2541

เรื่อง ขออนุญาตถอนการลงทะเบียน

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนราชานุบาล

เนื่องจาก นางสาวจริยา อภิรักษ์อาภา นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกศึกษาศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ประสิทธิภาพของโปรแกรมศึกษา
โดยการใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี"
ทั้งนี้ขอความควบคุมดูแลของ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสุข หุ่นจันทร์

ประธาน

อาจารย์ประยูร ฆ้องกุลณะ

กรรมการ

มีความประสงค์จะขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนมกราคม 2541
เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยจึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตถอนการลงทะเบียนในเรื่องนี้ด้วย และขอขอบคุณในความช่วยเหลือ
อนุเคราะห์ที่ท่านจะให้แก่บัณฑิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 0589

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

3 กุมภาพันธ์ 2541

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนโพธิ์พัฒนาเสนี

เนื่องจาก นางสาวจริยา อภิรักษ์อาภา นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกสุศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ประสิทธิผลของโปรแกรมสุศึกษา
โดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี"
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสุข หุ่นจันทร์ ประธาน

อาจารย์ประยูร อองกุลนะ กรรมการ

มีความประสงค์จะขอทดลองใช้โปรแกรมสุศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 80 คน
ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2541 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยจึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในเรื่องนี้ด้วย และขอขอบคุณในความช่วยเหลือ
อนุเคราะห์ที่ท่านจะให้แก่นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ภาคผนวก ข

โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
เพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ 1

เรื่อง ฉันทกิจคือฉันท

สำหรับนักเรียนชั้น ม. 2

เวลา 50 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

มีความภาคภูมิใจในคุณค่าศักดิ์ศรีของชายและหญิง

สาระการเรียนรู้ คุณค่าของแต่ละคนไม่เหมือนกัน หากเราตระหนักถึงคุณค่าที่แท้จริงได้ ก็สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยไม่ต้องคำนึงถึงฐานะนอกจากนี้ยังควรตระหนักในศักดิ์ศรีของความเป็นชายจริงหญิงแท้ โดยมีพฤติกรรมที่ เหมาะสม

กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้	บทบาทนักเรียน	บทบาทครู	สื่อการเรียนการสอน
ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน	- นักเรียนดูการนำเสนอ - ช่าว น.ส.พ. เรื่องตามล่าไอ้หื่น - นักเรียนเขียนความคิดเห็นลงกระดาษ	- ครูอ่านช่าว น.ส.พ. เรื่อง ตามล่าไอ้หื่น - ครูแจกกระดาษ - ครูตั้งคำถามว่า “นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับพฤติกรรมของไอ้หื่น - ครูสุ่มคำตอบแสดงความคิดเห็นของนักเรียน 4-5 คน	- ช่าว น.ส.พ. เรื่องตามล่าไอ้หื่น
ขั้นสื่อกระตุ้นความรู้สึกรู้สึก	- นักเรียนฟังเทปบันทึกเสียงเรื่อง จดหมายของพลอย - นักเรียนเขียนความรู้สึกลงกระดาษ	- ครูแจกกระดาษคนละ 1 แผ่น - ครูเปิดเทปบันทึกเสียงเรื่อง จดหมายของพลอย - ครูตั้งคำถามว่า “ถ้านักเรียนเป็นพลอย นักเรียนรู้สึกอย่างไร”	- เทปบันทึกเสียงเรื่อง “จดหมายของพลอย”

ขั้นจัดระบบความคิด ความเชื่อ	- นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นความรู้สึกจนครบประเด็น - นักเรียนและครูรวมกันอภิปรายให้เกิดแนวคิดหลักตามประเด็น	- ครูรวบรวมความรู้สึกของนักเรียนตามประเด็น - ครูตั้งประเด็นคำถามเพิ่มเติมตามใบงานที่ 1.1 - ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอในชั้นเรียน	- ใบงานที่ 1.1
ขั้นสรุป	- นักเรียนเขียนคำเตือนเพื่อน - นักเรียนจับคู่แล้วอ่านให้ฟัง - นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์คำเตือนของเพื่อนว่ามีเหตุผลสามารถนำไปใช้ได้จริงหรือไม่ ถ้าไม่ได้ช่วยกันแก้ไขคำเตือนเพื่อนให้เหมาะสม - ครูและนักเรียนเพิ่มเติมประเด็น	- ครูมอบหมายใบงานที่ 1.2	- ใบงานที่ 1.2

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำเสนอข่าว น.ส.พ. เรื่อง จดหมายของพลอย ให้นักเรียนดูพร้อมแจกกระดาษคนละ 1 แผ่น
2. ครูตั้งคำถามว่า “นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับพฤติกรรมของพลอย” จากข่าว น.ส.พ. นี้
3. นักเรียนเขียนความคิดเห็นลงกระดาษ
4. ครูสุ่มคำตอบแสดงความคิดเห็นของนักเรียน 4 - 5 คน

ขั้นสื่อกระตุ้นความรู้สึกรู้สึก

1. ครูแจกกระดาษนักเรียนคนละ 1 แผ่น
2. ครูเปิดเทปบันทึกเสียง เรื่อง จดหมายของพลอย ให้นักเรียนฟัง
3. ครูตั้งคำถาม “ถ้านักเรียนเป็นพลอย นักเรียนรู้สึกอย่างไร ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น
4. นักเรียนเขียนความรู้สึกลงกระดาษ

ขั้นจัดระดับ .ความเชื่อ

1. ครูรวบรวมความรู้สึกของนักเรียนตามประเด็น
2. นักเรียนร่วมกันให้ความคิดเห็นต่อประเด็นความรู้สึกจนครบทุกประเด็น
3. ครูตั้งคำถามเพิ่มเติมตามใบงานที่ 1.1

ประเด็น

แนวคิด

- ความรู้สึกของพลอยกับประพจน์ มีความรู้สึกอย่างไรจึงเกิดเหตุการณ์แบบนี้	- พลอยมีความรู้สึกน้อยใจ ชีวิตตัวเองต่ำต้อยมาก
- นักเรียนเป็นเพื่อนพลอยจะปลอบอย่างไร	- ประพจน์รู้สึกว่าเป็นเพื่อนล้อเล่น ไม่จริงนั่งคำพูดของเพื่อนคนอื่นมากนัก
- พลอยควรปฏิบัติต่อประพจน์และเพื่อนสายที่ล้ออย่างไร	- เราควรภาวนามีใจในตนเอง ซึ่งมีข้อดีหลายอย่าง เช่น ขยัน อดทน กตัญญู ช่วยพ่อแม่ที่สำคัญ เรื่องการเรียน
- นักเรียนคิดว่าศักดิ์ศรีของความเป็นชายจริงหญิงแท้ มีความสำคัญต่อชีวิตหรือไม่	- เราควรปฏิบัติต่อเพื่อนที่เข้าใจผิด โดยหันหน้าพูดคุยกัน เพราะถ้าแสดงความกร้าวร้าวเข้าหากัน อาจเกิดปัญหาตามมา
- นักเรียนคิดว่า คุณค่าที่แท้จริงของคนคืออะไร เพราะเหตุใด	- มีการแสดงพฤติกรรมเหมาะสมกับเพศและไม่ควรไปอยู่ในที่ลับตาสองคน นำมาสู่การใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข
	- เรา รู้จักคุณค่าของตัวเองของเราและยอมรับความเป็นจริงชีวิตเราจะอยู่อย่างมีความสุข
4. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานในชั้น
 5. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายให้เกิดแนวคิดหลักตามประเด็น

ขั้นสรุป

1. ให้นักเรียนเขียนคำเตือน ตามใบงาน 1.2
2. ให้นักเรียนจับคู่และอ่านให้เพื่อนฟัง
3. นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์คำเตือนของเพื่อนอยู่ในลักษณะปฏิบัติได้จริงหรือไม่ ถ้าไม่ได้ช่วยกันแก้ไขคำเตือนให้เหมาะสม

สื่อการเรียนรู้

1. ขาวหนังสือพิมพ์ เรื่องตามล่าไอ้หื่น
2. เทปบันทึกเสียง เรื่อง จดหมายของพลอย
3. ใบงานที่ 1.1 และ 1.2

ประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและการแสดงความรู้สึกในกลุ่มและในชั้น
2. สังเกตความตั้งใจและการมีส่วนร่วมในการอภิปรายในกลุ่ม
3. คำเตือนเพื่อน หลังจากแก้ไขให้อยู่ในลักษณะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงได้

เกณฑ์ นักเรียนสามารถเขียนคำเตือนเพื่อนให้อยู่ในลักษณะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง
จำนวนมากกว่า 2 ใน 3 สรุปว่าบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ หากไม่ถึง 2 ใน 3 ให้
พิจารณาสอนซ้ำ

ใบงานที่ 1.1

โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 1 เรื่อง ฉันก็คือฉัน

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 6 คน เพื่ออภิปรายหาข้อสรุปแล้วส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น
ในประเด็นต่อไปนี้

1. ความรู้สึกของพลอยกับประพจน์มีความรู้สึกอย่างไร จึงเกิดเหตุการณ์เช่นนี้
2. นักเรียนเป็นเพื่อนพลอยจะปลอบอย่างไร
3. พลอยควรปฏิบัติต่อประพจน์และเพื่อนสายที่สี่อย่างไร
4. นักเรียนคิดว่า ศักดิ์ศรีของความเป็นชายจริงหญิงแท้ มีความสำคัญต่อชีวิตหรือไม่
5. นักเรียนคิดว่า คุณค่าที่แท้จริงของคนคืออะไร เพราะเหตุใด

ใบงานที่ 1.2

โปรแกรมศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 1 เรื่อง ฉันก็คือฉัน

คำชี้แจง ให้นักเรียนจับคู่ 2 คน สลับกันตรวจคำเตือนเพื่อนและให้แก้ไขให้ถูกต้องตามจุดประสงค์ให้นักเรียนเขียนคำเตือนเพื่อนสนิทของตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงหรือป้องกันจากพฤติกรรมเสี่ยงหรือสถานการณ์ นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์

ชีวิตของพลอย

พลอย เป็นเด็กหญิงอายุ 14 ปี รูปร่างผอมสูง ผิวขาวซีด ตาชั้นเดียว เป็นลูกคนสุดท้ายของพ่อแม่ที่มีอาชีพค้าขาย พลอยจัดเป็นคนไม่สวยเมื่อเทียบกับเพื่อนจึงทำให้บางครั้งน้อยใจไม่ได้ หลังจากกลับจากโรงเรียนทุกวัน พลอยต้องช่วยพ่อแม่ขายของจนค่ำกว่าจะได้ทำการบ้านก็มืดแต่ด้วยความอดทน ขยัน เป็นเด็กดีของพลอยก็จะตั้งใจเรียนและทำงานบ้านอย่างไม่ปริกบั่น ผลการเรียนจึงค่อนข้างดีจนกระทั่งมีเพื่อนในห้องแอบเอาเรื่องที่เธอต้องช่วยพ่อแม่ขายของไปลงหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในคอลัมน์วัยรุ่นตัวอย่าง

พลอยมีเพื่อนสนิทชื่อประพจน์ เป็นเด็กผู้ชายที่เรียนด้วยกันมาตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงปัจจุบันสองคนไปไหนมาไหนด้วยกันตลอด พ่อแม่ของประพจน์ไม่ว่าอะไรที่สนิทกับพลอย เพราะเห็นว่าประพจน์กับพลอยปรึกษาเรื่องการเรียน ประพจน์เป็นคนพูดจาฉะฉานไม่ต้องทำงานบ้านเพราะมีฐานะดีไม่ชอบเรียนแต่ชอบเลี้ยงขนมเพื่อน ด้วยความสนิทสนมบางครั้งอยู่ในกลุ่มเพื่อนพลอยกับประพจน์จะถูกล้อว่า “ดอกฟ้ากับหมาวัด ภาคพิศดาร” บ่อยๆ ประพจน์ก็จะหัวเราะและไม่ว่าอะไรเพื่อนจนหลายครั้งๆ ต่อมาพอเจอเพื่อนกลุ่มนี้อีกพลอยจะหลบไปห้องน้ำบ้างไม่ยอมถูกเพื่อนล้อจนนึกถึงตัวเองว่าถึงฉันจะไม่สวยคบกับผู้ชายไม่ได้ หรือผู้หญิงกับผู้ชายทุกคู่ต้องเป็นอะไรกันด้วยหรือ โลกช่างไม่ยุติธรรมเลย

โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ 2

เรื่อง มะพร้าวเปรี้ยว

สำหรับนักเรียนชั้น ม. 2

เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ของการเรียนรู้

ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างชายและหญิง

สาระการเรียนรู้

ชายและหญิงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เพราะกระทำอย่างเดียวกันอาจมีมุมมองต่างๆ กันชายหญิงสามารถมีความรักได้ เพราะเป็นเรื่องราวงามแต่การมีเพศสัมพันธ์ก็เป็นเรื่องตามธรรมชาติเพียงแต่ต้องถึงเวลาอันเหมาะสมก็สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข เราควรหลีกเลี่ยงปัจจัยที่อาจนำมาสู่การมีเพศสัมพันธ์ ดังนั้นเราควรระวังเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนถึงวัยอันควร

กิจกรรมการเรียนรู้	บทบาทนักเรียน	บทบาทครู	สื่อการเรียนการสอน
ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน	- นักเรียนดูการนำเสนอ - ช่าว น.ส.พ. เรื่อง - ปราง อำลาวงการ - นักเรียนเขียนความคิดเห็นลงกระดาษ	- ครูอ่านช่าว น.ส.พ. เรื่อง ปราง อำลาวงการ - ครูแจกกระดาษคนละ 1 แผ่น - ครูตั้งคำถามว่า “นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับพฤติกรรมของ ปราง - ครูสุ่มคำตอบแสดงความคิดเห็นของนักเรียน 4-5 คน	- ช่าว น.ส.พ. เรื่อง ปราง - อำลาวงการ
ขั้นสู่กระตุนความรู้ลึก	- นักเรียนฟังเทปบันทึกเสียงเรื่อง ปราง - นักเรียนเขียนความรู้ลึกลงกระดาษ	- ครูแจกกระดาษคนละ 1 แผ่น - ครูเปิดเทปบันทึกเสียงเรื่อง ปราง - ครูตั้งคำถามว่า “ถ้านักเรียนหญิงเป็น ปราง นักเรียนรู้ลึกอย่างไร” ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น ถ้านักเรียนเป็นทอม นักเรียนจะรู้ลึกอย่างไร ทำไมเป็นเช่นนั้น	- เทปบันทึกเสียง เรื่อง “มะพร้าวเปรี้ยว”

ขั้นจัดระบบความคิด ความเชื่อ	- นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็น ความรู้สึกจนครบประเด็น - นักเรียนและครูรวมกันอภิปรายให้เกิดแนวคิดหลักตามประเด็น	ครูรวบรวมความรู้สึกของนักเรียนตามประเด็น ครูตั้งประเด็นคำถามเพื่อติดตามใบงานที่ 2.1 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอในชั้นเรียน	ใบงานที่ 2.1
ขั้นสรุป	- นักเรียนเขียนคำเตือนเพื่อนให้หลีกเลี่ยงสถานการณ์หรือพฤติกรรมเสี่ยง - นักเรียนจับคู่แล้วอ่านให้ฟัง - นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์คำเตือนของเพื่อนอยู่ในลักษณะสร้างสรรค์สังคมหรือไม่ ถ้าไม่ได้ช่วยกันแก้ไขคำเตือนให้เหมาะสม - ครูและนักเรียนเพิ่มเติมประเด็น		

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำเสนอข่าว น.ส.พ. เรือง ปราง อำลาวงการให้นักเรียนดู พร้อมแจกกระดาษคนละ 1 แผ่น
2. ครูตั้งคำถามว่า “นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับพฤติกรรมของปราง “จากข่าว น.ส.พ. นี้
3. นักเรียนเขียนความคิดเห็นลงกระดาษ
4. ครูสุ่มคำตอบแสดงความคิดเห็นของนักเรียน 4-5 คน

ขั้นกระตุ้นความรู้สึกลึก

1. ครูแจกกระดาษนักเรียนคนละ 1 แผ่น
2. ครูเปิดเทปบันทึกเสียงเรื่อง ปราง ให้นักเรียนฟัง
3. ครูตั้งคำถาม “ถ้านักเรียนหญิงเป็น ปราง นักเรียนรู้สึกอย่างไร ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น”
“ถ้านักเรียนชายเป็น ทอม นักเรียนรู้สึกอย่างไร ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น”
4. นักเรียนเขียนความรู้สึกลงกระดาษ

ขั้นจัดระดับความคิดความเชื่อ

1. ครูรวบรวมความรู้สึกของนักเรียนตามประเด็น
2. นักเรียนร่วมกันให้ความคิดเห็นต่อประเด็นความรู้สึกจนครบทุกประเด็น
3. ครูตั้งคำถามเพิ่มเติมตามใบงานที่ 2.1

ประเด็น

แนวคิด

- ทำไมทอมและปราง จึงแสดงท่าทีเช่นนั้น - เพราะทอมคิดว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นการระบายความใคร่ การยอมรับว่าเค้นในห้องของปรางเป็นลูก เพราะว่าหวังให้ทรัพย์สิน
- ขณะที่ปรางยอมมีเพศสัมพันธ์กับทอม ความรักความผูกพันในตัวทอมเมื่อตั้งครรภ์ก็มีความกังวลเพราะจะต้องรับภาระ และต้องเผชิญปัญหาต่างๆ ที่จะตามมาอีก
- ทอมและปราง ใครเป็นคนผิด เพราะอะไร - ทอมและปรางผิดทั้งคู่ เพราะทอมควรเข้าใจว่าการมีเพศสัมพันธ์ไม่ใช่เรื่องของความใคร่เท่านั้น แต่เป็นเรื่องที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นร่วมกันทั้งชายและหญิง เช่น ใช้อย่างอนามัยป้องกัน

- จากเหตุการณ์นี้ จะมีผลกระทบต่อฝ่ายชาย และฝ่ายหญิง อย่างไร
- ฝ่ายชายเสียชื่อเสียงและไม่เป็นที่ยอมรับของครอบครัวถูกตราจากสังคมว่าเอาเปรียบผู้หญิง
- ฝ่ายหญิง เสียอนาคตในการเรียนและการทำงานรวมถึงเสียความสัมพันธ์ในครอบครัวตน และเนื่องจากเป็นบุคคลที่เป็นคารา ฉะนั้นจึงอาจมีการเลียนแบบได้
- จะป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ได้ อย่างไร
- เราควรวางตัวให้เหมาะสมกับเพศ เป็นหญิงควรรักษาวลสงวนตัว ผู้ชายควรเป็นสุภาพบุรุษ
- วิธีหลีกเลี่ยงหรือป้องกันเหตุการณ์ที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร
- ทั้งสองฝ่ายต้องรู้จักยับยั้งชั่งใจ และวางตัวให้เหมาะสม เช่น ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่ไปไหนกันสองต่อสอง เป็นต้น

4. ครูให้นักเรียนนำเสนอผลงานในชั้น

5. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายให้เกิดแนวคิดหลักตามประเด็น

ขั้นสรุป

1. ให้นักเรียนเป็นคำเตือนเพื่อนให้หลีกเลี่ยงสถานการณ์ หรือพฤติกรรมเสี่ยง
2. ให้นักเรียนจับคู่และอ่านให้เพื่อนฟัง
3. ให้นักเรียนวิเคราะห์คำเตือนของเพื่อนและแก้ไขให้ถูกต้องด้วย

สื่อการเรียนรู้

1. ข้าว น.ส.พ. เรื่อง ปราง อาลาวงการ
2. เทปบันทึกเสียง เรื่อง มะปรางเปรียว
3. ใบงานที่ 3.1

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและการแสดงความรู้สึกลงในชั้น
2. สังเกตความตั้งใจและการมีส่วนร่วมในการอภิปรายในกลุ่ม
3. คำเตือนให้หลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนถึงวัยอันควร

เกณฑ์ นักเรียนสามารถเขียนคำเตือนสามารถแก้ไขได้ถูกต้องจำนวนมากกว่า 2 ใน 3

สรุปว่าบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ หากไม่ถึง 2 ใน 3 ให้พิจารณาสอนซ้ำ

ใบงานที่ 2.1

โปรแกรมสุขศึกษา โดยวิชาการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ 2 เรื่อง มะพร้าวเปรี้ยว
คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 5 คน แล้วให้แต่ละหมายเลข 1 - 5 ไปร่วมกันคิดหาคำ
ตอบตามหมายเลขข้อของตน เมื่อได้คำตอบจึงกลับมากลุ่มเดิม ให้ตัวแทนแต่ละหมายเลข
อภิปรายในชั้น

1. ทำไมหอมและปราง จึงแสดงท่าที่เช่นนั้น
2. หอมและปราง ใครเป็นคนผิด เพราะอะไร
3. จากเหตุการณ์นี้ จะมีผลกระทบต่อฝ่ายชายและฝ่ายหญิง อย่างไร
4. จะป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ได้อย่างไร
5. วิธีหลีกเลี่ยงหรือป้องกันเหตุการณ์ที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

มะปรางเปรี้ยว

มะปราง หรือ นางสาวปรางวลัย ปรีศนา เจ้าของเสียงเพลง ซา ลา ล่า ต้องลาวงการ เพราะท้องได้ 6 เดือน กับ นายสุรพันธ์ จำลองกุล ทอม วงทู คัวยวัยเพียง 18 ปี 8 เดือน เธอหายไปจากบ้านตั้งแต่ก่อนเข้าพรรษาและไม่ส่งข่าวคราวให้คนทางบ้านทราบ โดยไปพักอาศัยอยู่กับทอม วงทู ใช้ชีวิตแบบสามีภรรยาทั้งที่ยังอยู่ในสภาพนักเรียน มารดาได้รับทราบเหตุการณ์ก็เมื่อปรางตั้งครรภ์แล้ว และขออนุญาตให้มารดายินยอมให้จดทะเบียนสมรส มารดาปฏิเสธเพราะว่าเป็นห่วงลูกสาวยังไม่บรรลุนิติภาวะและมีทรัพย์สินต่างๆ มูลค่าเป็นล้าน ตนกลัวว่าชายหนุ่มจะมาหลอกเอาทรัพย์สินจากลูกสาว ช่วงที่คบกันอยู่นี้ปรางเบิกเงินจากธนาคารไปถึง 4 แสนบาท ตอนนี้ทอมจึงยื่นร้องขอต่อศาลขอจดทะเบียนสมรสและขอเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของปรางแทนมารดา

โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ 3

เรื่อง โจรเอดส์ปล้นธนาคาร

สำหรับนักเรียนชั้น ม. 2

เวลา 50 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

ตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างสรรค์สังคม

สาระการเรียนรู้

ความรู้สึกร่วมของผู้คิดเชื่อต้องการให้ผู้อื่นเห็นใจและมองว่าเราเป็นสมาชิกคนหนึ่ง
ในสังคม ถ้าไม่ให้ความช่วยเหลือก็อย่าซ้ำเติม เพราะถ้าเขาทนการทุกข์ทรมานจากสังคมไม่ได้เขาก็
แสดงพฤติกรรมต่อต้านหรือสร้างเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ได้ต่อทุกคนควรมีส่วนรวมกันช่วย
เหลือผู้คิดเชื่อเอดส์ เพื่อลดปัญหาที่ทำให้กระทบกระเทือนต่อสังคมและชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้	บทบาทนักเรียน	บทบาทครู	การเรียนการสอน
ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน	- นักเรียนดูการนำเสนอ ข่าว น.ส.พ. เรื่อง โจร เอดส์ นักเรียนเขียนความคิด เห็นลงกระดาษ	- ครูอ่านข่าว น.ส.พ. เรื่อง โจรเอดส์ปล้นธนาคาร - ครูแจกกระดาษคนละ 1 แผ่น - ครูตั้งคำถามว่า “นักเรียน” มีความคิดเห็นอย่างไรกับ พฤติกรรมของโจร - ครูสุ่มคำตอบแสดงความ คิดเห็นของนักเรียน 4-5 คน	- ข่าว น.ส.พ. เรื่อง เอดส์ปล้นธนาคาร
ขั้นสื่อกระตุ้นความรู้สึกร่วม	- นักเรียนฟังเทปบันทึก เสียงเรื่อง ชีวิตโจร - นักเรียนเขียนความรู้สึก - ลงกระดาษ	- ครูแจกกระดาษคนละ 1 แผ่น - ครูเปิดเทปบันทึกเสียง เรื่อง โจรเอดส์ปล้น ธนาคาร - ครูตั้งคำถามว่า “ถ้า นักเรียนเป็นโจร นักเรียน รู้สึกอย่างไร” ทำไมถึง เป็นเช่นนั้น	- เทปบันทึกเสียง เรื่อง “ชีวิตโจร”

ขั้นจัดระบบความคิด ความเชื่อ ขั้นสรุป	-นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นความรู้สึกจนครบประเด็น -นักเรียนและครูรวมกันอภิปรายให้เกิดแนวคิดหลักตามประเด็น -นักเรียนเขียนคำเตือนให้กำลังใจผู้คิดเชื่อ -นักเรียนจับคู่แล้วอ่านให้ฟัง -นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์คำเตือนของเพื่อนอยู่ในลักษณะสร้างสรรค์สังคมหรือไม่ ถ้าไม่ได้ช่วยกันแก้ไขคำเตือนให้เหมาะสม -ครูและนักเรียนเพิ่มเติมประเด็น	-ครูรวบรวมความรู้สึกของนักเรียนตามประเด็น -ครูตั้งประเด็นคำถามเพิ่มเติมตามใบงานที่ 3.1 -ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอในชั้นเรียน -ครูให้นักเรียนทำงานตามใบงาน -ครูตั้งประเด็นเพิ่มเติม	-ใบงานที่ 3.1
--	---	--	----------------------

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำเสนอข่าว น.ส.พ. เรื่อง โจรเอดส์ปล้นธนาคาร ให้นักเรียนดู พร้อมแจกกระดาษคนละ 1 แผ่น
2. ครูตั้งคำถามว่า “นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับพฤติกรรมของโจร” จากข่าว น.ส.พ. นี้
3. นักเรียนเขียนความคิดเห็นลงกระดาษ
4. ครูสุ่มคำตอบแสดงความคิดเห็นของนักเรียน 4.5 คน

ขั้นกระตุ้นความรู้สึก

1. ครูแจกกระดาษนักเรียนคนละ 1 แผ่น
2. ครูเปิดเทปบันทึกเสียง เรื่อง ชีวิตของโจ ให้นักเรียนฟัง

3. ครูตั้งคำถาม “ถ้านักเรียนเป็นโจ นักเรียนรู้สึกอย่างไร ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น”

4. นักเรียนเขียนความรู้สึกลงกระดาษ

ขั้นจัดระดับความคิดความเชื่อ

1. ครูรวบรวมความรู้สึกของนักเรียนตามประเด็น
2. นักเรียนร่วมกันให้ความคิดเห็นต่อประเด็นความรู้สึกจนครบทุกประเด็น
3. ครูตั้งคำถามเพิ่มเติมตามใบงานที่ 3.1

ประเด็น

-ความรู้สึกของนักเรียนต่อผู้คิดเชื้อ
ก่อนและหลังฟังเรื่อง โจรเอดส์
เปลี่ยนนาการ ต่างกันอย่างไร
เพราะเหตุใด
-ถ้าโจเป็นพ่อของนักเรียน ต้อง
การทำร้ายคนอื่นหรือก่อคดีเช่น
นี้ เราารู้สึกอย่างไร มีผลกระทบต่อ
ครอบครัว

-นักเรียนเสนอแนวปฏิบัติต่อผู้คิด
เชื้อเอดส์ให้มากที่สุด

-เขียนแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา
กระทบกระเทือนสังคมจากผู้คิดเชื้อ

แนวคิด

-ต่างกัน ตอนแรกรู้สึกโมโหที่ทำให้คนอื่น
เดือนร้อน พอฟังชีวิตของโจแล้วรู้สึก
สงสารเขา เริ่มเข้าใจว่าเมื่อพลาดพลั้ง
แล้วนำไปโอกาสแก่เขา
-รู้สึกเข้าใจพ่อ ไม่ซ้ำเติมพ่อคนรอบข้าง
เด็ดจันท์คนในบ้าน โคนดูถูก เพิ่มแรง
กดดันทุกคนในครอบครัว

-ควรเข้าใจและให้กำลังใจกับผู้คิดเชื้อ ให้
ความช่วยเหลือเขาให้ดำเนินชีวิตอย่างมี
ความสุข

-เมื่อเราอยู่ร่วมกับผู้คิดเชื้อในบ้าน ที่ทำงาน
หรือในชีวิตประจำวัน ควรคิดว่าเขาเป็นคน
ที่มีความสามารถเหมือนคนปกติมีโอกา
สเท่าเทียมคนอื่นๆ

4. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานในชั้น

5. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายให้เกิดแนวคิดหลักตามประเด็น

ขั้นสรุป

1. ให้นักเรียนเขียนคำเตือนให้กำลังใจผู้คิดเชื้อ
2. ให้นักเรียนจับคู่และอ่านให้เพื่อนฟัง
3. นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์คำเตือนของเพื่อนอยู่ในลักษณะสร้างสรรค์สังคมหรือไม่ ถ้า
ไม่ได้ช่วยกันแก้ไขคำเตือนให้เหมาะสม

สื่อการเรียนรู้

1. ข่าวนั่งสื่อพิมพ์ เรื่อง โจรเอดส์ปล้นธนาคาร
2. เทปบันทึกเสียงเรื่อง ชีวิตของโจ
3. ใบงานที่ 3.1

ประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและการแสดงความรู้สึกลงในกลุ่มและในชั้น
 2. สังเกตความตั้งใจและการมีส่วนร่วมในการอภิปรายในกลุ่ม
 3. คำเตือนให้กำลังใจผู้ติดเชื้อหลังจากแก้ไขให้อยู่ในลักษณะสร้างสรรค์สังคม
- เกณฑ์ นักเรียนสามารถเขียนคำเตือนให้กำลังใจผู้ติดเชื้อในลักษณะสร้างสรรค์จำนวนมากกว่า 2 ใน 3 สรุปว่าบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ หากไม่ถึง 2 ใน 3 ให้พิจารณาสอนซ้ำ

โปรแกรมสุขใบงานที่ 3.1

ศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ 3 เรื่อง โจรเอดส์ปล้นธนาคาร

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 6 คน เพื่ออภิปรายหาข้อสรุปแล้วส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้นในประเด็นต่อไปนี้

1. ความรู้สึกของนักเรียนต่อผู้ติดเชื้อก่อนและหลังฟังเรื่อง “โจรเอดส์ปล้นธนาคาร ต่างกันอย่างไร เพราะเหตุใด”
2. ถ้าโจเป็นพ่อของนักเรียน ต้องการทำร้ายคนอื่นหรือก่อคดีเช่นนี้ เราารู้สึกอย่างไร มีผลกระทบต่อกิจกรรมอย่างไร
3. ให้นักเรียนเสนอแนวปฏิบัติตนต่อผู้ติดเชื้อเอดส์ให้มากที่สุด
4. เขียนแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดปัญหากระทบกระเทือนสังคมจากผู้ติดเชื้อ

ชีวิตของโจ

โจ หนุ่มวัย 18 ปี เดินออกจากรั้ววิทยาลัยอาชีวศึกษา มาเป็นพนักงานรับ-ส่งเอกสารของบริษัทเอกชน ด้วยเป็นคนมนุษยสัมพันธ์ดี ขยัน จนเป็นที่รักของเพื่อนร่วมงาน จนมีเพื่อนสนิท 2-3 คน ไปเที่ยวกลางคืน เชน ผับ ดับเบิลบางครั่งก็เที่ยวหญิงบริการ เวลามาผ่านไป 2 ปี บริษัทของโจมีโครงการตรวจสอบสุขภาพประจำปีของพนักงานทุกคน โจโชคร้ายกว่าใครเมื่อฟังผลตรวจพบว่าเลือดมีเชื้อเอชไอวี ทำให้เขาอกลุ่มใจมากจึงปรึกษากับเพื่อนสนิทที่เคยไปเที่ยวด้วยกัน เพื่อนๆตกใจและบอกต่อกันว่า “โจเป็นเอดส์” เพื่อนสนิทและเพื่อนร่วมงานคนอื่นเริ่มรังเกียจเวลาพบโจ กินข้าวอยู่ก็เดินหนี ไม่ยอมพูดจาด้วย แม้แต่ก๊ากเฟนของโจก็หลบหน้าหลบตาและบอกเลิกในที่สุด โจโดนไล่ออกจากงานกลายเป็นคนตกงาน ไม่มีเงินใช้ ไม่มีจุดหมายในชีวิตจนเปลี่ยนมาประชิดสังคมเพราะเขาเป็นเอดส์อย่างไรก็ต้องตายชีวิตไม่มีค่า โจซกซิงวิ้งราว เข้าคุกครั้งแล้วครั้งเล่าไม่สะทกสะท้านกับกฎหมายบ้านเมือง จนครั้งสุดท้ายโจปล้นธนาคารกรุงศรีอยุธยากับเพื่อน 2 คน กลางวันแสดๆ แล้วถูกตำรวจจับกุม ให้ปากคำสารภาพตลอดและจบชีวิตด้วยการใช้เชือกผูกกรองเท้าผูกคอตนเองในห้องขังทั้งที่ยังไม่สิ้นสุคติ

โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ 4

เรื่อง อย่างไรก็ดีเสี่ยง

สำหรับนักเรียนชั้น ม. 2

เวลา 50 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

มีทักษะในการปฏิเสธและหาทางออกเมื่อถูกเข้าซื้อหรือสบประมาทให้มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย >

สาระการเรียนรู้

การปฏิเสธเป็นสิทธิส่วนบุคคล ควรฝึกฝนให้ชำนาญเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่คับขันหรือการเลี้ยงกิจกรรมนั้น เราสามารถใช้คำพูดป้องกันตัวเราเองได้โดยปฏิเสธอย่างถ่อมหน้าใจเพื่อรักษาความเป็นเพื่อนไว้

กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้	บทบาทของนักเรียน	บทบาทของครู	สื่อการเรียนการสอน
ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน	- นักเรียนดู/เลือกภาพการ์ตูน 1 ภาพ	- ครูนำภาพการ์ตูน 2 ภาพ	- ภาพการ์ตูน 2 ภาพเป็นภาพชวนกันไปเที่ยวแล้วติดเอดส์และชวนแล้วไม่ไปเที่ยวไม่ติดเอดส์
ขั้นรู้ชัดเห็นจริง	- นักเรียนฟัง/เขียนการปฏิเสธลงกระดาษทุกคน - นักเรียนทั้งหมดเลือกคำปฏิเสธที่เหมาะสม 3 คำตอบ	- ครูแจกกระดาษ - ครูตั้งคำถาม “ถ้ามีเหตุการณ์เช่นนี้คุณจะทำอย่างไร” - ครูจัดกลุ่มคำตอบของนักเรียน - ครูให้นักเรียนศึกษาหลักการปฏิเสธจากใบความรู้	- ใบงานที่ 4.1 ประเด็นคำถาม - เพื่อนชวนไปเที่ยวห้าง - เพื่อนชวนกินไอศกรีม - เพื่อนชวนดูภาพยนตร์ - ใบความรู้ที่ 4.1 หลักการปฏิเสธ

กิจกรรมการเรียนรู้ การสอนหลัก	บทบาทของนักเรียน	บทบาทของครู	สื่อการเรียนการสอน
ขั้นลงมือกระทำ ขั้นสรุป	- นักเรียนประเมินว่า ประโยชน์ที่เลือกเป็น ไปตามเกณฑ์หรือไม่ - นักเรียนและครูร่วม กันวิเคราะห์ประโยชน์ ที่เลือกแก้ไขให้ถูกต้อง ตามหลักการ ปฏิบัติ - นักเรียนฝึกลงมือ กระทำกลุ่ม 3 คน ผลัดกันเป็นผู้ชวน/ ถูกชวน/ผู้สังเกตการณ์ - นักเรียนและครูช่วย กันสรุปหลักการ ปฏิบัติ	- ครูสรุปหลักการ ปฏิบัติ - ครูให้นักเรียนฝึก ลงมือกระทำจัด กลุ่มผลัดกันเป็น A B และ C - ครูสุ่ม 2 - 3 กลุ่ม ตามสถานการณ์ ที่กำหนด	- ใบงานที่ 4.2 ประเด็นคำถาม 1. การดื่มเหล้า 2. การเที่ยวกลางคืน 3. การเที่ยวหาบริการ 4. การนอนค้างกับเพื่อน 5. การเที่ยวติดโคเคน 6. การเที่ยวกับเพื่อนชาย ตามลำพัง

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำภาพการ์ตูนสองภาพ ภาพที่ 1 ชวนกันไปเที่ยวแล้วคิดเฮดส์ ภาพที่ 2 ชวนแล้วไม่ไปเที่ยวไม่คิดเฮดส์ ให้นักเรียนเลือกภาพใดภาพหนึ่ง
2. นักเรียนดูภาพการ์ตูนทั้งสองภาพและเลือกหนึ่งภาพ

ขั้นรู้ชัดเห็นจริง

1. ครูตั้งคำถามตามใบงานที่ 4.1

ถ้ามีเหตุการณ์เช่นนี้คุณจะทำอย่างไร

1. เพื่อนชวนไปเที่ยวห้างสรรพสินค้า
2. เพื่อนชวนไปกินไอศกรีมหลังเลิกเรียน
3. เพื่อนชวนไปดูภาพยนตร์

2. นักเรียนฟังและเขียน การปฏิเสธลงกระดาษทุกคน

3. ครูจัดกลุ่มคำตอบของนักเรียนทั้งหมด

4. นักเรียนทั้งหมดเลือกคำตอบที่เหมาะสม 3 คำตอบ

5. ครูให้นักเรียนศึกษาหลักการปฏิเสธจากใบความรู้ที่ 4.1

6. นักเรียนประเมินว่าประโยคที่เลือกเป็นไปตามเกณฑ์หรือไม่

7. นักเรียนและครูวิเคราะห์ประโยคที่เลือกไว้ นำมาแก้ไขให้ถูกต้องตามหลักการปฏิเสธ

8. ครูสรุปหลักการปฏิเสธ

ขั้นลงมือกระทำ

1. ครูให้นักเรียนจับกลุ่ม 3 คน ผลัดกันเป็น A B และ C จับคู่ ฝึกลงมือกระทำตามใบงานที่ 4.2 ประเด็นคำถาม

1. การดื่มเหล้า
2. การเที่ยวกลางคืน
3. การเที่ยวหญิงบริการ
4. การนอนค้างคืนกับเพื่อน
5. การเที่ยวดิสโก้เทค
6. การไปเที่ยวกับเพื่อนชายตามลำพัง

2. นักเรียนฝึกลงมือกระทำกลุ่มละ 3 คน ผลัดกันเป็น ผู้ชวน ผู้ถูกชวนและผู้สังเกตการณ์ เน้นการปฏิเสธแบบธรรมดาและปฏิเสธแบบเข้าข้าง

3. ครูสุ่มนักเรียน 2 - 3 กลุ่ม ปฏิเสธหน้าชั้นเรียนตามสถานการณ์ที่กำหนด

ขั้นสรุป

นักเรียนและครูช่วยกันสรุปหลักการปฏิเสธ

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพการ์ตูน 2 ภาพเป็นภาพชวนกันไปเที่ยวแล้วติดแฮคส์ และ ชวนแล้วไม่ไปเที่ยวไม่ติดแฮคส์
2. ใบงานที่ 4.1 ประเด็นคำถาม
 - เพื่อนชวนไปเที่ยวห้าง
 - เพื่อนชวนกินไอศกรีม
 - เพื่อนชวนดูภาพยนตร์
3. ใบความรู้ที่ 4.1 หลักการปฏิเสธ
4. ใบงานที่ 4.2 ประเด็นคำถาม
 - การดื่มเหล้า
 - การเที่ยวกลางคืน
 - การเที่ยวหญิงบริการ
 - การนอนค้างกับเพื่อน
 - การเที่ยวคิสโก้เรค
 - การเที่ยวกับเพื่อนชายตามลำพัง

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ และการแสดงออกในกลุ่มย่อยและในชั้น
 2. สังเกตความตั้งใจ และการมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติคิบทสนทนา
 3. ตรวจสอบบทสนทนาการปฏิเสธ ในกระดาษคำตอบ หลังแก้ไขให้ถูกต้องตามหลักการปฏิเสธ
- เกณฑ์ นักเรียนสามารถปฏิเสธได้อย่างถูกต้องตามหลักการปฏิเสธ จำนวนมากกว่า 2 ใน 3 สรุปว่าบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ หากไม่ถึง 2 ใน 3 ให้พิจารณาสอนซ้ำ

โปรแกรมสุขศึกษาที่ 4 เรื่อง อย่างไรก็ปฏิเสธ

การปฏิเสธเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่ทุกคนควรเคารพซึ่งกันและกัน ในความต้องการซึ่งแตกต่างกัน การปฏิเสธที่ใช้ได้ผลมักเป็นการปฏิเสธในสิ่งที่ปฏิบัติแล้วไม่เกิดประโยชน์ หรือเกิดผลกระทบในแง่ลบตามมา และเป็นการชักชวนในหมู่เพื่อน

หลักการปฏิเสธที่ดีมีดังนี้

1. ปฏิเสธอย่างจริงจังทั้งท่าทาง คำพูดและน้ำเสียง เพื่อแสดงความตั้งใจอย่างชัดเจนที่จะขอปฏิเสธ
2. ใช้ความรู้สึกเป็นข้ออ้างประกอบเหตุผล เพราะการใช้เหตุผลอย่างเดียวมักถูกโต้แย้ง
3. การขอความเห็นชอบ และแสดงการขอบคุณเมื่อผู้ชวนยอมรับ จะเป็นการรักษาน้ำใจของผู้ชวน
4. เมื่อถูกเข้าซื้อหรือสวประมาท ไม่ควรหวั่นไหวไปกับคำพูดเหล่านั้น เพราะจะทำให้ขาดสมาธิในการหาทางออก ควรยืนยันการปฏิเสธและหาทางออกโดยเลือกวิธีต่อไปนี้
 - 4.1 ปฏิเสธซ้ำโดยไม่ต้องใช้ข้ออ้าง พร้อมทั้งบอกสาเหตุทางเลียงจากเหตุการณ์ไป
 - 4.2 การต่อรอง โดยการหากิจกรรมอื่นที่ดีกว่ามาทดแทน
 - 4.3 การผัดผ่อน โดยการขอยืดระยะเวลาออกไป เพื่อให้ผู้ชวนเปลี่ยนความตั้งใจ

ตัวอย่างขั้นตอนปฏิเสธและตัวอย่างคำพูดปฏิเสธ

ขั้นตอน	ตัวอย่างคำพูด
1. อ้างความรู้สึกประกอบเหตุผล	“ฉันกลัวคุณพ่อคุณแม่จะเป็นห่วงถ้ากลับบ้านช้า”
2. การขอปฏิเสธ	“ขอไม่ไปนะเพื่อน”
3. การขอความเห็นชอบ	“เธอคงไม่ว่าอะไรใช่ไหม...ขอบคุณเธอมากเลย”
4. เมื่อถูกเข้าซื้อหรือสวประมาท เลือกวิธีต่อไปนี้	
4.1 ปฏิเสธซ้ำไม่ต้องมีข้ออ้าง	“ไม่ไปดีกว่า เราขอกลับก่อนนะ” (เดินออกจากเหตุการณ์)
4.2 การต่อรอง	“เอาอย่างงี้ดีไหม เธอไปดูหนังสือที่บ้านเรากี่แล้วกัน”
4.3 การผัดผ่อน	“ฉันต้องไปแล้ว วันหลังก็แล้วกันนะ (เดินออกจากเหตุการณ์)”

ใบงานที่ 4.1

โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ 4 เรื่อง อย่่างไรก็ไม่เสี่ยง
คำชี้แจง ให้นักเรียนทุกคนเขียนคำปฏิเสธการชวนของเพื่อนตามสถานการณ์ต่อไปนี้
ลงในกระดาษที่แจกให้

ถ้ามีเหตุการณ์เช่นนี้คุณจะทำอย่างไร

1. เพื่อนชวนไปเที่ยวห้างสรรพสินค้า
2. เพื่อนชวนไปกินไอศกรีมหลังเลิกเรียน
3. เพื่อนชวนไปดูภาพยนตร์

ใบงานที่ 4.2

โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ 4 เรื่อง อย่่างไรก็ไม่เสี่ยง
คำชี้แจง ให้นักเรียนจับกลุ่ม 3 คน เป็น A B และ C สลับกันเป็นผู้ชวนผู้ถูกชวนและผู้
สังเกตการณ์ แสดงบทบาทการปฏิเสธแบบธรรมดาและแบบมีการเข้าชี้ตามสถานการณ์ต่อไปนี้

1. การดื่มเหล้า
2. การเที่ยวกลางคืน
3. การเที่ยวหญิงบริการ
4. การนอนค้างคืนกับเพื่อน
5. การเที่ยวคิสโก้เรค
6. การไปเที่ยวกับเพื่อนชายตามลำพัง

ภาคผนวก ก

**แบบสอบถามเกี่ยวกับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
เพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**

เจดอยแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มี 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามวัดเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันเอดส์

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันเอดส์

2. โปรดอ่านคำสั่งในแต่ละตอนก่อนลงมือทำ และตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

3. แบบสอบถามใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลเสียใด ๆ ต่อนักเรียน

ไม่ต้องเขียนชื่อลงในแบบสอบถามฉบับนี้

ขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือ

เลขที่แบบสอบถาม []

แบบสอบถามครั้งที่ []

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้และขีดเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ปัจจุบันนักเรียนอายุ.....ปี (ระบุจำนวนเต็มของอายุ)

2. เพศ () ชาย () หญิง

3. ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับใคร

- () ทั้งบิดา และ มารดา () เพื่อน
() บิดา หรือ มารดา () คนเดียว
() ญาติ โปรดระบุ..... () อื่นๆ ระบุ

4. นักเรียนมีเพื่อนสนิทอยู่ในโรงเรียนกี่คน

- () ไม่มี () 1 - 2 คน
() 3 - 4 คน () 5 - 6 คน
() 7 - 9 คน () 10 คนขึ้นไป

5. นักเรียนมีเพื่อนสนิทอยู่นอกโรงเรียนกี่คน

- () ไม่มี () 1 - 2 คน
() 3 - 4 คน () 5 - 6 คน
() 7 - 9 คน () 10 คนขึ้นไป

6. กิจกรรมที่นักเรียนทำในเวลาว่าง (ตอบเรียงลำดับมากไปหาน้อย เช่น 1,2,3, ...)

- () อ่านหนังสือการ์ตูน/นวนิยาย () เล่นกีฬา
() ฟังเพลงหรือเล่นดนตรี () นอนเล่น
() ดูโทรทัศน์ () ดูภาพยนตร์
() ปลูกต้นไม้ ช่วยงานบ้าน () อื่น ๆ

1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้

1. การรักษาพรหมจรรย์ของหญิงชายเป็นการกระทำที่น่ายกย่อง
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย
2. ผู้ชายถูกล่วงละเมิดทางเพศเป็นเรื่องไม่เสียหาย
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย
3. หญิงเรียวร้อยจะไม่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย
4. หญิงชายควรรักษาพรหมจรรย์ไว้ให้คู่ครองเท่านั้น
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย
5. การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย
6. การมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียนปลอดภัยกว่าเที่ยวหญิงบริการ
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย
7. คุณค่าของคนอยู่ที่การทำความดี
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย
8. การปฏิเสธเป็นสิทธิอันชอบธรรมของบุคคล
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย
9. เมื่อปฏิเสธการชวนของเพื่อนทำท่านารู้สึกไม่สบายใจ
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย
10. การเตือนและการปฏิเสธควรคำนึงถึงความรักความห่วงใยเป็นสำคัญ
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย
11. การที่ท่านปฏิเสธการชวนของเพื่อนท่านรู้สึกไม่สบายใจ
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย
12. การเตือนและการปฏิเสธควรคำนึงถึงการใช้คำพูดเป็นสำคัญ
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามวัดเจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย / ลงในตารางที่ ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว - ตามเกณฑ์ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านอย่างยิ่ง

เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่าน

ไม่แน่ใจ หมายถึง ข้อความนั้นท่านรู้สึกไม่แน่ใจ

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของท่าน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของท่านอย่างยิ่ง

ข้อคำถาม	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
1. ผู้ติดเชื้อเอดส์เป็นบุคคลที่น่ารังเกียจ 2. ผู้ติดเชื้อเอดส์เป็นบุคคลที่น่ากลัว 3. เอดส์เป็นโรคที่ป้องกันได้ 4. ควรให้อภัยในความผิดพลาดแก่ผู้ป่วยเอดส์สำนักคิด 5. ควรให้กำลังใจต่อผู้ติดเชื้อเอดส์ 6. มีความมั่นใจเมื่อได้รับคำแนะนำเรื่องการป้องกันเอดส์ 7. การแสดงความเอาใจใส่ให้อภัยผู้ติดเชื้อหรือผู้ป่วย 8. เมื่อไปดูคอนเสิร์ตกับเพื่อนควรขออนุญาตผู้ปกครอง ทุกครั้ง 9. การลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเป็นการป้องกันเอดส์ ได้ทางหนึ่ง 10. การปฏิบัติตนในการป้องกันเอดส์ถือเป็นเรื่องยุ่งยาก 11. สร้างความรักและความเข้าใจในครอบครัวช่วย ป้องกันเอดส์ 12. การรณรงค์ป้องกันเอดส์เป็นการเสียเวลาไม่คุ้มค่าเงิน 13. ข้างเรื่องเอดส์เป็นเรื่องหลอกลวงเพื่อไม่ให้คนเที่ยว โสด					

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
14. การมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกันปลอดภัยจากเอดส์ 15. การมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนเพศต่างเพศปลอดภัยจากเอดส์ 16. การมีเพศสัมพันธ์เป็นการแสดงความรัก 17. การสร้างครอบครัวใหม่บางครั้งไม่จำเป็นต้องให้ผู้ใหญ่อนุญาต					

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันเอดส์ในเรื่องทักษะการปฏิเสธโดยการเจรจาต่อรองเพื่อรักษาน้ำใจของผู้อื่น และผลประโยชน์ของตนเองเพื่อป้องกันเอดส์

คำชี้แจง นักเรียนทำเครื่องหมาย (x) ลงบนตัวเลือก ก. ข. ค. หรือ ง. หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว หรือหากเติมข้อ ง. ให้เติมข้อความตามความคิดเห็นของนักเรียน

แบบสอบถามรวม ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามทุกข้อ จำนวน 12 ข้อ

1. วันหนึ่งเพื่อนท่านมาชวนไปดูวิดีโอที่บ้าน (เออ ! ก็ดีเหมือนกันกำลังแข่งอยู่พอดี) แต่พอไปถึงบ้านเพื่อนท่านก็มารู้ว่าหนังที่เพื่อนท่านเช่ามาเป็นหนังโป๊ ท่านจะทำอย่างไร
 - ก. ตกลงและบอกว่า “ต้องอย่างนี้ซิ มีของดีต้องแบ่งกันดู ถึงจะเรียกว่ารักกันจริง”
 - ข. ปฏิเสธและบอกว่า “หนังแบบนี้เราไม่ดู ที่หน้าทีหลังไม่ต้องมาชวน”
 - ค. ปฏิเสธและบอกว่า “เราเพิ่งนึกขึ้นได้ว่าเดียวเราต้องไปรับพี่สาวที่ทำรต เราคงดูด้วยไม่ได้นะ”
 - ง. วิธีอื่นๆ ระบุ.....
2. ถ้าพี่หรือน้องของท่านชอบไปเที่ยวผับ และชักชวนให้ท่านไปด้วย ท่านจะทำอย่างไร
 - ก. ปฏิเสธและบอกว่า “ไม่ชอบเสียงดัง เหมือนวันบុหรี เสียสุขภาพ”
 - ข. ปฏิเสธพร้อมบอกว่า “ไปเที่ยวผับถือว่าไม่ช่วยชาติประหยัด”
 - ค. ตกลงและบอกว่า “ได้เลย ขอเป็นวันพรุ่งนี้นะ”
 - ง. วิธีอื่นๆ ระบุ
3. ปิดเทอมนี้เพื่อนๆ ตกลงกันว่าจะไปเที่ยวทะเลซึ่งจะต้องค้างกัน 2 คืนท่านจะทำอย่างไร
 - ก. ตกลง ไปซิไป ด้วยคน
 - ข. ไม่ไป ขอโทษจริงๆ เราต้องไปทำงานพิเศษ
 - ค. ไม่ไป เดี๋ยวนี้
 - ง. วิธีอื่นๆ ระบุ.....
4. ใครๆ เขาก็ว่าท่านเป็นคนรักโรแมนติกซะมาก อยู่มาวันหนึ่งเจ้าเพื่อนรัก (แต่รักน้อยกว่ารต) มาชวนท่านไปจีรตเล่น ท่านจะทำอย่างไร
 - ก. ตกลงชอบเหมือนกัน
 - ข. ไม่ไป ขอโทษจริงๆ วันนี้เราไม่ว่าง
 - ค. ไม่ไป เราจี้เกียจออก
 - ง. วิธีอื่นๆ ระบุ.....

5. วันนี้เพื่อนข้างห้องบังอาจมาท้าท่านแข่งเกมส์ที่ร้านคอมพิวเตอร์ หรือ ที่ห้างชั้นนี้ (ไอ้ไปหรือก็อยากไป) แต่ว่าพรุ่งนี้ท่านต้องสอบปลายภาคเสียด้วย ท่านจะอย่างไร
- ก. ไม่เล่น เขาเอาไว้ให้เด็กๆ เล่นกัน
 - ข. ได้เลย เดียวก็รู้ว่าใครแน่
 - ค. ไม่เล่น ขอเตรียมตัวอ่านหนังสือสอบก่อน
 - ง. วิธีอื่นๆ ระบุ.....
6. วันนี้ชั่วโมงว่างเป็นคาบสุดท้ายเสียด้วย พวกเราแก๊งขาโจ๋ ชวนกันไปกินไอศกรีม ท่านจะอย่างไร
- ก. ตกกลางแล้วเจอกันที่ร้าน
 - ข. ไม่ไป ยังไม่เลิกเรียน
 - ค. ไม่ไป เดียวเราต้องไปพบอาจารย์ที่ห้องสมุด
 - ง. วิธีอื่นๆ ระบุ.....
7. อยู่ ๆ เพื่อนท่านก็มาชวนไปนั่งริมเขื่อน ท่านจะอย่างไร
- ก. ไม่ไป ขอโทษจริง ๆ เราต้องรีบกลับบ้าน
 - ข. ตกลง เราก็อบไปทีนั้นเหมือนกัน
 - ค. ไม่ไป เราว่าเสียเวลาเปล่า ๆ
 - ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....
8. วันนี้ตั้งใจจะช่วยแม่ทำกับข้าวเสียหน่อย แต่แล้วเพื่อนที่แสนดีก็มาชวน ท่านไปซื้อของขวัญวันเกิดแฟน ท่านจะอย่างไร
- ก. ตกลง กลับมาค่อยมาช่วยแม่ต่อ
 - ข. ไม่ไป เราต้องช่วยแม่ก่อน
 - ค. ไม่ไป จี้เกียจออกจากบ้าน
 - ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....
9. เย็นนี้เพื่อนบอกว่าให้ทำตัวให้ว่าง เพราะจะมาชวนไปงานวันเกิดเพื่อน ท่านจะอย่างไร
- ก. ไม่ไป เขาไม่ได้ชวนเรา
 - ข. ไม่ไป เราต้องไปธุระกับพ่อ คงเข้าใจเรานะ
 - ค. ตกลง ไอ้เราชอบของฟรีอยู่แล้ว
 - ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....

10. หลังเลิกเรียนวันนี้เพื่อนมาชวนท่านไปกินไก่ KFC ท่านจะอย่างไร
- ก. ไม่ไป เราไม่ชอบอาหารฟาสต์ฟู้ด คงไม่ว่าเรานะ
 - ข. ไม่ไป แล้วเดินหนี
 - ค. ตกลง แล้วเจอกันเวลาเดิม
 - ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....
11. ขณะที่รอรถประจำทางเพื่อจะกลับบ้าน อยู่ ๆ ก็มีคนแปลกหน้ามาถามว่า
“บ้านอยู่ไหนจ๊ะ พอจะบอกเบอร์โทรที่บ้านได้ไหม”
- ก. ยิ้มและบอกเบอร์โทรที่บ้าน
 - ข. ไม่ตอบแล้วเดินหนี
 - ค. แม้บอกว่าไม่ให้คุยกับคนแปลกหน้า
 - ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....
12. วันอาทิตย์มาชวนท่านไปดูการแข่งขันรถมอเตอร์ไซด์ที่สวนเกษตร ท่านจะอย่างไร
- ก. ปฏิเสธ ไม่ไป มันอันตรายนะ
 - ข. ปฏิเสธ พออาทิตย์ไม่ว่าง ขอบใจที่ชวน
 - ค. ตกลง ตามใจเธอซิ
 - ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....

3.2 แบบสอบถามตอบเฉพาะเพศชาย จำนวน 14 ข้อ (13 - 26)

13. ขณะที่ท่านดูหนังสือที่บ้านเพื่อน เพื่อนชวนท่านไปเที่ยวหญิงบริการ หลังสอนเสร็จ
ท่านจะอย่างไร
- ก. ปฏิเสธและบอกเพื่อนว่า “ตอนนี้เรายังเด็กอยู่
 - ข. ปฏิเสธและบอกเพื่อนว่า “เที่ยวอย่างนี้น่าจะเป็นติดเชื้อเอดส์รายต่อไปนี้จะ
เปลี่ยนเป็นเที่ยวบ้านเรามากกว่า แม่เราทำอาหารอร่อย
 - ค. รับคำชวนทันที เพราะคิดว่าเที่ยวครั้งเดียวคงไม่ทำให้ติดเอดส์
 - ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....
14. ถ้าท่านมีปัญหาหกล้มใจและเพื่อนแนะนำให้ไปหันไปเที่ยวหญิงบริการเพื่อคลายเครียด
- ก. ตอบตกลงพร้อมไปได้ทันที
 - ข. ปฏิเสธและบอกเพื่อนว่า “ฉันเลือกที่จะเล่นกีฬาโดยไม่ต้องเอาชีวิตไปเสี่ยง
ขนาดนั้น”
 - ค. ปฏิเสธและบอกเพื่อนว่า “อย่าให้เรากลุ้มใจมากกว่านี้เลย” พร้อมกับเดินหนี
 - ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....

15. ถ้าเพื่อนไม่ให้เข้ากลุ่มเพราะไม่เที่ยวหญิงบริการท่านจะทำอย่างไร
- ยอมเสียเพื่อนและยืนยันไม่เที่ยวหญิงบริการเด็ดขาด
 - ตัดสินใจไปเที่ยวทันทีเพื่อไม่ให้เสียเพื่อน
 - บอกเพื่อนว่า “ไม่ไปแน่นอน แต่เรายังคบกันได้ใช่ไหม”
 - วิธีอื่น ๆ ระบุ.....
16. เมื่อเพื่อนพูดจาดูถูกเพราะไม่ไปเที่ยวคาราโอเกะด้วยกัน ท่านจะทำอย่างไร
- ไปกันเฉยวันที่จะได้เลิกดูถูกซะที
 - บอกเพื่อนว่า “ความเป็นเพื่อน เธอก็รู้ว่าคนเราชอบไม่เหมือนกันนะ
จึงจะคบกันได้นาน”
 - หาทางหลีกเลี่ยงและเดินหนีไปเลย
 - วิธีอื่น ๆ ระบุ.....
17. ที่วัดมีงานประจำปี พร้อมทั้งมีการละเล่นต่าง ๆ คตินี้เพื่อนมาชวนท่านไปดู
การแข่งขันวิ่ง
- ปฏิเสธ “ไม่ไปหรอก แม่บอกว่าอันตราย”
 - ปฏิเสธ “ที่บ้านยังไม่เสร็จเลย เราคงไปไม่ได้หรอก”
 - ตกลงรอเดี๋ยวนะ ขอไปบอกแม่ก่อน
 - วิธีอื่น ๆ ระบุ.....
18. ลุงกำนันแกชอบตีไก่ชน ซึ่งหลังวันพระแกมักจะตั้งวงตีไก่กับลูกบ้านเสมอ
แน่นอนต้องมีการพนันขันต่อ วันหนึ่งเพื่อนท่านเกิดอยากไปตีไก่บ้างแต่ไม่กล้า
ไปคนเดียว จึงคิดที่จะชวนท่านไปด้วย ท่านจะทำอย่างไร
- ปฏิเสธ “เราไม่ชอบตีไก่ชน เราชัวมันเป็นการทรมานสัตว์นะ”
 - ตกลงได้เลยฉันทดอยู่แล้ว
 - ปฏิเสธ “ไม่ต้องมาชวนเงินซื้อข้าวจะไม่มียอยู่แล้ว”
 - วิธีอื่น ๆ ระบุ.....
19. การบ้านก็เยอะ อากาศก็ร้อน เพื่อนซี้ก็แสนจะรู้ใจมาชวนท่านไปเล่นน้ำ
คลองชลประทานให้คลายร้อนเสียหน่อย
- ตกลง คิดอยากจะไปอยู่พอดี
 - ปฏิเสธ “เราก็ออยากจะไปเหมือนกัน แต่เราว่าเย็นน้ำไม่เป็น”
 - ปฏิเสธ
 - วิธีอื่น ๆ ระบุ.....

20. วันหนึ่งเพื่อนชวนไปเล่นที่ ออกัส คิสโก้
- ก. ปฏิเสธ “พรุ่งนี้เรามีสอบ คงไปไม่ได้หรอก”
 - ข. ตกลง “วันนี้ไปไม่ได้ไง”
 - ค. ปฏิเสธ ไม่ไป เดินหนีเลย
 - ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....
21. ไอ้โก้บอกว่างานบวช พี่บุญหลาย เขาจ้างสตรีตริงมาเล่นเขาว่าในงานนี้สาวเพียบ ท่านจะอย่างไร
- ก. ตกลง ต้องไปด้วยอยู่แล้ว
 - ข. ปฏิเสธ วันนี้เรามีค้อยสบาย ขอไม่ไปนะ
 - ค. ปฏิเสธ เราไม่ชอบ
 - ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....
22. วันอาทิตย์ทั้งทีจะขอนอนให้สบายไปเลย แต่ไอ้เพื่อนรักดันมาชวนท่านไปตกปลา ท่านจะอย่างไร
- ก. ปฏิเสธ เราว่าไปเก็บมะม่วงในไร่ดีไหม
 - ข. ตกลง เรื่องนอนเอาไว้ที่หลัง ไปกันได้เลย
 - ค. ปฏิเสธ ตกปลามันบาป อย่าไปเลย
 - ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....
23. หลังจากเลิกเรียนวันนี้ ท่านคิดว่าจะขอลับบ้านเร็วสักวัน แต่ก็มีเรื่องจนได้ เมื่อเพื่อนมาชวนท่านไปแซวสาว(ไอ้ที่ว่าเป็น เพราะ สาวที่ว่าเนี่ย เป็นสาวประเภท 2)
- ก. ตกลงเรื่องงานนี้พลาดได้อย่างไร
 - ข. ปฏิเสธ อย่าให้เราต้องไปด้วยเลย เราส่งสารพวกเขา
 - ค. ปฏิเสธ ไม่ไปหรอก เราว่าไปกินไอศกรีมดีกว่า
 - ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....
24. พอวันไอ้เพื่อนซี้ก็ชวนไปแซวสาวอีก แต่งวดนี้เป็นแท้ 100 % ท่านจะอย่างไร
- ก. ปฏิเสธ วันนี้เราไม่ว่างวะ ขอไม่ไปนะ
 - ข. ตกลง เรามั่นได้ทุกรูปแบบอยู่แล้ว
 - ค. ปฏิเสธ ไม่ไปหรอก เราว่าไปกินไอศกรีมดีกว่า
 - ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....

25. สาวน้อยในตู้โทรศัพท์ (ไม่รู้คุยกับใคร แต่ไม่สนหรอก) เกิดถูกใจขาใจเพื่อนท่านเสีย แล้วท่านจะทำอย่างไร

- ก. ตกลง เคี้ยวคนนี้เราจิบให้
- ข. ปฏิเสธ ไม่ไป อย่าไปยุ่งกับเธอเลย
- ค. ปฏิเสธ แฟนเธออาจจะเป็นคนที่เรากำลังคุยก็ได้
- ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....

26. จะว่าไปแล้วตัวท่านก็ดูจากหล่อไม่ใช่น้อย ไม่อย่างนั้นเจ้าเพื่อนจอมยุ่งคงไม่นำสื่อจดหมายจากสาวเจ้า ขอบอกเคทในวันเสาร์นี้ ท่านจะทำอย่างไร

- ก. ตกลง ถ้าไม่ไปเสียฟอร์มน่าดู
- ข. ปฏิเสธ ไม่ไปเรายังไม่เคยรู้จักกันมาก่อน
- ค. ปฏิเสธ ไม่ไปเพราะวันเสาร์เราต้องทำรายงาน เธอคงเข้าใจนะ
- ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....

3.3 แบบสอบถามตอบเฉพาะเพศหญิง จำนวน 14 ข้อ (27-40)

27. หลังเลิกเรียนวันศุกร์ พี่หมคนข้างบ้านชวนไปเที่ยวบิกซี ทั้ง ๆ ที่เย็นนี้ท่านมีนัดกับเพื่อนแล้ว ท่านจะทำอย่างไร

- ก. ตกลง คิดอยากจะไปอยู่พอดี
- ข. ไม่ไปแล้วและกล่าวขอบคุณ
- ค. ไม่ไปจี้เกียดเค็น พี่คงไม่ว่าอะไรนะ
- ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....

28. อยู่ ๆ วันนี้ก็มีคนฝากขนมมาให้กิน แต่เอ๊ะ เขาเป็นใครกันนะ

- ก. ไม่กินแล้วส่งคืน
- ข. ไม่กินแล้วกล่าวขอบคุณ “พอดีอยู่ในช่วงลดน้ำหนัก รบกวนช่วยส่งคืนด้วยนะค่ะ
- ค. กินซิของฟรี มีหรือจะไม่ชอบ
- ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....

29. เมื่อวันเสาร์ไปนั่งรอพิชชาห์กับเพื่อน อยู่ ๆ เด็กเสิร์ฟในร้านก็ส่งโน้ตข้อความมาจากโต๊ะมุนด้านในเขียนว่า “สวาน้อยคนสวยมีแฟนหรือยังจ๊ะ”
- ยืมและเอียงอายเล็กน้อย
 - ส่ายหน้าแล้วเกินหนี
 - ปฏิเสธ “ขอโทษนะค่ะ ตอนนี้ยังไม่คิดจะมีแฟน
 - วิธีอื่น ๆ ระบุ.....
30. สมมุติว่าถ้ามีคนเอ่ยประโยชนนี้กับท่าน “จะรังเกียจไหมถ้าผมจะขอเป็นแฟนคุณ”
- ท่านจะอย่างไร
- ยืมและเอียงอายเล็กน้อย
 - ส่ายหน้าแล้วเดินหนี
 - ปฏิเสธ “ขอโทษนะค่ะ ตอนนี้ยังไม่คิดจะมีแฟน”
 - วิธีอื่น ๆ ระบุ.....
31. ยามเย็นขับรถกินลมเล่นแสนจะมีความสุข แต่แล้วไอ้หน้าจืดที่ไหนไม่รู้มาขับรถติดคู่
- แถมยังพูดว่า “จะให้ผมขับรถไปเป็นเพื่อนไหม”
- ตกลงกำลังมองหาเพื่อนอยู่พอดี
 - ปฏิเสธ แล้วขับรถหนี
 - ปฏิเสธ ฉันชอบที่จะขับรถคนเดียวเสียมากกว่า
 - วิธีอื่น ๆ ระบุ.....
32. ถ้าท่านกำลังคุยโทรศัพท์อยู่ในตู้สาธารณะ แต่แล้วก็ต้องสะดุ้งเมื่อหันไปเห็นคนยืนอ้อม
- พร้อมทั้งเกาะตู้โทรศัพท์ ท่านจะอย่างไร
- หันมามอง ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้
 - กล่าวขอโทษ “ดิฉันใช้โทรศัพท์นานไปหน่อย”
 - หันมามองแล้วยิ้มตอบ
 - วิธีอื่น ๆ ระบุ.....

33. พี่ผู้ขับรถมอเตอร์ไซด์มาโรงเรียนทุกวัน อาสาไปส่งเราที่บ้านหลังเลิกเรียน ท่านจะอย่างไร

- ก. ตกลง ดีเสียอีกไม่ต้องเสียค่าระ
- ข. ปฏิเสธ ขอบคุณทุกวันก็นั่งรถประจำล้ออยู่แล้ว
- ค. ปฏิเสธ ไม่ไปแล้วเดินหนี
- ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....

34. ยัยจ๊ับแฉงสาวกล้าประจำห้องมาชวนท่านไปแซวหนุ่มที่แยกบางแพเย็นนี้ ท่านจะอย่างไร

- ก. ตกลง คงจะสนุกดีเหมือนกัน
- ข. ปฏิเสธ “เราเป็นผู้หญิงนะ มันไม่สมควร เราขอไม่ไปดีกว่า”
- ค. ปฏิเสธ สายหน้าแล้วเดินหนี
- ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....

35. ออยเพื่อนเก่าสมัยเรียนประถมมาชวนท่านไปเที่ยวน้ำตกวันเสาร์ - อาทิตย์ ท่านจะอย่างไร

- ก. ปฏิเสธ ถ้าค้างคืนเราไม่ไปหรอก
- ข. ปฏิเสธ ขอโทษจริง ๆ เราจะอ่านหนังสือสอบ
- ค. ตกลงไม่มีปัญหา
- ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....

36. ท่านจะอย่างไรเมื่อเพื่อนคิดพิเรนชวนท่านไปกินเหล้า ที่บ้านเพื่อน

- ก. ตกลง อยากลองอยู่เหมือนกัน
- ข. ปฏิเสธ สายหน้า แล้วเดินหนี
- ค. ปฏิเสธ “ไม่ดีมั้ง เราว่ามันไม่สมควร”
- ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....

37. ถ้าเพื่อนชายชวนไปคุยกันสองต่อสองในที่ลับตาคนท่านควรทำอย่างไร

- ก. ตอบตกลงทันที และนัดสถานที่
- ข. ปฏิเสธ และบอกเพื่อน “ไม่ว่าง วันนี้ต้องไปธุระกับแม่”
- ค. ปฏิเสธ และบอกเพื่อน “ไม่ว่าง วันนี้ต้องไปธุระกับแม่”
- ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....

38. เพื่อนชวนไปดูคอนเสิร์ต ทาทายัง ดินนี้ 4 ทุ่ม บัตร 100 เดียวเอง 1 ครั้ง
ท่านจะตอบอย่างไร

- ก. ตกลง และบอกเพื่อน "ให้จองบัตรมา 2 ใบ ด้วยนะ จะเอาไปเผื่อเพื่อน
ใบหนึ่ง"
- ข. ปฏิเสธ และบอกเพื่อน "เราไปด้วยไม่ได้ เพราะพรุ่งนี้มีเรียนแต่เช้า
การบ้านก็ยังไม่เสร็จ"
- ค. ปฏิเสธ และกล่าวขอบคุณ
- ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....

39. เพื่อนชวนไปดูหนังที่โรบินสันเมฆาวลัยเรื่องไททานิครอบบ่าย ท่านจะตอบอย่างไร

- ก. ปฏิเสธ และบอกเพื่อน "วันนี้ต้องไปสมัครเรียนคอมพิวเตอร์ ขอบใจที่ชวน"
- ข. ปฏิเสธ และบอกเพื่อน "เสียใจ ฉันนัดกับพี่ชายไว้แล้ว"
- ค. ตอบตกลง และบอกเพื่อน "เจอกันที่หน้าโรงหนังนะ"
- ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....

40. เพื่อนไปเที่ยวกับแฟน ขอร้องให้ท่านไปเป็นเพื่อนท่านจะอย่างไร

- ก. ตกลงและไปด้วย
- ข. ปฏิเสธและบอกเพื่อนว่า "เธออยากไปก็ไปคนเดียว"
- ค. ปฏิเสธและบอกเพื่อนว่า "ไปเที่ยวตามลำพังอันตรายเธอ"
- ง. วิธีอื่น ๆ ระบุ.....

เฉลยแบบสอบถาม

เฉลยแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ

ลักษณะข้อความทางบวก ได้แก่ ข้อ 1, 4, 7, 8, 10, 12

ลักษณะข้อความทางลบ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 5, 6, 9, 11

เฉลยแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมป้องกันเอดส์ (ด้านเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์)

ลักษณะข้อความทางบวก ได้แก่ ข้อ 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 16

ลักษณะข้อความทางลบ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 10, 12, 13, 14, 15, 17

เฉลยแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมป้องกันเอดส์(ด้านปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเอดส์)

ข้อ	คะแนน		
	ก	ข	ค
1	0	1	2
2	1	2	0
3	0	2	1
4	0	2	1
5	1	0	2
6	0	1	2
7	2	0	1
8	1	2	0
9	1	2	0
10	2	1	0
11	0	1	2
12	1	2	0
13	1	0	2
14	0	2	1
15	1	0	2
16	0	2	1
17	1	0	2

ข้อ	คะแนน		
	ก	ข	ค
18	2	0	1
19	0	2	1
20	2	0	1
21	0	2	1
22	2	0	1
23	0	2	1
24	1	0	2
25	0	2	1
26	0	1	2
27	0	1	2
28	1	2	0
29	0	1	2
30	0	1	2
31	0	1	2
32	1	2	0
33	0	2	1
34	0	2	1
35	1	2	0
36	0	1	2
37	0	2	1
38	0	2	1
39	2	1	0
40	0	1	2

ภาคผนวก ง

คะแนนสอบก่อนและสอบหลังของการจัดโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
เพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี

ตาราง คะแนนเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ลำดับ	สอบก่อน		สอบหลัง		D		D ²	
	ทดลอง	ควบคุม	ทดลอง	ควบคุม	ทดลอง	ควบคุม	ทดลอง	ควบคุม
1	2.82	2.88	3.69	2.43	.87	-.45	.75	.21
2	2.76	2.82	3.52	3.40	.76	.58	.57	.33
3	2.76	2.84	3.46	2.96	.69	.13	.48	.02
4	3.41	2.88	3.44	4.34	.03	1.46	.00	2.12
5	2.76	3.12	3.40	2.55	.63	-.57	.40	.33
6	3.12	3.06	3.27	3.26	.16	.20	.02	.04
7	3.00	3.41	3.45	3.16	.45	-.25	.20	.06
8	3.06	3.06	4.00	2.97	.94	-.08	.88	.01
9	3.00	3.06	3.57	3.41	.57	.35	.33	.12
10	3.06	3.47	3.33	3.17	.27	-.30	.07	.09
11	2.82	2.88	3.76	2.85	.93	-.03	.87	.00
12	3.00	3.18	4.06	3.15	1.06	.04	1.12	.00
13	2.76	3.35	3.75	2.97	.98	-.39	.97	.15
14	3.06	3.35	4.18	3.04	1.25	-.32	1.25	.10
15	3.06	2.28	4.28	3.33	1.23	.45	1.50	.20
16	3.06	2.82	4.00	2.73	1.17	-.33	1.38	.11
17	3.53	2.82	3.64	3.04	.82	-.49	.67	.24
18	3.29	3.24	3.93	2.49	.70	-.30	.49	.65
19	2.88	3.25	3.95	2.37	.59	-.31	.35	.26
20	3.12	2.82	3.69	2.55	.87	-.57	.76	.32
21	3.29	3.24	3.15	3.17	-.08	-.33	.01	.02
22	3.18	3.35	3.18	2.92	.46	-.26	.21	.07
23	3.41	2.53	3.70	3.04	1.17	-.37	1.39	.14
24	2.87	3.35	3.59	2.92	.34	.03	.12	.00
25	3.47	3.12	3.28	2.74	.16	-.73	.03	.53
26	3.47	3.12	3.94	2.67	.82	-.80	.67	.63
27	2.94	3.18	3.82	3.02	.64	.14	.40	.02
28	3.00	3.35	3.62	2.49	.27	-.51	.00	.26
29	3.05	3.18	3.88	2.72	.70	-.28	.49	.08
30	3.00	2.94	3.94	2.30	.99	-.70	.99	.49

ตาราง คะแนนปฏิบัติเพื่อป้องกันเอดส์ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ลำดับ	สอบก่อน		สอบหลัง		D		D ²	
	ทดลอง	ควบคุม	ทดลอง	ควบคุม	ทดลอง	ควบคุม	ทดลอง	ควบคุม
1	3.03	3.50	3.97	3.18	.42	-.04	.18	.00
2	2.96	3.43	3.94	3.72	.54	-.08	.29	.01
3	2.96	3.58	3.86	3.59	.50	-.08	.25	.01
4	3.54	3.32	3.89	4.04	.35	-.19	.12	.04
5	3.14	3.28	3.86	2.86	.35	-.08	.12	.01
6	3.07	3.54	3.45	3.52	.31	-.15	.09	.02
7	2.92	3.83	3.93	3.57	.77	-.12	.59	.01
8	2.81	3.25	4.09	3.09	.73	-.12	.53	.01
9	2.77	3.47	3.60	3.79	.50	.12	.25	.01
10	2.55	3.61	6.45	3.36	.77	-.08	.59	.01
11	2.08	2.99	3.76	3.05	1.15	.08	1.33	.01
12	2.41	3.07	4.01	3.05	1.0	-.04	1.0	.00
13	2.12	3.28	3.82	2.97	1.15	-.08	1.33	.01
14	2.70	3.54	4.23	3.20	.88	-.15	.78	.02
15	3.14	3.28	4.52	3.49	.65	-.08	.43	.01
16	3.28	3.43	4.05	3.12	.04	-.12	.00	.01
17	2.96	3.63	3.94	2.94	.50	-.12	.20	.01
18	3.07	3.58	3.75	3.00	.27	-.08	.07	.01
19	3.21	3.61	4.24	3.22	.69	-.08	.48	.01
20	3.07	3.14	4.08	2.68	.50	-.12	.25	.01
21	2.85	3.54	3.71	3.39	.96	-.08	.92	.01
22	3.28	3.50	4.19	3.23	.95	-.12	.43	.01
23	2.88	3.47	4.05	3.13	.46	-.12	.21	.01
24	3.39	3.65	3.82	3.56	.23	-.12	.05	.01
25	3.07	3.54	3.82	2.98	.69	-.12	.48	.01
26	3.10	3.65	4.19	3.08	.62	-.08	.38	.01
27	3.21	3.10	4.01	3.15	.42	-.04	.18	.01
28	2.52	3.58	3.52	3.15	.88	-.12	.78	.01
29	2.66	3.21	3.61	3.04	.54	.00	.29	.00
30	2.48	3.14	4.19	2.56	1.15	-.15	1.33	.02

ตาราง ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันเอดส์

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1	.20
2	.20
3	.37
4	.20
5	.29
6	.32
7	.29
8	.33
9	.33
10	.31
11	.31
12	.49
13	.25
14	.41
15	.44
16	.46
17	.30

ค่าความเชื่อมั่น = .73

ตาราง ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการปฏิบัติตนกับการป้องกันเอดส์

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	.23	21	.43
2	.38	22	.31
3	.47	23	.72
4	.56	24	.40
5	.32	25	.64
6	.39	26	.45
7	.45	27	.23
8	.28	28	.35
9	.46	29	.23
10	.41	30	.30
11	.46	31	.22
12	.20	32	.42
13	.33	33	.26
14	.39	34	.21
15	.23	35	.36
16	.49	36	.23
17	.43	37	.25
18	.56	38	.25
19	.27	39	.34
20	.71	40	.22

α แบบสอบถามการปฏิบัติตนแบบรวม(12ข้อ) = .75

α แบบสอบถามการปฏิบัติตนของชาย(14ข้อ) = .82

α แบบสอบถามการปฏิบัติตนของหญิง(14ข้อ) = .70

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวจริยา อภิรักษ์อาภา
 เกิด วันที่ 11 สิงหาคม 2510
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 35/265 ถ.บ้านปากแรต อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี 70110
 สถานที่ทำงาน งานอนามัยโรงเรียน โรงเรียนโพธารามพัฒนาเสนี อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
 ตำแหน่ง อาจารย์ 1 ระดับ 5

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2529 วุฒิมัธยมศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6
 โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี
 พ.ศ. 2532 วุฒิมัธยมศึกษา วิชาการพยาบาลและผดุงครรภ์
 วิทยาลัยพยาบาลพระพุทธรบาท สระบุรี อ.พระพุทธรบาท จ.สระบุรี
 พ.ศ. 2534 วุฒิมัธยมศึกษา ศีลศาสตรบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง เขตบางกระบือ กรุงเทพฯ
 พ.ศ. 2541 วุฒิมัธยมศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ

ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จังหวัดราชบุรี

บทคัดย่อ

ของ

จริยา อภิรักษ์อาภา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา

มีนาคม 2542

วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของ
โปรแกรมสุขศึกษา โดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี แบบสอบถามนำไปทดลองใช้ที่โรงเรียนรัตนราษฎร์
บำรุง ก่อนนำมาใช้สอนจริงที่โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี

โปรแกรมสุขศึกษาโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดย
ประยุกต์แนวคิดเรื่องการสอนทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์
ของกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข โปรแกรมนี้ได้ผสมผสานวิธีการทางสุข
ศึกษา ประกอบด้วยโปรแกรมสุขศึกษาโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้านเจตคติเพื่อป้อง
กันเอดส์ จำนวน 3 จุดประสงค์ การเรียนรู้และโปรแกรมสุขศึกษาแบบมีส่วนร่วมด้านการ

ปฏิบัติตนหรือทักษะปฏิเสธเพื่อป้องกันเอดส์ จำนวน 1 จุดประสงค์การเรียนรู้ใน
เวลาในการดำเนินกิจกรรมตามโปรแกรมเป็นเวลา 4 สัปดาห์ โดยมีการใช้แบบสอบถาม
เกี่ยวกับโปรแกรมสุขศึกษาโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งก่อนการจัดโปรแกรมสุขศึกษาโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 1
สัปดาห์ และหลังจากการจัดโปรแกรมสุขศึกษาโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 1 สัปดาห์

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโพธา
วัฒนาเสนี จังหวัดราชบุรี ที่กำลังศึกษา 2540 เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน เป็นกลุ่ม
ควบคุมจำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มด้วยวิธีการจับสลากนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับโปรแกรมสุขศึกษา
โดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และทำ
การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติที
และค่าความแปรปรวนร่วม

ผลการศึกษาพบว่า

1. ภายหลังการทดลอง คะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์และด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันเอดส์ของกลุ่มทดลองดีกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

2. ภายหลังการทดลอง คะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์และด้านการปฏิบัติเพื่อป้องกันเอดส์ของกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

THE EFFECTIVENESS OF HEALTH EDUCATION PROGRAM USING
PARTICIPATORY LEARNING FOR AIDS PREVENTION OF
MATHAYOMSUKSA II STUDENTS IN RATCHABURI PROVINCE

AN ABSTRACT

BY

JARIYA APIRUXAPHA

Presented in partial fulfillment of the requirement for
the Master of Education degree in Health Education
at Srinakharinwirot University

March 1999

This quasi-experimental research was designed to study the effectiveness of health education program using participatory learning for AIDS prevention of Mathayomsuksa II students in Ratchaburi Province. The program and questionnaires were tried out with students of Ratanaradbumrong School. After that the program was conducted to the students in Phothawathanasenee School.

The effectiveness of health education program using participatory learning for AIDS prevention of Mathayomsuksa II students in this research was applied the concept of life skills teaching with participatory learning for AIDS prevention from Education Ministry and Public Health Ministry. The health education strategies were integrated in this program. The program consisted of four learning objectives. There were three learning objectives of the attitude development program for AIDS prevention and one learning objective of assertiveness skills development for AIDS prevention. The duration of conduction this program was four weeks.

Thirty selected students were assigned into the experimental group and thirty selected students were assigned into the control group. The total sample were sixty students among Mathayomsuksa II of Phothawathanasenee School selected by purposive random sampling. The instruments were the questionnaires concerning the health education program using participatory learning for AIDS prevention of Mathayomsuksa II students. The data were analyzed through percentage distribution, mean score, standard deviation, t-test (t Paired samples t-test) and ANCOVA.

The results were as follow :

1. After the experiment, the mean score regarding to the attitude and assertiveness skill for AIDS prevention of the experimental group was significantly better than the group before the experimental at .01 level.

2. After the experiment, the mean score regarding to the attitude and assertiveness skill for AIDS prevention of the experimental group was significantly better than the group control at .01 level.